19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލި ސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
އިޤުތިޞ ދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން
2 ޖުލައި 2021
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަ ން / ގޮތް: މައިކްރޯ ސޮފްޓް ޓީމްސް މެދުވެރިކޮށް – ވެބް ކޮންފަރެންސިންގ
ފެށުނު ގަޑި: 14:30

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު؛ އަލިފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިން{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން ފަށާނަން. މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުވުން ކުރިއަށް
މި ގެންދަނީ މައިކްރޮސޮފްޓް ޓީމްސް މެދުވެރިކޮށް. މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ގުޅިވަޑައިގެން ތިއްބެވީ ފުވައްމުލަކު އުތުރު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު، މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް
ރަޝީދު، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް، ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަބްދުލްމުޚްސިން ޙަމީދު، ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ. އަދި އަޅުގަނޑު އަލިފުށީ
ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިން. މިއަދު އެޖެންޑާކުރެވިފައި މި އޮތީ ގާނޫނު ނަންބަރު 25/2019
އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ގާނޫނަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކުރުން. މި ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ
ފަހުން ރޭގައި ބޭއްވުނު ބައްދަލުވުމުގައި ބިލުގެ 1 ވަނަ މާއްދާއިން ފެއްޓިގެން ގޮސް 53 ވަނަ މާއްދާއާ ހަމައަށް
އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ ދިރާސާކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރެވިފަ. މި ގޮތުން ޕާކުކޮށްލެވިފައި ހުރި މާއްދާ އަދި އޭގެ
އިތުރުން މީރާއިން ފޮނުވާފައި ހުރި ބައެއް ބޭފުޅުންގެ ރިކުއެސްޓުތަކާ އެކުގައި ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތްކޮށް އެ
މަސައްކަތް ނިންމާލެވޭތޯ މިއަދުގެ ބައްދަލުވުން މި ކުރިއަށް ގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިދާރީމޭޒުގައި
އެދޭނަން މިހާރު ޕާކުކުރެވިފައި ހުރި މާއްދާތަކާ ހަމައިން ފެއްޓިގެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ދަންނަވާލަދެއްވަން.
އޭރަށް ފަހަރަކު މާއްދާއެއް ފާސްކުރަމުން ގޮސް ބިލު ނިންމާލެވޭތޯ މަސައްކަތްކުރާނަން. އަފްޒާލް.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ބިލުގެ ހުރިހާ މާއްދާއެއް ރޭގައި ވަނީ ފާސްކުރެވިފަ. އެއްވެސް މާއްދާއެއް ޕާކް ކުރެވިފައެއް ނުވޭ. ދެން މީރާއިން
ފޮނުއްވާފައި ހުރި ކޮމެންޓުތަކަށް، މީރާއިން އުތުރުކުރައްވަން ބޭނުންފުޅުވާ މާއްދާތަކަށް، މި އޭ.ޖީ އޮފީހާއި ފިނޭންސް
މިނިސްޓްރީން ފޮނުއްވާފައިވާ ކޮމެންޓުތަކާ އަދި އޭގެ ތެރެއިން މި ބިލަށް އިންކޯޕަރޭޓްކުރެވޭނެ މާއްދާތައް މިއަދު މި
ފާހަގަކޮށްލާނީ އަޅުގަނޑު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކޮންމެވެސް އެއް މާއްދާއެއް ޕާކް ކުރެވުނު ހަނދާންވޭ. ރަނގަޅަށްތޯ އަޅުގަނޑަށް މި ދެންނެވުނީ؟
1

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ޑަބަލްކޮށް އެބަ ޗެކްކޮށްލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި އިނާޔަތްތަކާ ގުޅޭ މާއްދާ. އެއީ 12 ވަނަ މާއްދާއަށް އިތުރުކުރަން ރޭގައި ކޮމިޓީގައި ވަނީ ނިންމަވާފަ. ދެން އޭގެ
ޢިބާރާތްކޮޅު އަޅުގަނޑުމެން އެ ގަޑީގައި ޑްރާފްޓުކޮށްލާފައެއް ނުވާނެ. ދެން އެކަމަކު މިހާރު އެ ޢިބާރާތްކޮޅު ވަނީ
ޑްރާފްޓްކޮށްލެވިފައި 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ޖ)ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރު. ދަންނަވާލާނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ގާނޫނު ނަންބަރު 11 /2009 ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނައިބުގެ މުސާރައާއި އެހެނިހެން
އިނާޔަތްތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާއާއި 9 ވަނަ މާއްދާއާއި 11 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިނާޔަތާއި،
ގާނޫނު ނަންބަރު 5 /2013 ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިމްތިޔާޒުތަކާބެހޭ ގާނޫނުގެ 27-1 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިނާޔަތްތައް. އަދި ގާނޫނު ނަންބަރު 13 /2020 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނުގެ 13-1 ވަނަ
މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިނާޔަތްތައް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
2

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
މި އަޅުގަނޑުމެން ފަހުން ޢިބާރާތްކުރެވިފައި އިން ގޮތް ދެއްތޯ؟
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިހާރު މި މާއްދާގެ ޢިބާރާތްކުރެވިފައި މި އޮތް ގޮތް ރަނގަޅު ކަމަށް
ވަންޏާ އަދި އިތުރު ވިސްނުންފުޅެއް އޮތަސް އެ ވިސްނުންފުޅެއް ދަންނަވާލަދެއްވިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ އިޢުތިރާޟެއްނެތް. ރަނގަޅަކަށް ނޫންތޯ މި އޮތީ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެހެންވީމާ، އެއް ވެސް އިއްޒަތްތެރި.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު. މި އޮތް ގޮތަށް، މި އޮތް ގޮތަށް ފާސްކޮށްލަން އަޅުގަނޑަށް ވެސް ފެންނަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާތީ އެ މާއްދާ މިހާރު އެ އޮތް ގޮތަށް
ފާސްވީ ކަމަށް ބަލާފައި ދެން އިދާރީމޭޒުން އެ ފާހަގަކޮށްދެއްވި މީރާއިން ފޮނުވާފައި ހުރި ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން
ކުރިއަށްދާން.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
3

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މީރާއިން ފޮނުއްވާފައިވާ އިޞްލާޙުތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލާނީ ގާނޫނުގެ 50 ވަނަ
މާއްދާގެ ފަހަތަށް 51-1 ގޮތަށް މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން. ދެން އެ މާއްދާއާ ގުޅޭގޮތުން އޭ.ޖީ އޮފީހުން މި
ފާހަގަކުރައްވާފައި މި ވަނީ މި މާއްދާއަށް ގެނައުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިޞްލާޙުތަކަކީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްއިން
ދެއްވާފައިވާ ޕޮލިސީ ޑައިރެކްޝަނާ އެއްގޮތަށް ގެނެސްފައިވާ އިޞްލާޙުތަކެއް ކަމުގައި ވާތީ މި މާއްދާ މި ބިލުގައި
ހިމަނުއްވާނަމަ މި އިޞްލާޙުތައް ގެނައުން މުހިންމު ކަމުގައި ފާހަގަކުރަމޭ. އެހެންވީމާ، މީރާއިން ފޮނުއްވާފައި އިން
އިޞްލާޙަށް އުނިއިތުރު ގެންނެވުމަށް ފަހުގައި އޭ.ޖީ އޮފީހުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްގެ ޕޮލިސީ ޑައިރެކްޓިވްސްއާ
އެއްކޮށް ފޮނުއްވާފައި އިން ޢިބާރާތް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނަން. އޯފްޝޯރ އިންޑިރެކްޓް ޓްރާންސްފަރއިން ޓެކްސް
ދެއްކުން. -50-1 (ހ)- އަންނަނިވި މުޢާމަލާތްތަކުންކުރެ މުޢާމަލާތެއް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކުރާނަމަ އަދި އެ
މުޢާމަލާތާ ގުޅިގެން ފައިސާ ދައްކަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ފަރާތަކަށް ނަމަ ފައިސާ ލިބޭ ފަރާތް
ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިވާ ފަރާތެއްކަން އެނގެން ނެތް ފަރާތަކަށް ކަމުގައި ވާނަމަ ފައިސާ ލިބޭ
ފަރާތް އެގޮތުން ދައްކާ ފައިސާގެ ޖުމްލަ އަދަދުން ޓެކުހުގެ ގޮތުގައި 10 އިންސައްތަ ފައިސާދައްކާ ފަރާތުން
ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓް އުނިކުރަންވާނެއެވެ. -1 މި ގާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ލ)ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުން
ފެށިގެން 4 ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުޢާމަލާތްތަކުގެ ތެރެއިން މުޢާމަލާތެއް
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ފަރާތަކާއެކު ކުރުން. -2 މި ގާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ގ)ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ މުޢާމަލާތެއް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ފަރާތްތަކާއެކު ކުރުން. (ށ)- މި މާއްދާގެ
(ހ)ގެ ދަށުން އުނިކޮށްފައިވާ ޓެކުހުގެ އަދަދު ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓް މީރާއަށް ދެއްކުމުގެ ސުންގަޑިއަކީ އަންނަނިވި
ތާރީޚުތަކުގެ ތެރެއިން ކުރިން އަންގާ ތާރީޚެކެވެ. -1 މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރު ނުވަތަ 2 ވަނަ
ނަންބަރުގައިވާ މުޢާމަލާތްތަކުންކުރެ މުޢާމަލާތެއްގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން އެއްވެސް އެސެޓެއްގެ ވެރި ފަރާތްކަމުގައި
ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓުވާ ތާރީޚު. -2 އެ މުޢާމަލާތްތަކާ ގުޅިގެން ފައިސާ ލިބޭ ފަރާތްތަށް ފައިސާ ދައްކާ ތާރީޚު.
ދެން މި އިނީ އޭ.ޖީ އޮފީހުން ފޮނުއްވި އިތުރުކުރައްވާފައިވާ އަކުރެއް. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން
އުނިކޮށްފައިވާ ޓެކުހުގެ އަދަދު މި މާއްދާގެ (ށ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސުންގަޑީގެ ކުރިން މީރާއަށް ދައްކަންވާނީ
މީރާއިން އެ ކަމަށް ކަނޑައަޅާ ފޯމަކުންނެވެ. (ރ) - މި މާއްދާގެ ދަށުން ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓް އުނިކުރަންޖެހޭ
ޓެކްސް އުނިނުކޮށް ފައިސާ ލިބޭ ފަރާތަކަށް ފައިސާ ދެއްކި ނަމަވެސް މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ވިތުހޯލްޑިންގ
އޭޖެންޓު މީރާއަށް އެ ޓެކްސް ދައްކަންވާނެއެވެ. (ބ)- ފައިސާ ލިބޭ ފަރާތަށް ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓް ދައްކާ
4

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ފައިސާއިން އުނިކުރަންޖެހޭ ފައިސާ އުނިނުކޮށް ފައިސާ ދައްކައިފިނަމަ އަންނަނިވި ގޮތުގެ މަތިން
ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ. -1 ފައިސާ ލިބޭ ފަރާތާއި ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓް އެކުއެކީގައި އަދި ވަކިވަކިން މި މާއްދާގެ
ދަށުން ދައްކަންޖެހޭ ޓެކުހަށް ޒިންމާވުން. -2 މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި 2 ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ
މުޢާމަލާތްތަކުންކުރެ މުޢާމަލާތެއްގެ ސަބަބުން އެއްވެސް އެސެޓެއްގެ ވެރި ފަރާތަށް ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓުވާ ވަގުތުން
ފެށިގެން ފައިސާ ލިބޭ ފަރާތުން ދައްކަންޖެހޭ ޓެކުހަކަށް ވެގެންދިއުން. (ޅ)- މި މާއްދާގެ ދަށުން ޓެކްސް
އުނިކުރުމަށްފަހު ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓް މީރާއަށް އެ ޓެކްސް ދައްކައިފިނަމަ ފައިސާ ލިބޭ ފަރާތަށް އެ ޓެކުހުގެ
އަދަދު ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓް ދީފައިވާ ކަމަށް ބެލެވޭނެއެވެ. (ކ)- ޓެކްސް އުނިކޮށް، ޓެކްސް އުނިނުކޮށް ފައިސާ
ލިބޭ ފަރާތަށް ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓް ފައިސާ ދައްކާފައިވާ ހާލަތުގައި އަދި މި މާއްދާގެ (ރ)ގެ ދަށުން
ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓް މީރާއަށް ޓެކްސް ދައްކާފައި ވާނަމަ އެގޮތުން ދެއްކި އަދަދާ އެއްވަރުގެ އަދަދެއް ފައިސާ ލިބޭ
ފަރާތުގެ އަތުން ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓަށް ހޯދިދާނެއެވެ. (އ)- އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގައި ފައިސާ ލިބޭ ފަރާތުން
ޓެކްސް ދައްކާފައިވާ ކަމަށް ބެލެވޭނެއެވެ. -1 މި މާއްދާއާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން ފައިސާ ލިބޭ ފަރާތަކަށް ދައްކާ
ފައިސާއިން ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓު ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސް އުނިކޮށްފައިވުން. -2 މި މާއްދާގެ (ރ) ނުވަތަ (ބ)ގެ
ދަށުން ޓެކްސް ދައްކާފައިވުން. (ވ)- މި މާއްދާގެ (ކ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ފައިސާ ލިބޭ ފަރާތުން
ދައްކާފައިވާ ޓެކުހުގެ އަދަދަކީ އެ ފަރާތުން ހިސާބުކުރާ މުއްދަތަށް ދައްކަންޖެހޭ ޖުމްލަ ޓެކުހުގެ އަދަދުން އަޅާ
ކެނޑިދާނެ އަދަދެކެވެ . (މ)- މި މާއްދާގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް މި ގާނޫނުގެ 11 ވަނަ
މާއްދާގެ (ލ) ރައްދުވާ ހާލަތުގައި މި މާއްދާގެ ދަށުން އެ ޓެކްސް، އަހަރުގައި ދައްކަންޖެހޭ ޓެކްސް، ޓެކްސް
އަހަރަށް ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހެޅުމުގެ ސުންގަޑީގެ ނިޔަލަށް ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓު ނުވަތަ ފައިސާ ލިބޭ ފަރާތުން
ދައްކާފައި ނުވާނަމަ ހިއްސާ ނުވަތަ މަސްލަހަތު ތަސައްރަފުކުރެވިގެންދިޔަ ކުންފުނީގެ ނުވަތަ ޕާޓްނަރޝިޕްގެ ނުވަތަ
ޓްރަސްޓުގެ ވެލިއު ނިސްބަތްވާ އުފުލޭ މުދަލުގެ ވެރިފަރާތުން މި މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ރޭޓުގައި އެ
މުޢާމަލާތަކާ ގުޅިގެން ޓެކްސް ދައްކަންވާނެއެވެ. (ފ)- މި މާއްދާގެ (ވ)ގެ ބޭނުމަށް ފައިނޭންސް ލީސްއެއްގެ ދަށުން
ނުއުފުލޭ މުދާ ކުއްޔަށްހިފާ ފަރާތަކީ އެ ނުއުފުލޭ މުދަލުގެ ވެރި ފަރާތްކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ. މި އަކުރުގައި މި
އުނިކުރައްވާފައި އެބަ ވޭ އެއް އަކުރު. އެއީ (ފ)، (ދ)ގެ ގޮތުގައި އިތުރުކުރައްވާފައިވާ އަކުރު. (ދ)ގެ ގޮތުގައި
އިތުރުކުރައްވާފައިވާ އަކުރު. މި އަކުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ މި މާއްދާ ތަންފީޛުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަންކަން
ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެ ވާހަކަ ކަމަށް ވާތީ މި އަކުރު އުނިކޮށްފައިވާ ކަމަށް އޭ.ޖީ އޮފީހުން ފާހަގަކުރައްވާފައި
މި ވަނީ. ދެން މިހާރު ވެސް ގާނޫނުގެ 76 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ގާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމާ ގުޅޭ ގަވާއިދު
5

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
މީރާއިން އެކުލަވާލާ ތަންފީޛުކުރެއްވޭނެ ކަމަށް އިތުރަށް ފާހަގަކުރައްވާފައި މި ވަނީ. ދެން މި މާއްދާ މި ގޮތަށް
އިޞްލާޙު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ސަބަބުގެ ގޮތުގައި މި ފާހަގަކުރައްވަނީ ގާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ލ) އަދި (ގ)ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވޭ ހާލަތްތަކުގައި އުފެދޭ ގެއިން އަކީ ދިވެހިރާއްޖެއިން ލިބޭ އާމްދަނީކަމަށާއި އެ އާމްދަނީ، އެ
އާމްދަނީން ޓެކްސް ދައްކަންޖެހޭނެ ކަމަށް އިންކަން ޓެކްސް ގާނޫނުގައި ބުނެފައި އޮތް ނަމަވެސް އެ މުޢާމަލާތަށް
ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހިނގާ ހާލަތްތަކުގައި އެންފޯސް ކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް ގާނޫނުގައި މިހާރު ނެތަތީވެ އެފަދަ
ނިޒާމެއް ގާއިމުކުރުމުގެ ބޭނުމަށް ކަމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މާއްދާއަށް މީރާއިން ފޮނުއްވި އަދި އޭ.ޖީ އޮފީހުގެ ލަފާފުޅާ އެއްކޮށް މިހާރު އެ ދަންނަވާލަދެވުނީ. އެހެންވީމާ،
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިކަމާ ގުޅޭގޮތުން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއް ވިދާޅުވެދެއްވީމަ މިއަށް ގޮތެއް ނިންމާނީ. މި
ވަގުތު ކޮމިޓީއާ އިތުރަށް ގުޅިވަޑައިގެން އެބަ ތިއްބެވި ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު
އަދި މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވެސް. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން މާފަންނު
މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން މިހާރު ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިނުވާ ކުންފުނިތައް
ވަރަށް ބައިވަރު އެބަ އޮތް. އެ ކުންފުނިތަކުން މި ކޮންޓްރެކްޓުގެ އެކި މަސައްކަތް އެބަ ކުރޭ ދިވެހިރާއްޖޭގައި.
ކޮންސްޓްރަކްޝަން މަސައްކަތްތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި އެބަ ކުރަމުންދާކަން ފާހަގަކުރެވޭ. އަދި
ރައްޔިތުންގެ ވަރަށް ބޮޑު ނުތަނަވަސްކަން ވެސް މި ކަމުގައި ހުރޭ. އެހެންނަމަވެސް ދެންމެ މި ބިލުގައި ތި
ފާހަގަކުރެއްވި އެ މާއްދާގައި ބުނާ އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަ ވެއްޖެ އޭޖެންޓެއް އިނގޭތޯ، ވިތުހޯލްޑިންގ އޭޖެންޓެއް
މެދުވެރިކޮށްފައި އެ އޭޖެންޓު ބަހައްޓާފައި އެ ދާއިމީ ކަމަކަށް ހެދުން. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިނުވާ،
ވަޒަންވެރިނުވާ ބަޔަކީ ރާއްޖޭގައި ރަޖިސްޓަރީނުކުރާ ކުންފުންޏެއްގެ ވާހަކަ އެ ދައްކަނީ. ދެން ރާއްޖޭގައި
ރަޖިސްޓަރީނުކުރާ ކުންފުންޏަކުން އަދި އެބަ އޭގައި ފަހަކުން އޯފްޝޯރ ވާހަކައެއް ވެސް އެބަ އާދޭ. އޯފްޝޯރ
އިންޑައިރެކްޓް ޓްރާންސްފަރއެއްގެ ވާހަކަ. އޯފްޝޯރއަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އައްސޭރީގައި ވަޒަންވެރި ވެސް ނުވާ ތާކަށް
އަނެއްކާވެސް ފައިސާގެ ޓްރާންސްފަރތަކެއް ހެދުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ މިހާރު މީގައި އުނިއިތުރު މި
6

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އަންނަނީ މިހާރު މި ވަގުތު އޮތީ ކިހާވަރެއްތޯ ނަގަމުންދަނީ؟ އުނިކުރަން މި މަސައްކަތް ކުރަނީ ކިހާވަރެއްތޯ؟ އަދި
މި ބާރުވެރިކުރަން މި މަސައްކަތް ކުރެވެނީ ބިދޭސީ ކުންފުނިތަކެކޭ. ރާއްޖެ ކުންފުންޏެއް ނޫނޭ. އެ މީހުންނަށޭ މި
ދެނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކަށް ދެން ވާނެ ގޮތަކާ މެދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކުންފުނިތަކަށް މީގެން
ކުރާނެ އަސަރަކާ މެދު މި މާއްދާ މިހެން ފާސްވީމާ، ކުރާނެ އަސަރަކީ ކޮބައިތޯ އިދާރީމޭޒުން އަޅުގަނޑަށް
ސާފުކޮށްލަދެވިދާނެތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަފްޒާލް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާގައި އެ ކޮންމެވެސް
އެއްޗެއް ދަންނަވާލަދެއްވުން ރަނގަޅު.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެ ވިދާޅުވާ، އެ ސުވާލުކުރެއްވި ސީދާ އިމްޕެކްޓާ ގުޅޭގޮތުން އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ހިއްސާކުރައްވާފައެއް
ނުއެއްވޭ މީރާއިން ވެސް އަދި އޭ.ޖީ އޮފީހުން އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިއްސާކުރެއްވި މަޢުލޫމާތުގެ ތެރޭގައި ވެސް. ދެން
ހުށަހެޅުއްވި ސަބަބުގެ ގޮތުގައި މި ފާހަގަކުރައްވަނީ މުޢާމަލާތްތައް ދިވެހިރާއްޖޭން ބޭރުގައި ހިނގާ ހާލަތްތަކުގައި
އެންފޯސް ކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް ގެނައުން ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި އެ ހިނގާ މުޢާމަލާތްތައް
ދިވެހިރާއްޖެއިން މީގައި މި އިންކަމް ޓެކްސް ގާނޫނުގެ ތެރެއިން އެންފޯސްކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް ގާއިމުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި
ކަމަށް އެ ވިދާޅުވަނީ އެ ހުރިހާ އިޞްލާޙެއް ވެސް ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވަނީ. 57 ވަނަ 1ގެ ގޮތުގައި އޯފްޝޯރ
އިންޑައިރެކްޓް ޓްރާންސްފަރ ދެއްކުން. އެހެންވީމާ، އެކަމުގެ މެކޭނިޒަމެއް އެ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާނ! މި މިހާރު އަޅުގަނޑަށް އަދިވެސް މި ސާފުނުވަނީ މިހާރު އިމްޕެކްޓެއް ނެތޭ. ޙަޤީޤަތުގައި މި ދިރާސާކުރާ
ކޮމިޓީއެއް މިއީ މަޖިލީސް. މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީން ކުރަނީ ދިރާސާ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ޑްރާފްޓްކުރާ ބައެއް ވެސް ނޫން.
ދިރާސާކުރާ ބައެއް ކޮމިޓީ. އެހެންވީމާ، ދިރާސާގައި އެ އިމްޕެކްޓް އެސެސްމަންޓް ހަދާފައި ނެތް ކަމަށް ވަންޏާ
އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ މިއަށް ވޯޓު ދޭކަށެއް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ މި ބިލުގެ ސަބަބުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ރައްޔިތުންނަށް މި މާއްދާގެ ސަބަބުން ކޮން ފައިދާއެއްތޯ ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ވާނީ؟ އަންނާނެތޯ އެއްވެސް
7

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އިމްޕެކްޓެއް؟ އެހެންވީމާ، ނޭނގޭ ކަމަށް ވަންޏާ ނޭނގޭ އެއްޗަކަށް ބްލައިންޑްފޯލްޑްކޮށް އަޅުގަނޑެއް ވޯޓެއް
ނުލެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު އިދާރީމޭޒުން ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްއަށް މި ގާނޫނުން
މިހާރު މި ގެނެވެނީ ކޮން ބަދަލެއްތޯ؟ މިހާރު ކުރީގައި 10% ނެގެމުން އައި އެއްޗެއް 5% އަށް ކުޑަވެގެންތޯ މި
ދަނީ ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްގެ ގޮތުގައި؟ އެހެން ކަމަށް ވަންޏާމު ދިވެހި ކުންފުނިތައް އޭގެ ސަބަބުން ވަރަށް ބޮޑަށް
ނޭދެވޭ އަސަރުތަކެއްކޮށްފާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ. ބޭރު މީހުންނަށް އިތުރު ފުރުޞަތުތަކެއް ލިބިގެންދާ
ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގައެއް ނުކުރެވޭ. އޭގެ ބަދަލުގައި އެ ބަދަލު އެގޮތަށް ގެންނަ ކަމަށް ވަންޏާމުން އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ މިހާރު ވެސް ޓެކްސް މި މަޢާފުކޮށްދޭ އުސޫލުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބިދޭ ބާރުގެ ތެރެއިން ވަކި
ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ވަކި ކަންތައްތަކަށް 10% އިން % 5 އަށް ކުޑަކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތުން އެއީ އެގޮތަށް ބޭއްވުން
ރަނގަޅު ކަންނޭނގެ . އެއީ ކަންނޭނގޭ އޭގައި. އެކަމަކު ފުލެޓް ގޮތަކަށް އެންމެންނަށް އެ ކުޑަކޮށްދީފި ކަމަށް
ވަންޏާމުން އޭގެ ސަބަބުން ދިވެހި ކުންފުނިތަކަށް އޭގެ ނޭދެވޭ އަސަރުކޮށްފާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭތީ
ހަމަ އެކަން ފާހަގަކޮށްލީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން އަފްޒާލް.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު.
8

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކަދެކެވެމުން މިދާ އޯފްޝޯރ އިންޑައިރެކްޓް ޓްރާންސްފަރ، މި ނުކުތާގެ އަސްލު
އަދި އޭގައި އެ ވަރކްކުރާ ގޮތް ބައެއް މެންބަރުންނަށް އެހާ ކުލިއަރ ނުވަނީހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އަސްލު މީތި
މީރާއިން ފާހަގަކޮށްފައި މި އޮތީ މިސާލަކަށް ރާއްޖޭގައި އޮތް ރިސޯޓެއް ބޭރުގެ ކުންފުންޏެއް ރާއްޖޭގައި
ރަޖިސްޓަރީވެފައި ނެތް ކުންފުންޏަކުން ގަންނަނީ. ގަންނަން އެ ކުރާ މުޢާމަލާތުގައި، އެ ދެކެވޭ ފައިސާގެ
މުޢާމަލާތުގައި ރާއްޖެއަށް އެ ފައިސާއިން އެއްވެސް ކަހަލަ ޓެކްސްއެއް ނެނގޭ ގޮތަށް މީގެ ކުރިއަކުން ނެތް
ގާނޫނުގައި. އެހެންވެ އެއަށް ޙައްލު ހޯދައިދޭންވެގެން ގާނޫނަށް ގެންނަ އިޞްލާޙެއް މިހާރު މި ކުރިއަށް މި ދަނީ.
އެހެންވީމާ، މިއީ ކުރިން އެއްވެސް ވަރަކަށް ނެތް އެއްޗެއް އަލަށް މި އަންނަނީ މީގެ ތެރެއަށް ވަދެގެން. އަޅުގަނޑަށް
މަޢުލޫމާތު އޮޅިފައި ނެތިއްޔާ އެއީ މި ކުރިއަށްދާ ވާހަކައަކީ. އެހެންވެ އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ޙިއްސާކޮށްލީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހިތުން މި 5%، ޓޯޓަލް ޕްރޮޖެކްޓް ވެލިއުސް ވާނެ 50%
ޕްރޮފިޓް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މައްޗަށް. ދެން މީގައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންވީ ކަމަކީ ކުދި ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ބޭރުގެ
ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް އައުމަށް ފުރުޞަތު ކުޑަކުރުން. ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ބޭރުގެ ކޮންޓެކްޓަރުންނަށް ނައިސް އަދި
ހިންގޭވަރަށްވުރެ ރާއްޖޭގެ ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގައި އެވަރުގެ ކުންފުނިތައް މަދު. އެހެންވީމާ، މިއީ
އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭ ކަމެއް. ދެން 5% އަށް ތިރިކުރީމަ، އަޅުގަނޑަށް ރަނގަޅު އަފްޒާލް ވެސް މިކަމާ
ގުޅޭގޮތުން އެއްޗެއް.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، މެންބަރ ނާޒިލް އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް މި އޯފްޝޯރ އިންޑައިރެކްޓް ޓްރާންސްފަރއާއި ގުޅޭ ގޮތުން މި
އަންނަ 10% އަކީ މިއީ ކުރީގައި ގާނޫނުގައި ނެތް އެއްޗެއް. ދެން 5% ކަމަށް ރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން މި
ގާނޫނުގައި މި 55 ވަނަ މާއްދާއަށް ގެނެވުނު އިޞްލާޙުގައި އެބަ އިނދޭ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުން
9

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ކޮންޓްރެކްޓަކަށް ފައިސާ ދައްކާނަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ
ފަރާތްތަކުގެ ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްގެ ގޮތުގައި އެ ފައިސާގެ ޖުމުލައިން 5 އިންސައްތަ އުނިކުރަންވާނޭ. ދެން
އެކަމަކު، އެއީއެއް ނޫން އަސްލު. މިހާރު މެންބަރު އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް މިހާރު މި ޑިސްކަސްކުރެވެނީ އޯފްޝޯރ
އިންޑައިރެކްޓް ޓްރާންސްފަރއާއި ގުޅޭ މާއްދާއަށް. ދެން އެއްޗެއް އިތުރުކޮށްލައްވާނީ، ނިއުޝާ އިތުރަށް އެބަ
ކިޔާލަދެއްވާ މިކަމާ ގުޅޭގޮތުން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ނިއުޝާ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިއީ އަސްލު ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސް އެ ބައެއް ނޫން އިނގޭތޯ. އެ 5% އަށް ކުޑަކުރީމަ އެއާއި ގުޅޭ މާއްދާއެއް
ނޫން. މި އިޞްލާޙު މިއީ އަސްލު މި ގެނައީ މިހާރު ގާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ލ) އަދި (ގ)ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޚާއްސަކޮށް އުފެދޭ ކެޕިޓަލް ގެއިން އެއީ ދިވެހިރާއްޖެއިން ލިބޭ އާމްދަނީ ކަމަށާއި އެ އާމްދަނީން
ޓެކްސް ދައްކަންޖެހޭނެ ކަމަށް މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ނަމަވެސް އެ ބޭފުޅުންނަށް އެ މުޢާމަލާތްތަކަކީ
ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހިނގާ މުޢާމަލާތްތަކެއް ވާތީ، މި ޓެކްސް ނެގުން ތަންފީޛުކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް މިހާރު
ގާނޫނުން ނެތިގެން އެކަން ތަންފީޛުކުރުމަށް ޓަކައި މި ގެންނަ އިޞްލާޙެއް އިނގޭތޯ މިއީ. ދެން އަޅުގަނޑަށް
ހީވާގޮތުން ގަބޫލުކުރެވެނީ މި އިޞްލާޙު އައީމަ ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިތުރު އާމްދަނީއެއް ޓެކްސްގެ ގޮތުގައި ވަދެގެންދާނެ.
އޯފްޝޯރ ޓްރާންސެކްޝަންސްތަކުން މިހާރު މި ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ޓެކްސް ނެނގިގެންދާނެ ކަމަށް މި
ގަބޫލުކުރެވެނީ. އެ ނިޒާމު މި މާއްދާއިން މި ގާއިމުކުރެވެނީ އިނގޭތޯ. ކުރިން ވެސް ގާނޫނުގައި ޓެކްސް ނަގަން
އިންނާނެ. އެކަމަކު އެ ނިޒާމު ގާއިމުކުރެވިފައި ނެތީމަ މިހާރު އިޞްލާޙު މި ލަނީ އެ ނިޒާމު ގާއިމުކުރުމަށް ޓަކައި
އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް.
10

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިދާރީމޭޒުން އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން، ނިޒާމު ގާއިމުކުރީމަ މީގެ އިމްޕެކްޓް އެސެސްމަންޓެއް މި ހެދިދާނެތޯ؟
ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް މިފަދަ ބިލެއް ފާސްކުރާއިރުގައި މީގައި ބިލު ފާސްކުރުމުގެ ސަބަބުން އަންނާނެ އިމްޕެކްޓަކީ
ކޮބައިކަން ދިރާސާއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގުން. އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމުވެސް ބޭނުން އެކަން ކަށަވަރުކުރަން.
ރާއްޖެއަށް އާމްދަނީ އިތުރުވަނީތޯ، ދައުލަތަށް އާމްދަނީ އިތުރުވެއްޖެއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު. އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ވަޒަންވެރިނުވާ ކުންފުނިތަކުން ތިބުނާހެން މިހާރު ވެސް ވަރަށް ބޮޑުސިންގާ ވިޔަފާރިކޮށްފަ ފުރައިގެން ދަނީ.
އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުދައްކާ. އެހެންވީމާ، ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްގައި މިހާރު މި ބިލުގައި އޮތް ގޮތުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކޮށްފައި އެބަ އޮތް އޭޖެންޓެއް ހުންނަން ޖެހޭނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދެން
ބޭރުގެ ފޮރިންގ ކޮމްޕެނީއަކުން ކަމެއް، ޓްރާންސެކްޝަންތަކެއް ހިންގާ ކަމަށް ވަންޏާ އޭޖެންޓެއް އެޕޮއިންޓްކުރަން
އެބަ ޖެހޭ. އެހެންވީމާ، ގާނޫނީ ބާރުވެރިކަން އެބަ ލިބޭ. އޭޖެންޓެއްގެ ޒިންމާ އެބަ ނަގާ. ދެން އޭޖެންޓްތާ ޒިންމާ
ނަގަންޖެހެނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން އިދާރީމޭޒުން ކޮބައިކަން މީގައި އިކޮނޮމިކް ކޮމިޓީން
މި ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ބިލެއް ދިރާސާކުރަނީއޭ، އެ ރިސަރޗްގައި އަޅުގަނޑަށް ދައްކައިދޭށޭ މި އިމްޕެކްޓް
އެސެންމެންޓެއްގެ ކުޑަކުޑަ ރިޕޯޓެއް ނަމަވެސް، މީގެއިން ވާނެ ފައިދާއެއް ގެއްލުމަކީ ކޮބައިކަން މިކަން ކުރީމަ. އެއީ
ހީއަކަށް، ދެންމެ އިދާރީމޭޒުން ދެންމެ ނިއުޝާ ތި ފާހަގަކުރެއްވީ އަޅުގަނޑަށް ހީވާގޮތުގައޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ހީވާގޮތުގައެއް ގާނޫނެއް ނުހެދޭނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަށަވަރުވެގެން ކަމެއް ކުރެވޭނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ،
ހިވާގޮތަކުން ނޫން. އިދާރީމޭޒުން އަޅުގަނޑަށް ފޯރުކޮށްދޭށޭ އޭތި. އަޅުގަނޑަށް ހަމަގައިމު ވެސް އެ މާއްދާ
ސާފުނުވާތީ އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކުރަނީ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އާމްދަނީ އިތުރުވާނެ އިނގޭތޯ. ދެން އާމްދަނީ އިތުރުވާނީ ކިހާ މިންވަރަކަށް ކަމެއް އަޅުގަނޑަކަށް ވެސް
ނޭނގެ. ދެން އެ މަޢުލޫމާތު ޖެހޭނީ މީރާއިން ހޯދަން ދެއްތޯ. އެއީ ކިހާވަރަކަށް ދައުލަތުގެ އާމްދަނީއަށް އިތުރުވާނެ
މިންވަރު. ދެން އެ ބޭފުޅުންގެ ޓެކްސް ކަލްކިއުލޭޝަންސްތަކަށް ބޭސްކޮށްފައި ދެއްތޯ އެ މަޢުލޫމާތު. ދެން
އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން އެގޮތަށް ރިކުއެސްޓް ކުރެވިދާނެ މިހާރު މި މާއްދާއަށް މި ނިޒާމު ކަނޑައެޅީމަ ސީދާ
އާމްދަނީއަށް މިވެނި ބަދަލެއް އަންނާނެއޭ އެހެން ޙިއްސާކުރައްވާފައެއް ނެތް އެ މަޢުލޫމާތެއް. ދެން އަޅުގަނޑަށް އަދި
އެހެން މެންބަރަކު ފާހަގަކޮށްލައިފި މި ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްގެ ސަބަބުން މި 5% އަށް އުނިކުރީމަ، އަޅުގަނޑުމެން
11

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އިއްޔެގެ ބައްދަލުވުމުގައި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ފާހހަގަކުރެއްވީމަ މީރާއިން އެ މަޢުލޫމާތު ފޮނުވާފައި ހުރީ.
ދެން އަޅުގަނޑު ގްރޫޕަށް ޝެއަރކޮށްފައި ވާނީ މިހާރު އެ މަޢުލޫމާތު. ދެން އެގޮތަށް މިހާރު އަނެއްކާވެސް މި ނިޒާމު
ގާއިމުވީމަ އަންނާނެ ބަދަލުތައް އެ މަޢުލޫމާތު އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ ރިކުއެސްޓްކުރަން އިނގޭތޯ. ޔަގީންވާ ކަމެއް،
އާމްދަނީ އިތުރުވެގެންދާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކުރިން ވާހަކަދައްކަމުންދިޔަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ މިހާރު އަދިވެސް ސާފުކުރަން ބޭނުން. މިހާރު ބިލު ހުށަހަޅާއިރު އެއީ އަޅުގަނޑު
ހުށަހެޅި އިޞްލާޙެއް. ކޮންމެ ބިލެއް މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާއިރުގައި ވެސް އިމްޕެކްޓް އެސެސްމަންޓެއް މިހާރު އޮންނަނީ
ހަދާފަ. އެއީ ޝަރުޢީ ގާނޫނީ ގޮތުން އަދި ބިލެއް ފާސްކުރުމުން ދައުލަތަށް ލިބޭނެ އާމްދަނީއެއް ނުވަތަ ވާނެ ޚަރަދެއް
ބަޔާންކޮށްފައި ކޮންމެ ބިލެއް ވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތަޅުމަށް ހުށަހަޅަން ޖެހޭނީ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ،
ކޮބައިތޯއޭ އެ އިމްޕެކްޓް އެސެސްމަންޓް އޭގައި ހިމެނޭ. އެހެން ބިލުތައް ވެސް ހިމެނޭނެ އެޓޭޗްކޮށްފަ. ކޮބައިތޯއޭ
އެބައި؟ މީގެ ތެރޭގައި ނުހިމެނޭތޯއޭ؟ އެހެންވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް މި ބިލު ބަލައިގެންފައި މި
އޮތީ ގޯސްކޮށްނޭ. ކޮބައިތޯއޭ؟ އެ އޮންނަން ޖެހޭނެ. އެއީ ގާނޫނުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ބިލު ހުށަހަޅާއިރުގައި
މިހާރު ގަވާއިދުގައި އޮންނާނެ އެކަށައަޅާފައި އެކަން. އެއީ އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި އިޞްލާޙެއްކަން އަޅުގަނޑު ހަނދާން
އެބަ ހުރި ރަނގަޅަށް. އެ އޮތް ގޮތް ވެސް ހަނދާން އެބަ ހުރި. ރީޒަން ވެސް ހަނދާން އެބަ ހުރި. ކީއްވެގެންތޯއޭ
އެބައި ނެތީ؟ އެއީ ރައްޔިތުންނަށް މީގެއިން އެބަ ބުނޭ ވަރަށް ބޮޑު ފައިދާއެއް ވާނެއޭ. ވެއްޖެއްޔާ ވަރަށް އުފާވެރި
ޚަބަރެއް ތިއީ. ކޮބައިތޯ އެ ވާނެ ވަރެއް. ލަފާކޮށްފައި ވެސް އެ އިންނަންޖެހޭނެ ހުށަހަޅާފަ. ކޮބައިތޯ އެބައި؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ނިއުޝާއަށް އަދި ފުރުޞަތެއް އަރުވާފައި ދެން ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައި ތިއްބެވި އެހެން
ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން އިނގޭތޯ.
12

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަސްލު ބިލު ހުށަހެޅިއިރު އެ ބުއްނުވާހެން މިހާރު ފައިނޭންޝަލް އިމްޕެކްޓް ރިޕޯޓެއް ހުށަހަޅަންޖެހޭ. އެކަމަކު
މި ގެނެވުނު ދެންމެ މި ދަންނަވައިލެވުނު އިޞްލާޙަކީ ބިލު ހުށަހެޅިއިރު އިން އިޞްލާޙެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެއާއި
ގުޅޭ އިމްޕެކްޓް ރިޕޯޓެއް ނުއިންނާނެ ދެއްތޯ. ހުށަހެޅިއިރު ނެތް އިޞްލާޙެއް މިހާރު މީރާއިން އަޅުގަނޑުމެން
ކޮމެންޓަށް ފޮނުވީމާ އެ ބޭފުޅުން ޕްރޮޕޯޒްކޮށްފައި އިން މުޅިން ބިލަށް އިތުރުކުރެވޭ އިޞްލާޙެއް މިއީ އިނގޭތޯ. ދެން
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ވެސް ދަންނަވައިލިހެން ޖެހޭނީ މި އިމްޕެކްޓް އެނަލިސިސްތައް ހަދާފައި މީރާއިން
ފޮނުވައިދިނުމަށް އެދެން އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާ، އޭގެ ފަހުން ހިތަދޫ ދެކުނު
ދާއިރާ، އޭގެ ފަހުގައި ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް. އެހެންވީމާ، ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މި މާއްދާ މި އޮތް ގޮތަށް ޙަޤީޤަތުގައި ހަމަ ރަނގަޅު މާއްދާއެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑަށް
ވެސް ފާހަގަކުރެވެނީ. ދެން އަޅުގަނޑު ކުރީގައި އެ ފާހަގަކޮށްލީ މި މާއްދާގެ ވާހަކައެއް ނޫން. އެއީ 55 ވަނަ
މާއްދާގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ އަދި ބިލު އެއްކޮށް ނިންމުމުގެ ކުރިން 55 ވަނަ މާއްދާއަށް ގޮސް އެ މާއްދާއާ
ބެހޭ ގޮތުން ކުޑަކޮށް މަޝްވަރާކޮށްލަން. މި މާއްދާ މި އޮތް ގޮތުން، މިހާރު މި މަޝްވަރާކުރެވޭ މާއްދާއެއް ގޮތަށް
އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތަށް އާމްދަނީ އިތުރުވެގެންދާނެކަމާ މެދު އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތް. މި މާއްދާ މި އޮތް ގޮތަށް
ފާސްކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުގެ އެއްވެސް އިޢުތިރާޟެއްނެތް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! 55 ވަނަ މާއްދާއަށް ފަހުން ރީވިޒިޓްކޮށްލާނަން. ދެން މިހާރު މި ވާހަކަދެއްކެމުން މިދާ މާއްދާގެ ކަންތައް ވަކި
ގޮތަކަށް ނިންމާލާފައި އެ މާއްދާއަށް ދާނީ ފާސްކުރެވިފައި އޮތް މާއްދާއެއް ނަމަވެސް. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު
އަރުވާނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލްއަށް.
13

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އޯފްޝޯރ އިންޑައިރެކްޓް ޓެކްސް ޓްރާންސްފަރ، މިއީ އިއްޔެގައި
އަޅުގަނޑުމެން މީރާއާ އަދި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއާއެކީގައި ދެކެވުނު ވާހަކައިގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ފާސްވެގެންދިޔަ މިހާރު ވެސް ގާނޫނުން މި ޓެކްސް ނެގެން އެބަ އޮވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ޓެކް ނެގުމުގައި މި
މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން މީރާއަށް ދަތިވާ ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް ހުރީ މީގައި. ހުރެގެން ގަވާއިދު ތެރެއަށް ވެސް އެ
ކަންތައްތައް ލައިގެން ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން އެކަން ކުރުމަށްވުރެ ގާނޫނަށް މިބައި ގެނެވިއްޖެއްޔާމު އެކަން ކުރުމުގައި
މީރާއަށް ވެސް ފަސޭހަވެގެންދާނެ ވާހަކަ އަދި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ މަޢުލޫމާތު
ދިންގޮތުގައި ކޮންމެހެން މި ގާނޫނަށް މި އިޞްލާޙު ގެންނަންޖެހޭ ވާހަކައާއެކީގައި އޭ.ޖީ އޮފީހުން ވެސް ވަރަށް
ބައިވަރު މަސައްކަތްތަކެއް ވަގުތުން ވަގުތަށް ފަށައިގެން ގޮސް ނިންމަދީފައި މި އޮތީ. އަޅުގަނޑު ވެސް މީތި
ބަލާލިއިރުގައި މީގައި މިހާރު މީރާއިން އިއްޔެގައި ފާހަގަކުރި ހުރިހާ ޕޮއިންޓެއް އެބަ ކަވަރ ކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، މި
އޮތް ގޮތަށް މި ގެނެވުނު އިޞްލާޙު މި އޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރަން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނީ ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިސްމާޢީލް އަޙްމަދަށް.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! ދެން އަޅުގަނޑު އަސްލު މިހާރު މި ވާހަކަދެއްކެމުންދާ މާއްދާއާއި ބެހޭގޮތަކުން
ނޫން އަޅުގަނޑު ވެސް. ދެން ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާ
އަޅުގަނޑަށް ވެސް ކަންބޮޑުވުން އެބަ އޮތް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކިހާވަރެއްގެ ޔަޤީންކަމެއްތޯ ނޫނީ ގާނޫނީ ގޮތުން
ކިހާވަރަކަށް ކަށަވަރުކުރެވޭތޯ މި 55 ވަނަ މާއްދާއާއި އަދި 12 ވަނަ މާއްދާއަށް މި އިތުރުކުރެވޭ ޓެކްސް ދެއްކުމުން
އެއްކަހަލަ ދެވޭ ޚާއްޞަ އިސްތިސްނާގެ ސަބަބުން ރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކަށް ކިހާވަރެއްގެ އަސަރެއް ކޮށްފާނެތޯ؟ ކުދި
މަސައްކަތްތަކަށް މި ރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކަށް ކުރިމަތިލައިގެން ވިން ކުރުމާއި، މިހިރަ މިހިރަ ކަންކަމަށް ކިހާވަރެއްގެ
އަސަރެއް ކޮށްފާނެތޯ ނޫނީ ނުކުރާނެކަމުގެ ގާނޫނީ ޔަޤީންކަމެއް، އެއްވެސް ގާނޫނަކުން އެ ޔަޤީންކަމެއް ލިބޭ
14

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އެއްވެސް މާއްދާއެއް އެއްވެސް ގާނޫނެއް އެބަ އޮތްތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑު ހިތުން މިވަރުގެ އެއްޗެއް ފާސްކުރަމުން
ދާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަށަވަރުކުރަން ޖެހޭނެ ކަމެއް ކަމަށް ދެކެނީ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ
ކުންފުނިތަކަށް އޭގެއިން އެއްވެސް ހުރަހެއް ދިމާވޭތޯ. ނުވާނެކަން ޔަޤީންވަނީ ކޮން މާއްދާއަ ކުން، ކޮން ގާނޫނަކުންތޯ
އެކަން ސާފުނުވާތީވެ އަޅުގަނޑުގެ ވެސް ހަމަ ކަންބޮޑުވުން އެބަ އޮތް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާއާ ގުޅިގެން އިދާރީމޭޒުން އެއްޗެއް
ފާހަގަކުރައްވަން ބޭނުންފުޅުވިއްޔާމުން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން އިނގޭތޯ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ އިތުރަށް ބަލާލަން ގާނޫނުގެ އެހެން މާއްދާތަކާއި މި ގެނެވުނު އިޞްލާޙާއި މިހާރު އަލަށް
ތަޢާރުފުކުރެވުނު އިޞްލާޙާއި ގުޅިގެން އަދި 55 ވަނަ މާއްދާއާ ގުޅިގެން ދެން ހުރި މާއްދާތަކަށް އިތުރަށް ބަލާލަން
އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ. ސީދާ މި ވަގުތު...
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު..
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތެއް އަރުވަން އިނގޭތޯ.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، މި މާއްދާ ކުރިއަށް ގެންގޮއްސަ 55އަށް ރީވިޒިޓްކޮށްފިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އަޅުގަނޑު ވެސް އެބަ
ޖެހޭ 55 އަދި އިތުރަށް ކިހިނެއްތޯ އޭތި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
15

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އެގޮތަށް ދަންނަވާފައި ވެސް ވާނީ. އެކަމަކު ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސުވާލުކުރެއްވީމަ އެއާ ބެހޭގޮތުން ވެސް
އެއްޗެއް ފާހަގަކުރެވިފައި އޮތް މިންވަރަކުން ދަންނަވައިލަދެވޭތީ އިދާރީމޭޒުން އެ މަސައްކަތްކޮށްދެއްވީ. އަޅުގަނޑު
ގެންދާނީ ތި މަގުން. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަބްދުލްމުޣުނީއަށް.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިތއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު
ނާޒިލްގެ މި މާއްދާ އެ ގޮތަށް ފާސްކުރަން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި ހުރިހާ ކަމެއް މީގެ ތެރޭގައި ހިމެނިފައި
ވަނީ. އެހެންވީމާ، މި މާއްދާގައި އަޅުގަނޑުމެން މިހެން ތާށިވެފައި ތިބެންޖެހޭ މާބޮޑު ސަބަބެއް އަޅުގަނޑަކަށް ވެސް
ނުފެނޭ. އެހެންކަމުން، އެ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރަން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ހޯދީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙައްމަދު ސަޢީދަށް.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު އިދާރީ ކަމެއް ސާފުކޮށްލަންވެގެން. އަޅުގަނޑު އިއްޔެ
މީރާގައި ރިކުއެސްޓްކޮށްފައިވާނެ ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްގެ ވާހަކައެއް އިނގޭތޯ. ދެން އޭގައި އަޅުގަނޑު އެދިފައި ވާނީ
މިހާރު 10% އިން ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސް ނަނގާ އިރުގައި ދައުލަތަށް މި ވަގުތު، މި ވަގުތުގައި ވެސް ސްނެޕް
ޝޮޓެއް ނަގައިފި ކަމަށް ވަންޏާ ކިހާ ފައިސާއެއް އެބަ އޮތްތޯ ލިބެން ވިތުހޯލްޑް ކުރެވިފަ؟ ދެން އެ އަދަދު 5%
އަށް މި ގާނޫނާއެކު ތިރިކުރީމާ ކިހާވަރެއްގެ އަދަދެއްތޯ މި ކޮމްޕަންސޭޓް ކުރަންޖެހެނީ، ވިތުހޯލްޑް ރިލީޒްކުރަން މި
ޖެހެނީ؟ އެވެސް ސާފުކޮށްލަން. އަދި އޭގެ ނޭޝަނަލިޓީ ވައިސް ބްރޭކްޑައުންއެއް ދޭން އަޅުގަނޑު ވާނީ އެދިފަ. ދެން
މީރާއިން ވިދާޅުވި އެ ފޮނުވައިދޭނަމޭ. އެއީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ އިނގޭތޯ. އެއީ
އެއް ވާހަކައެއް. ދެން ދެވަނަ ވާހަކައަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އެ ލިބޭ، ޓެކްސް މަޢާފުކުރުމުގައި އެ ލިބޭ
އިސްތިސްނާ މާއްދާއަކީ ޙަޤީޤަތުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް އޭގައި އިތުރު ، އެ
16

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ހުއްޓުވޭނެ ފަޔަރ ވޯލްއެއް އެހެން ގާނޫނަކު ނެތްކަމެއް އެއީ. އަޅުގަނޑަށް ދެން އެވަރު އަންޑެސްޓޭންޑް ވާތީ
އަޅުގަނޑު ހިތަށްއެރީ އެ ވާހަކަ ބުނެލާނަމޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު ދެން ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެން ތިއްބެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް
އަޅުގަނޑަށް ފުރުޞަތު އެރުވިއްޖެ. ހުށަހެޅި ތާއީދު ލިބިފައި އެބަ އޮތް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރަމުން މި
ގެންދާ މާއްދާ މިހާރު އެ އޮތް ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މީރާއިން އެ ފޮނުއްވި ފޮނުވުމާއި އަދި އެހެން ފަރާތަކުން
ލިބިފައި ހުރި ލަފައާއި އެއްކޮށް ޑްރާފްޓުކުރެވިފައި މި އޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް ހުށަހެޅި ތާއީދު ލިބިފައި އޮތީ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާ ކަމަށް ވަންޏާ އެ މަގުން އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް
؟
ދަންތޯ
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު އިޢުތިރާޟްކުރަން އިނގޭތޯ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، ވޯޓަށް ހަމަވާވަރަށް ލިބުނީމަ ފާސްވާނެ ދެއްތޯ.
އަޅުގަނޑު ހަމަ ރަޖިސްޓަރ ކޮށްލަން ހިތަށްއެރީ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވޯޓަކަށް އަހާނަން އިނގޭތޯ. މިހާރު މި އޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނިލައްވާ ބޭފުޅުން
ވޯޓުދެއްވަން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
17

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
؟
ވޯޓު ލިޔަންވީތޯ
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، ޔޭސް ނޫނީ ނޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޔޭސް، ނޫނީ ނޯ ޖައްސަވަންވީ. މިހާރު ޔޭސް ނޫނީ ނޯ އަޅުގަނޑަށް އެހެން ވޯޓުދެއްވަމުން ގެންދާކަން ފެނޭ އެބަ
އިނގޭތޯ.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިޢުތިރާޟްކުރުން އަދި އިޢުތިރާޟް ނުކުރުން...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއީ ދެން ނޯ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ބަލާނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އިދާރީމޭޒުގައި އަޅުގަނޑު އަހާލަން ބޭނުން މިހާރުގެ
ވޯޓުގެ ނަތީޖާއަކީ ކޮބައިތޯ؟
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
6 .6 ވޯޓު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، ފާސް ދެއްތޯ؟
18

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި މާއްދާ ފާސްވީ ކަމަށް ބަލާނީ މިހާރު މި ޑްރާފްޓުކުރެވިގެން އަޅުގަނޑުމެން
މަޝްވަރާކުރެވުނު ގޮތަށް. ބަލާފައި ދެން 55 ވަނަ މާއްދާއަށް ރީވިޒިޓުކޮށްލާނީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަފްޒާލް؟ މި
ވަގުތު އަޑުކެނޑިފައި ހުރީމަ ކުޑަ ވަގުތުކޮޅެއް ދަނީ އިނގޭތޯ.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، އަދި ކިތައް މާއްދާ އެބަ އޮތްތޯ؟
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، އަފްޒާލްގެ އިންޓަނެޓު ކަނެކްޝަން މި ވަގުތު ކެނޑިފައި ވީމާ، އިރުކޮޅެއްވާނެ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިހާރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި، ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި
ސުވާލުގައި އަސްލު ދަންނަވަން އޮތީ ހުރިހާ މާއްދާއެއް ފާސްވެފައޭ އޮތީ. ދެން މިހާރު އިތުރަށް ރީވިޒިޓުކޮށްލަން އޮތް
މާއްދާއެއް އޮތީމަ 55 ވަނަ މާއްދާއަށް މި ދަނީ.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ހާދަ ހީވާގިއޭ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، އަދި މީރާއިން ކޮމެންޓުކުރައްވާފައި ހުރި އިތުރު މާއްދާތައް އުޅޭނެ އިނގޭތޯ. އެއީ ބިލަށް އަލަށް
އިތުރުކުރާ މާއްދާތަކުގެ ގޮތުގައި.
19

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަނެންހެން އިތުރަށް ކުރާ މަސައްކަތެއްތާ އެއީ ދެއްތޯ. އަނެންހެން ހުރި މާއްދާ، ޑްރާފްޓުކުރެވުނު ހުރިހާ
މާއްދާތަކެއް އަނެންހެން ފާސްކުރެވިފައިވާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ކަނެކްޝަން ދިޔައީ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
55 ވަނަ މާއްދާ އެބަ ދައްކާލަން. މިހާރު ފެނިވަޑައިގަންނަވާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
55 ވަނަ މާއްދާ ކިޔުއްވާލަދެއްވާފައި ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެ ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން
ރިޢާޔަތްކުރާނީ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ގާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާ އިންނަގޮތާއެކު ދަންނަވާލާނަން އަޅުގަނޑު. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައި ނުވާ
ފަރާތްތަކުގެ ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސް، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައި ނުވާ ފަރާތްތަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ވަޒަންވެރިވެފައި ނުވާ ފަރާތްތަކަށް... އަޑުއިވޭތޯ؟
20

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޑުއިވޭ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ފަރާތްތަކުގެ ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކުހުގެ ގޮތުގައި އެ ފައިސާގެ ޖުމްލައިން 10 އިންސައްތަ
އުނިކުރަންވާނެއެވެ. -1 ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުރި ނުއުފުލޭ މުދަލެއްގެ ކުލި. -2 ރޯޔަލިޓީ. -3 އިންޓްރެސްޓް. އެ
އިންޓްރެސްޓް ދައްކަނީ މީރާއިން ގަބޫލުކުރާ ބޭންކަކަށް ނުވަތަ ބޭންކު ނޫން މާލީ އިދާރާއަކަށް ކަމުގައި ނުވާނަމަ،
ޑިވިޑެންޓް، ޓެކްނިކަލް ސަރވިސް ފީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތަކަށް ދައްކާ ކޮމިޝަން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި
މުނިފޫހިފިލުވާދޭ މީހުންގެ ހަރަކާތްތަކަށް ދައްކާ ފައިސާ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިރާސާކުރުމާއި ތަރައްޤީކުރުމާއި ރިސަރޗް
ޑިވެލޮޕްމަންޓަށް ދައްކާ ފައިސާ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ފަރާތްތަކަށް ދައްކާ ފައިސާ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ފަރާތްތަކަށް އިންޝުއަރެންސް ޕްރީމިއަމްގެ ގޮތުގައި ދައްކާ ފައިސާ. (ށ)- ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ފަރާތްތަކަށް ރީއިންޝުއަރެންސްގެ ޕްރީމިއަމްގެ
ގޮތުގައި ފައިސާއެއް ދައްކާނަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ފަރާތްތަކުގެ ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކުހުގެ ގޮތުގައި
އެ ފައިސާގެ ޖުމްލައިން 3 އިންސައްތަ އުނިކުރަންވާނެއެވެ . (ނ)- މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށް މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި
(ށ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފައިސާ ދައްކާއިރު އެ ފައިސާ ލިބޭ ފަރާތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ފަރާތެއް
ކަމަށް އެ ފައިސާ ދައްކާ ފަރާތަށް އެނގެން ނެތްނަމަ އެ ފައިސާ ދައްކާ ފަރާތަށް ލިބޭ ފަރާތް، އެ ފައިސާ ލިބޭ
ފަރާތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ފަރާތެއް ކަމަށް ބަލާ ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސް އުނިކުރަންވާނެއެވެ. -2
ކޮޕީރައިޓެއް ބޭނުންކުރުމަށް ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގަތުމަށް ދައްކާ ރޯޔަލިޓީގެ ތެރޭގައި ހިމެނެނީ
އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ ތެރެއިން ބާވަތެއްގެ ކޮޕީ ރައިޓު ބޭނުންކުރުމަށް ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގަތުމަށް
ދައްކާ ފައިސާއެވެ. ކަސްޓަމަރައިޒްކޮށްފައިވާ ސޮފްޓުވެއަރގެ ކޮޕީރައިޓް ނުވަތަ ރޯޔަލިޓީ ދައްކާ ފަރާތުން
އިޚުތިޔާރުކުރާގޮތަށް ބޭނުން ހިފުމުގެ ޙައްޤު ލިބިފައިވާ ކޮޕީރައިޓް ނުވަތަ ރޯޔަލިޓީ ދައްކާ ފަރާތުން ކޮޕީކުރުމުގެ
ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމުގެ ނުވަތަ ރިވަރސް އިންޖިނިއަރ ކުރުމުގެ ނުވަތަ ޑީ ކޮމްޕްލައިކުރުމުގެ ޙައްޤު ލިބިފައިވާ
ސޮފްޓުވެއަރގެ ކޮޕީރައިޓް. -3 ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ކޮންޓްރެކްޓެއް ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައި ނުވާ އަދި މުވައްޒަފެއްގެ ގޮތުގައި ނޫން ގޮތަކަށް ކޮންޓްރެކްޓެއް ނުވަތަ
އެއްބަސްވުމެއް ނުވަތަ އެހެން އިންތިޒާމެއްގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ޚިދުމަތެއް ފޯރުކޮށްދޭ
21

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ފަރާތަކަށް ނުވަތަ އެހެން ފަރާތެއްގެ ޚިދުމަތެއް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފޯރުކޮށްދޭ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފޯރުކޮށްދިނުމަށް
ހުއްދަދޭ ފަރާތަކަށް. ދެން މި މާއްދާއަށް މިހާރު އިޞްލާޙުވެގެން މި އަންނަނީ (ށ). އެހެންވީމާ، (ށ)އަށް މި އަންނަ
އިޞްލާޙަކީ 5 އިންސައްތައަށް މި ބަދަލުވަނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ކޮންޓްރެކްޓަކަށް ފައިސާ ދައްކާނަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ފަރާތްތަކުގެ
ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކުހުގެ ގޮތުގައި އެ ފައިސާގެ ޖުމްލަ 5 އިންސައްތަ އުނިކުރަންވާނޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދަށް.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، މީރާއިން ފޮނުވާފައި އިން ޝީޓު އަޅުގަނޑު ބަލާލިއިރުގައި 4 ލައްކައެއްހާ ޑޮލަރުގެ ވިތުހޯލްޑިންގ
ޓެކްސެއް މި އުޅެނީ އިނގޭތޯ 10% އިނީމަ ވެސް. އޭގެ މާނައަކީ ދިވެހި ރުފިޔާއިން 7 މިލިއަނެއްހާ ރުފިޔާ. ދެން
މި އަދަދު މިއީ އާދަޔާއި ޚިލާފު ބޮޑު އެއްޗަކަށްވެގެން މި އަދަދު 5% އަށް އަނެއްކާ، 10% އިން % 5 އަށް
ތިރިކުރަން ފިނޭންސްއިން އެ ދެއްކި ވާހަކަ ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ދެކޮޅެއްނުޖެހޭ. އަނެއްކާ އެ ދެއްކީ ހަމަ ސީދާ
ކަނޑައެޅިގެން ދޮގު އިނގޭތޯ. އެއީ މި 7 މިލިއަން ރުފިޔާ ދިވެހި ދައުލަތުން ބޭރުގެ ކުންފުންޏަކަށް ނުދެއްކޭ ވަރަށް
ޤައުމު ދިޔަ ވާހަކަ ސަރުވަޝް އިއްޔެ ވިދާޅުވީމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ އަޖައިބުވެ އަންތަރީސް ވެއްޖެ އިނގޭތޯ. ދެން
މީތި 5% އަށް ތިރިކުރީމާ އެ ބުނާ އެއްޗަކީ 3.5 މިލިއަން ރުފިޔާ ވިތުހޯލްޑު ކޮށްލީމަ އެންމެ ރަނގަޅޭ. މިހެން
ބުނީމަ ރާއްޖޭގެ ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކުންފުނިތައް ފުނޑުނީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު މިހެން ބުންޏޭ ކިޔާފަ މިއީ
އަނެއްކާވެސް ދެ ޕާޓީގެ މެދުގައި އޮންނަ ވާދަވެރިކަމަކަށް މީތި ނުލާ ދިވެހި ކުންފުނިތަކަށް ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް
މިއީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ދެކޮޅު މި މާއްދާ 10% އިން 5% އަށް ތިރިކުރަން،
މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ރެޖިސްޓަރކޮށްލަން މި ދަންނަވާލީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
22

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! ރާއްޖޭގައި މިހާރު ވެސް ހިނގާ ބޮޑެތި ހުރިހާ މެގަ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއްހެން މި ހިންގަނީ
ބިދޭސީ ކުންފުނިތަކެއް. ދެން ބައެއް ކުންފުނިތަކުން އެ ދައްކާ އެއްޗަކީ މިހާރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި މެންބަރު ވެސް 4
ލައްކައެއްހާ ޑޮލަރޭ ދައްކާފަ އޮތީ. އެހެން އޮއްވާ 10% އިން 5% އަށް ތިރިކުރަނީއޭ. ކީއްކުރަންތޯއޭ މި
ތިރިކުރަނީ. ދެން ތިރިކުރީމާ އަނެއްކާ ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކުންފުނިތަކަށް ކޮބައިތޯއޭ
މީގެން ވާ ފައިދާއަކީ؟ އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ. އަޅުގަނޑުމެން ބިލު މަޖިލީހުގައި އޮންނަނީ ބިލެއް
ބަލައިގަންނައިރު ވެސް އިމްޕެކްޓް އެސެސްމަންޓެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެސެސްނުކޮށް ކޮމިޓީއަށް ހަމަ ގެނެއްސަ
ކޮމިޓީގައި ތިބޭ ބައެއް މެންބަރުން ލައްވާ މި ރަނގަޅޭ، މި ރަނގަޅޭ މިގޮތަށް އެލިސް އިން ވޮންޑަރލޭންޑުގައި އެ
އޮންނަ ޝަރީޢަތް ނިންމާހެން ފަނޑިޔާރަށް ފެންނަ ގޮތަކަށް ދެން ތިބި ބަޔަކު ބުނީމަ ވިދާޅުވާ ގޮތަށް ނިންމާލީމާ
ކަމަކުނުދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭ ޕޮލިސީއޭ ވެސް ބުނެފައި އެބަ އޮތް. އެހެންވީމާ، މިއީ ކޮން ޕޮލިސީއެއްތޯ؟ މީތީގެ
ޕޮލިސީތޯ، އަޅުގަނޑު ސާފުކުރަން ބޭނުން. ނުވަތަ ކޮބައިތޯ އެސެސްމަންޓަކީ މި ހަދާފައި އޮތް، އަންނާނެ
އިމްޕެކްޓަކީ؟ އެ އަޅުގަނޑަށް ސާފުނުވާހާ ހިނދެއްގައި ކިހިނެއްތޯއޭ އަޅުގަނޑުމެން ވޯޓުދޭނީ. މިހާރު މި މަޖިލީސް
ފްލޯރއަށް ފޮނުވިއިރުގައި ވެސް ނެތް އެ ހަދާފައެއް. ދެން ކޮމިޓީ މިއީ ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީ. ދިރާސާއެއް ނުހަދާ
އަޅުގަނޑުމެން ކިހިނެއްތޯ ވޯޓުދެނީ މިއަށް. މިއީ އަޅުގަނޑު. އަޅުގަނޑު އެދެން އިދާރީމޭޒުން މީގެ އިމްޕެކްޓް
އެސެސްމަންޓް ދިރާސާއެއް ހެދުމަށް. މި މާގިނައިރެއް ނުނަގާނެ މީތި ހިސާބުތަކެއް ހަދާކަށެއް މިހާރަކު.
ކޮމްޕިއުޓަރުގައި ހުންނާނެ މަޢުލޫމާތުތައް. އެހެންވީމާ، އޭތި އިދާރީމޭޒުން ފޯރުކޮށްދޭށޭ މީގެންވާ ފައިދާއަކީ ކޮބައިތޯ؟
އެހެންނޫން ކަމަށް ވަންޏާ ދިވެހި އަނެއްކާވެސް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކުންފުނިތައް ސަރުކާރު ބޮލަށް އަރާނީ. މިހާރު
ވެސް އެ ވާހަކަތައް މި ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، ވަކި މީހެއްގެ ޖީބަށް މީގެން މިހެން ހެދީމާ ކޮންޓްރެކްޓަކުން
ފައިސާކޮޅެ އް ލިބޭތީ، ޑޮލަރުކޮޅެއް ރިޝްވަތަށް ލިބޭތީވެ ކަންތައްތައް ނުކުރާށޭ. މިއީ ރިޝްވަތު ހޯދަން ކޮމިޓީގެ
ތެރޭގައި ކަންކަން ކުރަން ނޫޅޭށޭ. މިހާރު ވެސް މި ބިލާ ބެހޭގޮތުން މީޑިއާތަކުގައި ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަ އެބަ ދެއްކޭ.
ވަރަށް ބޮޑު ރިޝްވަތެއް ވަޒީރަކު ނަގައިފިއޭ. ތެދެއް ދޮގެއް ނޭނގޭ. ވަޒީރަކަށް 10 މިލިއަން ޑޮލަރެއްތޯ އެއްޗެއް
ވެސް ދީފިއޭ އެބަ ކިޔާ. އެހެންވީމާ، މި ތެދު ޙަޤީޤަތް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ބިލު ދިރާސާކުރާއިރު ހާމަކުރަން
އެބަ. ފަހަރެއްގައި ވަޒީރު ނުނަގާ ވެސް ހުރެދާނެ. އެހެންވީމާ، އެ ނެގިތޯ، ނުނެގިތޯ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
23

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އެނގޭނީ މި ކޮބައިތޯ؟ އެ ފާހަގަކުރެއްވި 4 ލައްކަ ޑޮލަރޭ ލިބެނީ. އެހެންވީމާ، މުޤައްރިރު، މި ކަންތައް
ސާފުކޮށްދެއްވުން އެދެން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވިސްނުންފުޅަށް އިޙުތިރާމުކުރަން އިނގޭތޯ. އަޅު ގަނޑު ދެކެނީ އިޤުތިޞާދީ
ކޮމިޓީގައި މި ތިއްބެވި ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ހަމަ ތި ހުރިހާ ކަންކަމަކަށް ވިސްނާ ފިކުރުކުރައްވާ، 5
ބިލުތައް ދިރާސާކުރަމުންދާއިރު ހުށަހެޅުންތައް ހުށަހަޅުއްވަނީ ވެސް އަދި ތާއީދުކުރައްވަނީ ވެސް އަދި ވޯޓުދެއްވަނީ
ވެސް އިނގޭތޯ. ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެއް ވިސްނުންފުޅެއް ނުހުރެދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު
އަބަދު ވެސް ހަމަ މެޖޯރިޓީއަށް އިޙުތިރާމުކުރާނަން. އަޅުގަނޑުގެ އެއްވެސް އަމިއްލަ ވިސްނުމެއް، އިންޓްރެސްޓެއް
ދިރާސާކުރަމުންދާއިރަކު އަޅުގަނޑު ނުދަންނަވަން. ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ދޫކޮށްލައިގެން މި
ކުރިއަށްދަނީ. އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެ އިތުރަށް ސާފުކުރަން ކަމެއް ބޭނުންފުޅުވެގެން
ފާހަގަކޮށްދެއްވައިފިއްޔާމުން އެ ކަމެއް އިދާރީމޭޒުންނާއި އަދި ކޮމިޓީން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެ ކަމަކަށް
ހާޒިރުކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތައް ހާޒިރުކޮށްގެން ވެސް އަދި މަޢުލޫމާތު އެއްކޮށްގެން ވެސް ބިލުތައް ދިރާސާކޮށް ނިމިގެން
އެ ދަނީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ހަމަ މުޅި ކޮމިޓީގެ މެޖޯރިޓީން އެ ވަގުތަކަށް ޤައުމަށް އެންމެ ފައާިދުހރި ގޮތަށް
އެންމެ ކަންކަން ރަނގަޅުވާނެ ގޮތަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން
ނިންމަވާނީ. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ވީވަރަކުން މަސައްކަތްކުރާނަން އިއްޒަތްތެރި ކޮންމެ މެންބަރަކު ވެސް އެ
ފާހަގަކޮށްދެއްވާ ކަމަކާއި ގުޅޭ \ގޮތުން އެ ދެވެން ހުރި ހުރިހާ މަޢުލޫމާތެއް ދިރާސާކުރުމުގައި ވެ ސް އަދި އެހެން
ގޮތަކުން ހޯދައިދެވެން އޮތް ހުރިހާ މަޢުލޫމާތެއް ވެސް އެއްކޮށް ދެއްވޭތޯ، ދެވޭތޯ. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު
އަރުވާނަން ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ވެސް...
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
24

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
މުޤައްރިރު، އަޅުގަނޑު ކުޑަ އެއްޗެއް ސާފުކޮށްލަން އިނގޭތޯ އޭގެކުރިން، މިހާރު މި ދެކެވޭ ވާހަކައަށް. 55 ވަނަ
މާއްދާގެ (ށ) މިހާރު މަޝްވަރާކުރައްވަމުން ގެންދަވަނީ ދެއްތޯ. 55 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) 10% އިން 5% އަކަށް
ނޫން ބަދަލުވަނީއެއް. 3 އިންސައްތަ އިން އެއްޗެއް 5 އިންސައްތައަށް މި ބަދަލުވަނީ. އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަންވެގެން.
ދެން ކުރިން މި މާއްދާގައި މި އިންނަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައި
ނުވާ ފަރާތްތަކަށް ރީއިންޝުއަރެންސް ޕްރީމިއަމްގެ ގޮތުގައި ފައިސާއެއް ދައްކާނަމަ ވަ ޒަންވެރިވެފައިނުވާ ފަރާތްތަކުގެ
ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކުހުގެ ގޮތުގައި އެ ފައިސާގެ ޖުމްލަ 3 އިންސައްތަ އުނިކުރަންވާނެ ކަމަށް. ދެން މިހާރު
ރީއިންޝުއަރެންސް ޕްރީމިއަމްގެ ގޮތުގައި އިން ބައި އުނިވެފައި އެ މި ބަދަލުވަނީ ކޮންޓްރެކްޓަކަށް ފައިސާއެއް ދައްކާ
ކަމަށް ވާނަމަ. ދެން އެ އަދަދު މި ބަދަލުވަނީ 3 އިންސައްތައިން 5 އިންސައްތަ އަށް. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ
ސާފުކޮށްލަދިނުމުގެ ގޮތުން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ދެންމެ އިދާރީމޭޒުން އެ ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތުން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ 3 އިންސައްތަ އިން 5
އިންސައްތަ އަށް ވިތުހޯލްޑު ކުރެވޭ އަދަދު ބޮޑުވެގެންތޯ އެ ދަނީ އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން ފުރަތަމަ އަދި
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަށް، ވާހަކައަށް ދިއުމުގެ ކުރިން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ. އުނިކުރެވޭ، އާދެ. އުނިކުރެވޭ އަދަދު 5 އިންސައްތައަށް މި މަތިވަނީ. 3 އިންސައްތައިން 5 އިންސައްތައަށް
ދެއްތޯ.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ދެން އަޅު ގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ސަރުކާރުން 3 އިންސައްތައިން 5 އިންސައްތައަށް އެ އުނިކުރަން
އެ ހުށަހަޅާ ސަބަބަކީ ކޮބައިތޯ ؟ އެއީ އަޅުގަނޑަށް ސާފުނުވާ އެއްޗަކީ. އޭގެ ސަބަބުން ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް
25

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ހުރި ފުރުޞަތުތައް ހަނިވެގެންދާނެތީ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ގެންނަ އެ ބަދަލު އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން އިޞްލާޙެއް
ގޮތުގައި 100 މިލިއަން ޑޮލަރުން މަތީގެ ކޮންޓްރެކްޓުތަކަށް އެ ބަދަލުގެންނަން ހަމަ މިހާރުވެސް އިންގޮތަށް 3
އިންސައްތަ 100 މިލިއަން ޑޮލަރުން ދަށުގެ ކޮންޓްރެކްޓުތައް ބަހައްޓަން. އެގޮތަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިސްމާޢީލް އަޙްމަދަށް.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ވެސް ދެންމެ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވި ދެންމެ އިދާރީމޭޒުން އެ
ފާހަގަކޮށްލެވި ނުކުތާ. މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ
ފާހަގަކުރާ ނުކުތާ އެއީ ވަރަށް ބޮޑު އޮޅުމެއް. އަސްލު ވަރަށް ބޮޑު އޮޅުވާލުމެއްގެ ތެރެއިން ފާހަގަކުރާ ނުކުތާއެއް
ވީމާ އަސްލުގައި އަޅުގަނޑު. ޙަޤީޤަތުގައި އެއްކޮށް 10% އުނިކުރާ ވާހަކަ. ނޫނީ 55 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް
އެއްވެސް ބަދަލެއް ގެނެވިގެން ނޫން. އޭގެ (ށ)އަށް އަންނަ ބަދަލެއް. (ހ)ގައި މި އޮންނަނީ ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކުހުގެ
ގޮތުގައި އެ ފައިސާ ޖުމްލަ 10 އިންސައްތަ އުނިކުރަންވާނޭ ބުނާ މާއްދާއެއް އޮންނަނީ ހަމައެކަނި (ހ)ގައި. ދެން
އޮވެފައި މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިޞްލާޙެއް ހުށަހެޅިފައި މި އޮތީ (ށ). (ށ)ގައި ދެންމެ އެ ފާހަގަކުރެވުނު
ޓެކުހުގެ ގޮތުގައި އެ ފައިސާގެ ޖުމްލަ ކުރިން 3 އިންސައްތައިން 5 އިންސައްތައަށް ބަދަލުވާ ބަދަލުވުމެއް މި
އަންނަނީ. އެހެންވީމާ، ދެން ދެންމެ ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާއަށް އަޅުގަނޑު
ވެސް ހަމަ ތާއީދުކުރެވޭ. މީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ސާފުވާން އެބަ ޖެހޭ ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް މީގެން
އަރާނެ ބުރޫއެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ސާފުވާންޖެހޭ. ކޮން ގެއްލުންތޯ ވަނީ، ފައިދާތޯ ވަނީ. ދެން އެ ކަންކަން،
އެ ކުންފުނިތައް ހިމާޔާތްކުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް މީގައި އެބަ އަންނަޖެހޭ. ކޮންމެވެސް ލޭޔަރއެއް އެބަ
އަންނަންޖެހޭ އެ ގޮތަށް. އެއީ އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރެވޭ ވާހަކަފުޅެއް އެ ވިދާޅުވީ. އެހެންވީމާ، އެކަން
އެހެން ގާނޫނަކުން އޭތި ކަށަވަރުނުކުރެވޭ ކަމުގައި ވަންޏާ މި ގާނޫނުގެ މި މާއްދާގެ ދަށުން ނަމަވެސް އެބައި އެބަ
ގެންނަންޖެހޭ. ވަކިވަކި ލެވަލްއެއްގައި ވަކި އަދަދެއްގެ މަސައްކަތްތަކެއްކުރާ ފަރާތްތަކަށް ނޫނީ ކޮންޓްރެކްޓްތަކަކަށޭ
26

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
މިވެނި މިވެނި ކަންކަމެއް ހިންގޭނީ. އެހެން ބުނާ ބުނުމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގާނޫނީ ގޮތުން އެބަ ފެންނަންޖެހޭ.
އެއްކޮށް في سبيل هلا އަށް ދޫކޮށްލުމުގެ ބަދަލުގަ. އެއީ ދެން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރެވޭ
ވާހަކަފުޅެއް، ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވީ. އެހެންވެ އެ ނުކުތާ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން.
އަދި ކުރިން 10% ވާހަކަ، އެ ވާހަކަ އެ އިޞްލާޙެއް ނާދޭ މިއަކު ގެންނަ ވާހަކަ ވެސް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން،
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު ސާފުކޮށްލަންތޯ އިނގޭތޯ. ނޮންރެސިޑެންޓް ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތްތަކުގެ އެ މާއްދާ
އިންގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ، މިހާރު ކޮންޓްރެކްޓަރސް އެބައިން އުނިކޮށްފައި ދެން މިހާރު މި 5% ބަޔަށް
ކޮންޓްރެކަޓަރސް ލަނީ. އެހެންވީމާ، މި އަންނާނެ ޗޭންޖަކީ ކުރިން ކޮންޓެކްޓަރސް 10% ދައްކަންޖެހިފައި މިހާރު
މި އިޞްލާޙުގެ ސަބަބުން ނޮންރެސިޑެންޓު ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސް ގޮތުގައި ކޮންޓްރެކްޓަރސްއަށް އިންނާނީ 5%
އިނގޭތޯ. ދެން މި 55 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެ 10% ދެން ދައްކަންޖެހޭ ފަރާތްތަކަށް އެ ބައެއް ބަދަލެއްނުވާނެ.
ހަމައެކަނި ކޮންޓްރެކްޓަރސްގެ އެ ބައި މި ބަދަލުވަނީ އިނގޭތޯ. އެ ބޭފުޅުންނަށް 10% އިން މިހާރު 5% އަށް މި
ޗޭންޖު އަންނަނީ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
27

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު ވެސް އޭރު މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވާހަކައިގައި
ފާހަގަކުރި ނުކުތާގައި އެއީ މުޅިން ޙަޤީޤަތެއް ނެތް ވާހަކައެއް އެ ބޭފުޅާ ދެއްކެވީ. އެހެންވެ އެ ވާހަކަ ފާހަގަކޮށްލަން.
ދެން މިހާރު އިއްޒަތްތެރި އެހެން މެންބަރުން އެ ފާހަގަކުރެއްވީ ޙަޤީޤަތުގައި މިކަން ކުރިއަށް މިދާ ގޮތް. އެހެންވެ
އަޅުގަނޑު ދެން އިތުރަކަށް ނެތް މި ދައްކާނެ ވާހަކައެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަބްދުލްމުޣުނީއަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީގެ އަޑު ނުލިބޭތީ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތެއް
އަރުވާނަން މާވަށު ދާއިރާގެ...
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މުޤައްރިރު އާދެ! އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވީ މި ވިތުހޯލްޑިން ޓެކްސްގެ މި އަންނަ
ބަދަލާއި ގުޅިގެން އިއްޒަތްތެރި ބައެއް މެންބަރުންގެ ވެސް ކަންބޮޑުވުންތައް އެބަ ހުރި. އަދި މާވަށު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ކަންތައްތަކަކީ މީގައި ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް އެ އޮތް ކަމެއްގެ ވާހަކައެއްނޫން.
އެކަމަކު ވެސް މި އަންނަ ބަދަލާއި އެއްކޮށް ދިވެހި ކުދި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް މީގެން ކޮށްފާނެ އަސަރަކާއި
ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ކަންބޮޑުވުންތައް އެބަ ހުރި. ކަންބޮޑުވުން އެބަ ހުރި. އެހެންކަމުން، މީގައި
މުޤައްރިރު އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ ދެން ހަމަ ވަރަށް އަވަހަށް މި ނިންމަން ބޭނުންވެފަ. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ
ބޭނުން ހަމަ ވީހާ ވެސް އަވަހަށް ނިންމާފައި މި ދައުރުގައި ފާސްވެގެން ގާނޫނަށް މި ގެނެވޭ ބަދަލުގެންނަން. އެކަމަކު
ވެސް، މި ހުރި ކަންބޮޑުވުންތައް، ޚާއްޞަކޮށް މި ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްއަށް މި އަންނަ ބަދަލާއި އެއްކޮށް ދިވެހި
ކުދި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް މިކަމުން ކޮށްފާނެ އަސަރަކާއި ގުޅޭގޮތުން އިތުރު މަޢުލޫމާތު ހަމަ ލިބުމަކީ ކޮންމެހެން
ވެސް އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭނުންވާ ކަމެއް. އެހެންކަމުން މި ކަމުގައި ނޯންނޭތޯ ކުރު މަގަކުން އެއްވެސް މަޢުލޫމާތު
28

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ހޯދާފައި މި ކޮމިޓީއާ ޙިއްޞާކޮށްލެވޭނެ އެއްވެސް ގޮތެއް؟ މުޤައްރިރު، އެކަހަލަ މަގެއް އޮވެއްޖެއްޔާ އެ މަގަކުން
އެކަން ކޮށްލަދީފިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ވެސް އަދި ދެން ތިބި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް ވަރަށް ފަސޭހަވެގެންދާނެ
ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙައްމަދު ސަޢީދަށް.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އެ ދައްކަނީ މުޅިން ދޮގު ވާހަކަ. އެއީ އަބަދު ވެސް ބައެއް އެމް.ޑީ.ޕީގެ
މެންބަރުންނަށް އެ ގޮތަށް ވިސްނިދާނެ. އެކަމަކު، އެބަ ބުނޭ އެ ވާހަކަ ނިންމާލާފައި އޭގައި އެބަ އޮތޭ ތިމަންނަމެންގެ
ކަންބޮޑުވުމެއް. ކަންބޮޑުވުމަކީ މި އޮތީއޭ. މިތާ އިއްޔެގައި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ދެއްކި ވާހަކަ އަޅުގަނޑު
އިދާރީމޭޒުގައި އެދެން ރެކޯޑިންގ މި ވަގުތު ޖަހާލަދިނުން. ސަރުވަޝް ގެ އަނގައިން ވިދާޅުވީ 10% އިން 5% އަށޭ
މި ތިރިކުރަނީ. މިއީ ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްއަކީ މާއްދާއަކުން މާއްދާއަކުން އެހެން ނިންމަމުންދާ އެއްޗެއް ނޫން. މުޅި
އެތީގެ ސިޔާސަތު ބަލާފައި އެއަށް ގޮތެއް، ހެދުމެއް ފަހަން ޖެހޭނީ. އެ ވާހަކަ، މި ދައްކަނީ އެއް ވާހަކައެއް އެކި
ގޮތްގޮތަށް މި ދެކެވެނީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން އެހާ ނެރޯކޮށްލާފައި މާ އަދި ތާޒާ ބައަކަށް، ދެން
ވެރިކަންކުރާ ޕާޓީވީމަ ދެން މިއީ ރާއްޖޭގެ އިކޮނޮމީގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. މިއީ ވަކި ބައެއްގެ އިކޮނޮމީއެއް ނޫން.
މިއީ ކޮންމެ ތާކު ޕާޓީއެއް އޮތަކަސް މިއީ އެންމެންންގެ އެއްޗެއް މިއީ. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުގައި
ވާހަކައެއްދައްކާއިރު ދެން 5000 މެންބަރަކު ހޮވާފައި ހުންނަ މީހެއްގެ އެއީ އޭނަ ހަދަނީ ދޮގު. މިއީ ދެން
ތާކުންތާކުޖެހޭ ކަންތަކެއް ނޫން. މިތާ އޮންލައިންކޮށް މި ކޮމިޓީއެއް ބާއްވާފައި މައިކްތައް މިއުޓްކޮށްގެން މިކަން
ނުކުރެވޭނެ މި ގޮތަށް. މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓެކްސް ގާނޫނު. މިއީ އިދާރީމޭޒުން ސީދާ ކަނޑައެޅިގެން އިތުރުފުޅެއް އެ
ހައްދަވަނީ. އިއްޔެގައި ސަރުވަޝް ހުންނާނެ ވާހަކަފުޅުދައްކަވާފައި މުޅި ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްގައި 10% އިން % 5
އަށޭ. އެމަނިކުފާނު އަމިއްލަ ދޫފުޅުން ވިދާޅުވީ 7 މިލިއަން ރުފިޔާއޭ މީގައި. ދެން ދެންމެ މި ގުރޫޕަށް ލާފައި އިން
ޝީޓުގައި ވެސް އޭނީ 7 މިލިއަން.
29

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު. ނިޒާމީ، ނިޒާމީ، ނިޒާމީ..
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން ނިޒާމީ ނެގިދާނެ މުޤައްރިރު. މި ގޮތަށް މި ފޯނެއް ހިފައިގެން ކޮމްޕިއުޓަރު ހިފައިގެން އެންމެން ފިލާތިބެގެން
މިކަން ކިހިނެއް މިގޮތަށް ކުރަނީ؟ މިއީ ރާއްޖޭގެ ޓެކްސް ގާނޫނުގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. ދެން އެހެންވެއްޖެއްޔާ މި
ހުރިހާ އެއްޗެއް ބަރާބަރު ރަނގަޅު. މިހެން ކިޔާފައި ނިންމާލަންވީނޫންތޯ މީތި އަވަސްކުރަން ބޭނުމިއްޔާ. ޝުކުރިއްޔާ.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، ވިތުހޯލްޑިންގއެއްގެ ގޮތުގައި ނެގިފައި ހުރި ޓެކްސްގެ އަދަދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ އޮޅޭ ކަހަލަ
ގޮތަކަށް އެ ވާހަކަ ދެންނެވީމަ އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކަ ދެންނެވީ. 5.6 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ވިތުހޯލްޑިންގއެއްގެ ގޮތުގައި
ނެގިފައޭ. 4 ލައްކަ ރުފިޔާ، 7 މިލިއަން ރުފިޔާއެއްގެ ވާހަކައެއް ކުރީގެ އިކޮނޮމިކް ވަޒީރު ނޫނީ އިޤުތިޞާދީ ވަޒީރު
އެ ވާހަކަ ވިދާޅުވީމަ އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޔެގައި ސަރުވަޝް ދެއްކި ވާހަކަފުޅު އަޑުއަހަން އަޅުގަނޑު ދެންމެ އިދާރީމޭޒުގައި މި ރިކުއެސްޓުކުރީ އޭގެ
ރެކޯޑިންގ ޖައްސަވާލަދެއްވާށޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑަށް އެބަ ފެނޭ މި ބިލުގައި ދިރާސާކުރާއިރު ސަރުކާރުން ހުށަހެޅިއިރު
އޮތް ގޮތް ވެސް، ފަހުން އަޅުގަނޑުމެން މި ގެންނަން މި މަޝްވަރާކުރެވޭ ކަންތައް ވެސް. އެހެންވީމާ، އަދި އިއްޔެ
އެބޭފުޅުން އެ ދެއްކެވި ވާހަކަތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ. އެހެންވީމާ، ފުށޫއެރުމެއް އުޅޭކަމަށް
ވަންޏާމުން އެ އެއްޗެހި އެއްގޮތް ކުރުމަކީ އެއީ ހަމަ ނުކުރާންވީވަރު ކަމެއްގެ ގޮތަކު އަޅުގަނޑުގެ ވެސް ނުދެކެން
އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދަށް.
30

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ވަރަށް އަވަހަށް ނިންމަން މަސައްކަތްކުރަމުންދާއިރު އެ
ނިންމުމުގެ ގޮތުން އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑު އިޞްލާޙެއްގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅީ 100 މިލިއަން ޑޮލަރުން ދަށުގެ
ކޮންޓްރެކްޓްތައް މިހާރު ވެސް ހުރިގޮތަށް ބަހައްޓާފައި މި ގެނެވޭ ޗޭންޖެއް 100 މިލިއަން ޑޮލަރުން މަތީގެ
ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ގެންނަން. އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅާ ސަބަބަކީ ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންގެ ތެރޭގައި 100 މިލިއަން
ޑޮލަރުގެ ދަށުގެ ޕްރޮޖެކްޓްތައް ހިންގޭވަރުގެ ކޮންޓްރެކްޓަރުން އެބަ ތިބި ވާދަކުރެވޭވަރުގެ ކޮންޓްރެކްޓަރުން.
އެހެންވީމާ، 100 މިލިއަން ޑޮލަރުން މަތީގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ބޭރު މީހުންނަށް އެ އިސްތިސްނާ ދެވޭ ކަހަލަ ގޮތަކަށް
ގެނެއްސިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ކުރު މަގަކުން މިކ މަަަށް އިޞްލާޙު ގެނެވިދާނެހެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
އެދެން ކޮންމެވެސް ބޭފުޅަކު ތާ އީދުކޮށްދެއްވުމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، ފުރުޞަތެއް. މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަމުންދާނަން ތަރުތީބުން. މި ވަގުތު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައި އޮތީ މިލަންދޫ
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ރިޟާ. އޭގެ ފަހުގައި ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނޭ ބައެއް މެންބަރުންގެ ޚިޔާލުތަފާތުވުން ބައެއް މާއްދާތަކުގައި
ކުދިކުދި ކަންތައްތަކުގައި. އަސްލު އަޅުގަނޑަށް ވެސް ބޮޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ ޙަޤީޤަތުގައި މި ވާނުވާ ރަނގަޅަށް އަދި
ހަމަ ސާފުނުވެގެންނޭ މި އުޅެނީ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޣުނީ ވެސް އެ ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް
އަޅުގަނޑަށް ހީވޭ މުޤައްރިރަށް ކޮށްލެވިދާނެ ކަމެއްހެން މިއީ ބިލު އެއްކޮށް ފާސްކުރުމުގެ ކުރިން އަދި އެއްފަހަރު
އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް މި ސާފުނުވެގެން އުޅޭ ނުކުތާ ނުވަތަ މި އަންނަ ޗޭންޖުން ދިވެހި ވިޔަފާރިވެރިންނަށް
ގެއްލުމެއް ލިބެންޏާ ލިބޭކަމަށް ނުވަތަ ފައިދާ އެއް ވަންޏާ އެ ފައިދާވާކަން އަދި އެއްފަހަރު ތަފުސީލުކޮށްލަދެވޭނެ ކުރު
މަގެއް ހޯއްދަވައި އަދި އެފަދަ ބޭފުޅަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނާ އެކީގައި މަޝްވަރާކޮށްލެވޭނެ ގޮތެއް
31

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ހޯއްދަވައިދެއްވައިފިއްޔާ. އޭރަށް އަޅުގަނޑުމެނަށް ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތައް، % 99 މިހިރީ ނިމިފައި މުޅި ބިލުގެ.
އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް މަދު ކަމެއްގެ ތެރޭގައި މިހާރު މި އުޅެނީ. އެހެންވީމާ، މި މައްސަލައަށް ހައްލެއް އަވަހަށް
ލިބިގެން ހިނގައިދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭތީވެ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. އެފަދަ މަގެއް އޮތިއްޔާ އެ
މަގަށް މަސައްކަތްކޮށްދެއް ވަފާންނަތޯ ދަންނަވަލަންވެގެން ފުރުޞަތު ހޯދީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ފުރުޞަތުތައް އަޅުގަނޑަށް އެބަ ފެނޭ. ކުޑަކުޑަ އިރުކޮޅެއް އަޅުގަނޑަށް ދެއްވާ. ހަމަ
މިނެޓެއްހާއިރުގެ ކުޑަކުޑަ ވަގުތުކޮޅެއް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ޖަލްސާ މެދުކަނޑައެއްނުލަން. އެހެންނަމަވެސް، ތި
ކަންބޮޑުވުންތަކާއި ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑު އިތުރަށް މަޢުލޫމާތު ސާފުކޮށްލުމަށް ޓަކައި ވަގުތުކޮޅެއް ބޭނުންވާތީ ކުޑަކުޑަ
އިރުކޮޅަކަށް މެދުކަނޑާނުލައި.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ކުޑަ ވާހަކައެއް ތިކަމުގައި ކުރިއަށް ބުނެލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ފާހަގަކުރައްވާ ނުކުތާ ބުނުއްވާ.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ އޮތީ ހުށަހެޅުމެއް. އަޅުގަނޑު އެދެން މި ބިލު، މިއީ ސަރުކާރުން ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ވަރަށް
އަވަހަށް ނިންމަން ބޭނުންވާ ބިލެއްހެން. މި ބިލު މިގޮތަށް ނިންމުމުގެ ކުރިއަށް، އޮންލައިންކޮށް ނިންމުމުގެ ކުރިއަށް
މަޖިލީހުގައި މިރޭ ވިއަސް ވެސް މާދަން ވިއަސް ވެސް މި ކަމާއި ގުޅުންހުރި އަދި ފިނޭންސް މިނިސްޓަރާއި އެކު
ނަމަވެސް މީގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ހުރި ކަންބޮޑުވުންތަކާއި އެއްކޮށް ހިއްސާކުރެވިގެން މަޢުލޫމާތު އޮޅުންފިލުވިގެން
ނިންމުމަށް ފުރުޞަތަކަށް އަޅުގަނޑު އެދެން. އެގޮތަށް އެ ފުރުޞަތު ހޯދައިދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅުން
ހުށަހަޅަން. ދެން ޖަލްސާގައި ބައިވެރިނުވެވޭ ބޭފުޅުންނަށް އޮންލައިންކޮށް އެ ފުރުޞަތު ދޭގޮތަށް ހައްދަވާފައި
ނަމަވެސް. އެއީ މިހާ މުހިންމު ކަމެއް ނިމިގެން ދާންޖެހޭނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް މި ކަންކަން ހަމަ ވަރަށް
32

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ރަނގަޅަށް ކްލިއަރވެގެން. އަވަސްއަރުވާލައިގެން ނިންމައިގެން އޭގެ ފަނުން އުފުލަންޖެހޭ ބުރަ ބޮޑުވެދާނެ ބިރު
އަޅުގަނޑަށް އެބަ އޮތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ހުށަހަޅަން ބައްދަލުވުމެއް އިންތިޒާމުކޮށްދެއްވުމަށް މިނިސްޓަރާއި
އެކުގައި ނަމަވެސް މި ބިލު އެއްކޮށް ނިންމުމުގެ ކުރިއަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އެ މަގުން މަސައްކަތްކުރާނީ އިރާދާކުރެއްވިއްޔާ. އެކަމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު ކުޑަކުޑަ ވަގުތުކޮޅެއްގެ ވާހަކަ
ދެންނެވީ ވެސް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރާނަން. މިހާރު އަޅުގަނޑު ބޭނުން ވަރަށް ބޮޑަށް
ސާފުކޮށްދެއްވުމަށް އެދި ތި އިތުރަށް ކަންކަން ސާފުކުރެއްވުމަށް އެދި އެ ހުށަހެޅުއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އަޅުގަނޑު ހިތުން އެއީ ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި އެއްފަހަރު ސާފުކުރަން ސީދާ
ބޭނުންވާ ކަމެއް ހިއްސާކޮށްލެއްވަން.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މިހާރު މި ގެނެވޭ ބަދަލުން ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް
މީގައި ކުރާނެ އަސަރެއް، ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް އޭގެ ސަބަބުން ދިމާވެދާނެ މައްސަލައެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އެބަ އޮތްތޯ މި ބޭންޑު ތަންކޮޅެއް ބޮޑުކޮށްލާފައި 100 މިލިއަން ޑޮލަރުން މަތީގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް އަންނަ ފަރާތްތަކަށް
ތި އިސްތިސްނާ ދޭގޮތަށް. އޭގެ ދަށުގެ ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ހަމަ މިހާރު ވެސް ތި އިންގޮތަށް. އެގޮތަށް ސަރުކާރުން
އޯކޭތޯ. އެގޮތަށް އެއްބަސްވޭތޯ ބަލައިދިނުން. އެއީ މީގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނޭ ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް
މީގެ ސަބަބުން ވަރަށް ބޮޑެތި އަސަރުތަކެއް ކޮށްފާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އެއަށް ހައްލެއް ލިބޭ ކަހަލަ ގޮތަކަށް މި
ބިލު ބައްޓަންވެގެން ދިއުން އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ސާފުވެއްޖެ އަޅުގަނޑަށް. އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކޮށްލާނަން އަޅުގަނޑުމެންގެ މިހާރު މި ކުރިއަށްދާ ކޮމިޓީ
ބައްދަލުވުމަށް އަދި ފަހުގެ ގަޑިއެއްގައި ނުބާއްވާ މި ބައްދަލުވުމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތިކަމާއި ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު
ދޭނެ ބޭފުޅަކު މިނިސްޓަރު ނަމަވެސް މަޢުލޫމާތު ދެއްވަން އަޅުގަނޑުމެންނާއި އެކުގައި ބައިވެރިވެދެވިދާނެތޯ އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، ކުޑަކުޑައިރުކޮޅަކަށް، ދެ މިނެޓެއްހާއިރަށް އަޅުގަނޑުގެ މައިކް އޯފް ކޮށްލާފައި އަޅުގަނޑު ފޯނުން
33

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
މަސައްކަތްކޮށްލާނަން އިނގޭތޯ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ޝުކުރިއްޔާ، ކުޑަ ވަގުތުކޮޅަކަށް މެދުކަނޑާލި ގަޑީގައި ވެސް
ކެތްތެރިކަމާއިއެކު ތިބޭފުޅުން މަޑުކޮށްލަދެއްވީތީ. އަޅުގަނޑު ފިނޭންސް މިނިސްޓަރަށް ދަންނަވައިފިން މި ކޮމިޓީގައި
55 ވަނަ، މި ބިލުގެ 55 ވަނަ މާއްދާއާ ގުޅޭގޮތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ހުރި ބައެއް ސުވާލުތަކަށް
ޖަވާބުދާރީވެވަޑައިގަތުމަށް ކޮމިޓީއާ ގުޅިވަޑައިގަތުމަށް. މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވީ މިހާރު ޖޮއިންކުރައްވަނީ ކަމަށް. މިހާރު
ލިންކް ވާނީ ފޮނުވާލެވިފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރު ޖޮއިންކުރެއްވީމާ ފަށާނަން.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ال ساََّلمُ عَلَْي كُْم. އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. ޖޮއިންކޮށްފިން އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ވަރަށް ކުއްލިގޮތަކަށް ދަންނަވާލި ދަންނަވާލުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ޚާއްޞަކޮށް ހުކުރު
ދުވަހެއްގައި މި ގަޑީގައި ޖޮއިންކޮށްލަދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި ކޮމިޓީގެ އެންމެ މެންބަރުންގެ ނަމުގައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރަށް މި ދަންނަވާލީ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރަމުންދާ ބިލުގެ
ހުރިހާ މާއްދާތަކެއް ގާތްގަނޑަކަށް ފާސްކުރެވި ނިމިފައި ހުރިއިރު 55 ވަނަ މާއްދާއާ ގުޅޭގޮތުން ބައެއް އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންގެ އިތުރު ސުވާލުތައް ހުރުމާއި، އެ ބިލާއި ގުޅޭގޮތުން މަޢުލޫމާތު އިތުރަށް ދެނެގަތުމަށް ބޭނުންވާތީ އެ
މާއްދާއާ ގުޅޭގޮތުން އެކަނި ސުވާލުކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތަށް އެދިލައްވާ މެންބަރުންނަށް
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަމުންދާނަން މި މާއްދާއާއި ގުޅޭގޮތުން އޮތް ސުވާލެއް ވެއްޖެއްޔާ ކުރެއްވުމަށް. މި ވަގުތު
ފުރުޞަތައް އެދިވަޑައިގެންފައި އޮތީ މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ވަޒީރު، އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މިހާރު މި ބިލުގެ ރައްޔިތުން މަޖިލީހަށް
ބިލު ހުށަހެޅިއިރުގައި އަސްލު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި އޮންނާނެ ބިލު ހުށަހަޅާއިރު އެ އިމްޕެކްޓް އެސެސްމަންޓެއް
ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ހަދަން. މީގެން ވާނެ ފައިދާއާއި ގެއްލުމާ ރި ޕޯޓް. އެހެންނަމަވެސް، ބިލު މިހާރު ހުށަހަޅާފައި
34

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އަނެއްކާ ކޮމިޓީ ސްޓޭޖުގައި އެ އަންނަ އިޞްލާޙުތަކުގެ ސަބަބުތަކުގެ އެ އަންނަ ބަދަލު އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް
އަންދާޒާއެއްނުކުރެވޭ. ސުވާލަކީ، އެ މާއްދާތައް، އެ މާއްދާ ފާސްވީމާ ރާއްޖޭގައި ވިޔަފާރިކުރަމުންދާ
ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކުންފުނިތަކަށް ވާނީ ކޮން ފައިދާއެއްތޯ؟ އަދި ރާއްޖޭގެ އޭގެން އަންނާނެ ބަދަލުތަކަކީ ކޮބައިތޯ؟
ދިވެހިންނަށް ވާނެ ފައިދާއަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަދި މީގެ އިތުރުން މީގެ އުނިއިތުރެއް މި ގެނެއްސަ މިހިރަ ޓެކްސްއަށް
ނުވަތަ ނަގާ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ ނުވަތަ ރާއްޖޭގައި ރަ ޖިސްޓަރީވެފައި ނުހިންގާ ވިޔަފާރިއެއް
ބޭރުގެ އޯފްޝޯރ އެ ކުންފުންޏަކަށް ޓްރާންސްފަރ ކުރާއިރުގައި % 10 އިން % 5 އަށް މިހާރު އުނިވާތީވެ އެ
ކަމާއި، އޭގެން އަންނާނީ ކޮން ބަދަލެއްތޯ؟ ދެން މެންބަރަކު ފާހަގަކޮށްފައި އެބަ އޮތް 4 ލައްކަ ޑޮލަރޭ މިހާރު
ލިބެނީ. ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްގައި ވަރަށް ކުޑަކުޑަ އެއްޗެއް ކަމަށް އެގޮތަށް ބޭރުގައި ރަޖިސްޓަރީ ނުކުރާ
ކުންފުނިތައް ރާއްޖޭގެ ކޮންޓްރެކްޓް މަސައްކަތް ނުވަތަ ކޮންސްޓްރަކްޝަން މަސައްކަތްކޮށްގެން ޕްރޮޖެކްޓް
ހިންގައިގެން ވަރަށް ކުޑަ އެއްޗެކޭ ދައްކާފައި ހުރީ. ދެން ޖުމުލަކޮށް އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ ކޮބައިކަން އަޅުގަނޑު މި
ދަންނަވަނީ މީގެން ރައްޔިތުންނަށް ވާނެ ފައިދާއަކީ ކޮބައިކަން؟ މީގެން އަންނާނެ ބަދަލަކީ، އާމްދަނީއަށް ވާނެ
އިތުރަކީ ކޮބައިކަން؟
ޕާޓް 5 ނުޒްހާ
ބުރެކެޓުތަކެއް ދެވިފައި. މިސާލަކަށް 100 މިލިޔަން ޑޮލަރުން އޭތި އެ އިންނަ ކަމަށް ވަންޏާ. ބިލުގެ އަނެއްބައި
އަޅުގަނޑަށް ނުފެންނާތީ ސާފުކޮށްލީ. އެ ބައި އަޅުގަނޑަށް ސާފުކޮށްލަ ދިނުން ރަނގަޅު. އޭރަށް މިއީ
ކޮންމެހެންވެސް އިންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުނުކު ރަން ބޮޑެތި މެގަރ ޕްރޮޖެކްޓްތައް. އެއީ 200 މިލިޔަން
ވެއްޖެއްޔާ 20 މިލިޔަން ޑޮލަރު ހަމަ އަޕްފްރަންޓްކޮށް ވިތުހޯލްޑްކުރަންޖެހޭ ހާލަތެއްގައި ވަރަށް އުނދަގޫވާނެ ތި
ބުނުއްވާހެން. އެއީ އަނެއްކާ އަނބުރާ ލިބޭ އެއްޗެއް. ދައުލަތައް ވަންނަ އާމްދަނީއެއް ނޫން. ގިނަފަހަރަށް ވާނީ
ދައުލަތުގައި ހުރެއްޖެއްޔާ ހުސްވެފައި އޮންނާނީ. ދެން ޖުރިމަނާތަކާ އެއްކޮށް އަނެއްކާ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަން.
އެއްގޮތަކުން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ ރަނގަޅު ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިދެންނެވި ތަންކޮޅު ސާފުކޮށްލަން
ކިހާވަރަކަށްތޯ ބުރެކެޓުތަކެއް ކަނޑައެޅިފައިވޭތޯ؟ ރާއްޖޭގައި ރަޖިސްޓަރީ ނުވާ ކޮންސްޓްރަކްޝަންސް ކުންފުނިތައް
ހުންނައިރުގައި މިހާރު އެބައިން ބިލުގައި އޭޖެންޓެއް، ޒިންމާވާ އޭޖެންޓެއް ހުންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް. އޭގެ މާނައަކީ އެ
މީހުންނަށް ލީގަލްކޮށް ހަމަ ހުއްދަ ދެވޭނީއޭ ޕްރޮޖެކްޓްތައް ހިންގާ ކޮންމެ، އެކަމަކު އެއީ ކުދިކުދި. ލޯންގ ޓަރމް
35

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އެއްޗްިއސެއް ނޫން. ވަގުތީ އެއްޗެހި. އެހެންވީމާ، އެބައި ސާފުކޮށްލަން. ކިހާވަރަކަށް ތުރެޝްހޯލްޑްތައް ކަނޑައެޅިފައި
؟
ހުރީ
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން މިނިސްޓަރަށް. އަދި ސަރުވަޝް ވެސް
ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައި އޮތީމަ ފުރުޞަތު އެބަ އޮތް ހަމަ އިނގޭތޯ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްގެ ޗްފީ ފައިނޭންޝިއަލް ބަޖެޓް އެގެޒެކެޓިވް، އަޙްމަދު ސަރުވަޝް އާދަމް
ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިނިސްޓަރ ކުރިއަށް ގެންދަވާ. އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރ ނިމުނީމަ ކުރިއަށް.
މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން، މީގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން ދެތިން
ކަމެއް. މިހާރު ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ރޭޓްސްގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ވިސްނުން ހަމަ ވަރަށް ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންނަށް ވެސް ސާފުވެވަޑައިގަންނަވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. ދެން އޭގެ އިތުރުން އަޅުގަނޑުމެން
ހަމަ މި ވިސްނުމުގައިކަން ޔަޤީންކޮށްދެން ބިލު އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހެޅީ. އެއްވެސް އެހެން ކަހަލަ ވިސްނުމެއްގައެއް
ނޫން. ދެން އޭގެ އިތުރުން ވެސް ބިލުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ޙައްލުކުރަން ބޭނުންވާ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތައް
ހިމެނިފައިވާނެ ދެން މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮކިއުމަންޓް މެކޭނިޒަމްގެ ތެރެއިން ވަރަށް ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް
އެބަ ގެންނަން. ކުރިން މިސާލަކަށް ރާއްޖޭގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ޕްރޮޖެކްޓްސްތަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވަކިން
އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑު ހިތުން ގެނެއްސަ އިންނާނެ ބަދަލުތަކެއް، ހަމައެކަނި ދިވެހި ކުންފުނިތަކަށް ކުރިމަތިލެވޭ
ބޭންޑްސްތަކެއް. މިހާރު އެހެންވީމާ، އެ ޕްރޮކިއުމަންޓް މެކޭނިޒަމްގެ ތެރެއިން އެ ބަދަލުތައް އަޅުގަނޑުމެން އެ
ޕޮލިސީ ލެވަލްގެ އެ ބަދަލުތައް ގެނައީމަ މިހާރު އެ ހުންނަ އެ ކަންބޮޑުވުންތައް މެންބަރުންގެ ވެސް އަދި މިސާލަކަށް
ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގައި އެ ހުންނަ ކަންބޮޑުވުންތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ އެޑްރެސް ކުރެވޭނޭ.
އެހެންވީމާ، އެކަހަލަ ބަދަލުތައް މިސާލަށް ރާއްޖޭގައި މަގުހެދުން އެހެންނޫނިއްޔާ މިސާލަކަށް، މިހާރު ވެސް ފެނާއި
ނަރުދަމާ އަޅުގަނޑު ހިތުން އިންނާނީ ހަމައެކަނި ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރަށް. ދެން އެކަހަލަ ވަކި ކެޓަގަރީސްތަކެއް
36

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި ވެސް ދިވެހި ކޮންސްޓްރަކްޝަންސް ސެކްޓަރ އަދި ކުރިއެރުމަށް
ޓަކައި އެކަހަލަ ޑިޒިޝަންސްތަކެއް ނެގިދާނެ. އެހެންވީމާ، އެ އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލާނަން. އާދެ! ސަރުވަޝް.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްގެ ޗްފީ ފައިނޭންޝިއަލް ބަޖެޓް އެގެޒެކެޓިވް، އަޙްމަދު ސަރުވަޝް އާދަމް
ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތު ގައި ހަމަ ރަނގަޅު ކޮންސަރނެއް
އިނގޭތޯ. ހަމަ ވަކި ތުރެޝްހޯލްޑެއް އޮވޭތޯ ވަކި ބޭރުގެ ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ރާއްޖޭގައި މަސައްކަތްކުރެވޭނެ.
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ޓެކްސްގެ ގާނޫނަށް މި އޮންނަންޖެހޭ ވާހަކައެއް ނޫންހެން އެއީ. ކޮންމެވެސް އެހެން ގާނޫނެއްގައި
ނޫނީ އެހެން ގަވާއިދެއްގެ ތެރެއިންހެން އެބައި ކަނޑައަޅަން ޖެހެނީ. ޓެކްސްގެ ގާނޫނު އަޅުގަނޑުމެން މި ޖެހެނީ
ޓެކްސްކުރާނެ މެކޭނިޒަމެއް ކަނޑައަޅަން. އެއީ ކޮންމެ އަދަދެއް ކޮންޓްރެކްޓެއް ނަމަވެސް ހަމަ ޓެކްސް ނެގޭނެ ގޮތް
މި ކަނޑައަޅަނީ. ކޮންމެވެސް އެހެން ގާނޫނެއް ނޫނީ ގަވާއިދެއްގެ ތެރެއިން އެކަން ކަނޑައަޅާފައި އޮތުން އެއީ
ރަނގަޅު ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ދެކެން. އެހެންވެ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ސަރުވަޝް. އަޅުގަނޑު ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން.
އަޅުގަނޑު ހިތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުމެއް ގޮތަށް ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތް ހުށަހެޅުމާ ގުޅޭގޮތުން ވެސް
މިނިސްޓަރަށް އަދި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ވަޑައިގެން އިންނެވި ސަރުވަޝްއަށް ސުވާލެއް އޮވެއްޖެ ކަމަށް
ވަންޏާމުން އެ ސުވާލު ވެސް ކުރެއް ވުން ރަނގަޅު ކަމަށް ދެކެން.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ކޮންމެ ގޮތެއްވިޔަސް މިހާރު ވިތުހޯލްޑިގން ޓެކްސްއަށް މި ގެނެވޭ ބަދަލާއެކު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ ބޭރުގެ ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް މިހާރު އޮތް ފުރުޞަތަށްވުރެ ފަހި ފުރުޞަތެއް
ހުޅުވިގެންދާތަން. އެއީ ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންގެ ކަންބޮޑުވުމަކަށް ވާނެ. އެހެންވީމާ، އެ
ކަމަށް ޙައްލެއް ހޯދުމުގެ ގޮތުން މިސާލަކަށް 100 މިލިޔަނުން މަތީގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް މި 5% ވިތުހޯލްޑްކުރާގޮތަށް
ހަދާފައި އޭގެ ދަށުގައި ކޮންޓެރެކްޓްތައް މިހާރު ވެސް ހުރި ގޮތަށް 10%ގައި ވިތުހޯލްޑްކުރާ ގޮތަށް ހެދިއްޔާ
37

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ކިހިނެއްވާނެތޯ. އެހެން އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ ސަބަބަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންޓްރެކްޓަރުންގެ ތެރޭގައި ހަމަ އެބަ ތިބި
100 މިލިޔަން ޑޮލަރުގެ އެހިސާބަށް ޕްރޮޖެކްޓްތައް ހަމަ ޓާގެޓު ކުރެވޭނެ އަދި ހިންގޭނެ ފަރާތްތައް. ތިބީމަ ދިވެހި
ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ފަހި ފުރުޞަތެއް ދެވެމުން އެ ދަނީ. ދެން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ފާހަގަކޮށްފި އެކްސެސްކޮށް
ޓެކްސް ކުރެވޭތީވެ އޯވަރ ޓެކްސް ކުރެވޭ ރީފަންޑެއް ދެވެން ޖެހޭ ވާހަކަ. ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ނެގިފައި ހުރި
އެއްޗެއް ދެއްތޯ މި ދައްކަންޖެހެނީ. ކޮންމެ ގޮތެއްވިޔަސް ދައުލަތުން އިތުރަށް އެއްޗެއް ދައްކަނީކީ ނޫން. އެ މީހުން
އަތުން ނަގާފައިހުރި އެއްޗެއް އެ ރިފަންޑުގެ ގޮތުގައި ވެސް ދައްކަން މި ޖެހެނީ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑު
ނުދެކެން އެއްވެސް މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި. އެހެންވީމާ، މި ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަކި ތުރެޝްހޯލްޑެއް
އެޅިދާނެތޯ؟ އެ ފުރުޞަތު އެބަ އިންތޯ އެގޮތަށް އިނދެއްޖިއްޔާމުން ކޮންމެވެސް އެއް މިންގަނޑަކަށް މީތި
ފައްތާލާފައި އެ ގޮތަށް މި ގާނޫނުއަށް މި ބަދަލު ގެނައުން ކިހިނެއްވާނެތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިނިސްޓަރަށް ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިން ވެސް ފާހަގަކުރިހެން އެއީ
ތެދެއްމެ، މިހާރު މިސާލަކަށް 10% އިން 5% އަށް ކުޑަކުރީމަ ކޭޝް ފްލޯ އީޒްއެއް އަންނާނެ ކަންނޭނގެ އެ
ކުންފިނިތަކަށް ވެސް. އެކަމަކު މީގައި އަޅުގަނޑުމެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް 100 މިލިޔަން
ޑޮލަރުގެ ދަށުގެ ޕްރޮޖެކްޓްސްތަކުގައި އެ ބްރެކެޓެއް އެގޮތަށް ބޭއްވުން. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ފެންނަ ގޮތުގައި
އެއީ މިސާލަކަށް އެ ކަންކަން އޮންނަން ޖެހޭނީ އެހެން ގަވާއިދަކުން. ނޫނިއްޔާ އެހެން ގޮތަކުންނޭ އެ
ލިމިޓޭޝަންސްތައް އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަން ޖެހޭނެ. މިހާރު ޓެކްސްގެ ވިތުހޯލްޑިންގ މެކޭނިޒަމުގެ ތެރޭގައި ވަރަށް
ސިމްޕަލް ގޮތަކަށް އެ ޑިފައިން ކުރެވިފައި އޮތީމަ އެންމެންނަށް ވެސް ފަސޭހަވާނީ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ
ނޭޝަނަލް ޓެންޑަރ މެދުވެރިކޮށް ގެންދެވޭ ޕްރޮޖެކްޓްސްތަކުގައި މިހާރު ވެސް ހުންނާނެ އުސޫލެއް މިސާލަކަށް
ހަރބާގައި ވެސް ވަކި ވެލިއުއަށް ވުރެ މަތީގެ ޕްރޮޖެކްޓްސްތަކަށޭ ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް ކުރިމަތިލެވެނީ. އޭގެ މާނައަކީ
އަދި ހަމަ ކޮންމެ ރޭޓެއްގައި ވިތުހޯލްޑް ކުރިޔަސް ނުކުރިޔަސް ހަމަ ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ފަހިވާގޮތަށް އެއީ
ޕޮލިސީ ގެނެވޭނީ އެހެން ގޮތަކަށޭ. ދެން މީގައި މިސާލަކަށް އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވީ އެ ކޭޝް،
38

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އެއީ ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް މީރާއިން ނަގާފައި ހުރި ލާރި. ވިތުހޯލްޑް މި ކުރަނީ ކޮންމެހެން ދައުލަތައް އާމްދަނީ
ހޯދުމަކަށް ނޫން. ވިތުހޯލްޑް މި ކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެން ޓެ ކްސް އެންޑް ރައިޓްސް ޕްރޮޓެކްޓްކުރަން. އެހެންވީމާ،
މިސާލަކަށް 10% އިން 20% އަށް ވެސް ކުރެވިދާނެ. އެކަމަކު އޭގެ މާނައަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ރާއްޖޭގައި
ކޮންސްޓްރަކްޝަން ސެކްޓަރގައި އަދި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ބޭނުންވާ ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓްސްތައް ވެސް ކުރިއަށް
ގެންދަން އަޅުގަނޑުމެން ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް ވެސް އެ ފުރުޞަތު އެބަ ދޭންޖެހޭ. އެ ފުރުޞަތު ދޭއިރު އެ މީހުންނަށް
އެއްކޮށް ހަމަ އެ ކޭޝް ފްލޯ އެއްކޮށް ޓައިޓްވާ ގޮތަށް، އެ މީހުންނަށް އެ ކަންތައް ކުރިއަށް ނުގެންދެވޭ ގޮތަށް
އެކަން ކުރުމެއް ނޫން. އެ ދަންނަވާހެން ރާއްޖޭގައި ވެސް ތިބެދާނެ ހަމަ 100 މިލިޔަން ޑޮލަރަށްވުރެ މަތީގައި ވެސް
ހިންގޭނެ ޕްރޮޖެކްޓްސް، ގެންދެވޭނެ ކޮންޓްރެކްޓަރުން ވެސް. އަދި އެއަށްވުރެ މަތީގެ ބޮޑެތި ބިޔަ ޕްރޮޖެކްޓްސްތައް
ގެންދެވޭނެ ކޮންޓްރެކްޓަރސްތައް ވެސް. އެހެންވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން އެ ކޮމްޕެޓިޝަން އަޅުގަނޑުމެން އެ ބާއްވާފައި
މި މެކޭނިޒަމްގެ ތެރެއިން މި ވިތުހޯލްޑް ކުރުވޭނެ ގޮތްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން މި ހޯދަނީ. ދެން އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރަނގަޅީ މިސާލަކަށް އެ ކަންތައް ކުރާއިރު ހަމަ އެ ބްރެކެޓްސްތަކެއް ލެވެންޏާ އެ ލެވޭނެ އެހެން
ގަވާއިދެއްގެ ތެރެއިންނޭ އެކަން ކުރަންޖެހެނީ. މިހާރު ވެސް އެ ކަންތައް އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރު ހަވާލުވެ އެ
2019 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޕްރޮކިއުމަންޓް ގަވާއިދުތަކެއް ގެނެއްސަ ހުންނާނެ އެކަހަލަ ބަދަލުތައް
ހަމައެކަނި ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށޭ މި ޕްރޮޖެކްޓްސްތަކުގައި ކުރިމަތިލެވޭނީ. ދެން އެގޮތަށް އިންނާނެ
އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވެސް ބަދަލުތަކެއް ގެނެއްސަ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ސަރުވަޝް އެއްޗެއް ބުނުއްވަން އުޅުއްވާހެން ހީވާތީ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްގެ ޗްފީ ފައިނޭންޝިއަލް ބަޖެޓް އެގެޒެކެޓިވް، އަޙްމަދު ސަރުވަޝް އާދަމް
ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް އިތުރުކޮށްލަން. މިހާރު 5% ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްއެއް ބަދަލުކުރީމަ ސަރުކާރުން އެ
ކޭޝްފްލޯރއަށް ވުރެން ބޮޑަށް ވިޔަފާރީގައި ހުރި ދައްޗެއްގެ ވާހަކަ އަސްލު އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި އެޑްރެސްކުރަން
ބޭނުންވަނީ ވެސް. ދެން މި ސަރުކާރަށް ދަތިވާނެތޯ، ނުވާނެތޯ އެ އޭންގަލަކުން ބަލާފައެއް ނޫން. މިހާރު ސަރުކާރުގެ
ޙަޤީޤަތުގައި ޓެކްސްގެ ނިޒާމު ފުރިހަމަ ވާނީ ރީފަންޑް ވެސް ދެވިގެން ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން. މިހާތަނަށް
39

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ރީފަންޑް މެކޭނިޒަމް މި އޮތީ ހަމަ ވީކްކޮށް. އެހެންވީމާ، ރީފަންޑްކުރާ މެކޭނިޒަމް އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުމުގެ ކަންކަން
އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މި ދަނީ މިހާރު ކުރަމުން. ދެން ވަރަށް ގިނަ ދުވަހު ރީފަންޑް މި ގޮތަށް ނުދީ ހުރުމުގެ
ސަބަބުން ވަރަށް ބޮޑު އެއްޗެއް ޕައިލްއަޕް ވެފައި މިހާރު ވެސް އޮތީ. ދެން އެއަށް ހަމަ ޙައްލެއް ގަންނަން އެބަ ޖެހޭ.
ދެން މިހާރު 10% ވިތުހޯލްޑްކޮށްފައި އެގޮތަށް ކޭޝް ޓައިޓްވެފައި ހުރުމަކީ ވިޔަފާރިއަށް މި ދިމާވާ ދައްޗެއް
ޙަޤީޤަތުގައި. އެ މައްސަލަ ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޙައްލު މި ކުރެވެނީ މީގެ ތެރެއިން. ދެން މި އެއް
މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި ޚިޔާލަކީ 100 މިލިޔަން ޑޮލަރަށް ވުރެ ކުދި މަޝްރޫޢުތައް އެގޮތަށް މި ޑިފަރެންޝިއަލްކޮށް މި
ބޭއްވުން. އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ ޓެކްސް ގާނޫނުގައި އެހެން އެގޮތަށް ހެދީމަ ޓެކްސްގެ ސިމްޕްލެސިޓީ ކޮންމެވެސް
ވަރަކަށް އެބަ ގެއްލޭ. އަދި އޭގެތެރެއިން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މި ކޮންޓްރެކްޓްސްތައް ބައިކޮށްގެން މަސައްކަތްކުރާނެ
ކަހަލަ ރޫޙެއް އުފެދިދާނެ. އެއީ އެކިއެކި ކޮންޓްރެކްޓަރުން މި 100 މިލިޔަނަށް ވުރެ ކުޑަކުރުމަށް ޓަކައި އަދި
ވިތުހޯލްޑް ޓެކްސް ރޭޓު ކުޑަކުރުމަށް ޓަކައި ހަމަ އެކަހަލަ މަސައްކަތްތަކެއް ކޮށްފާނެ އަދި މުޅި ޖުމްލަކޮށް ބޮޑުކޮށް
ކޮންޓްރެކްޓް އޮތް ކަމުގައި ވިޔަސް. އަޅުގަނޑަށް ބޮޑަށް ބުރަވެވެނީ ހަމަ ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ވަކިން
ޚާއްސަކޮށް ކަމެއް ކުރާނަމަ، ފޮރިންގ އިންވެސްޓްމަންޓްގެ ތެރެއިން ނޫނީ ކޮންޓްރެކްޓަރުން ރަޖިސްޓަރީގެ ތެރެއިން
މީގެ ގާނޫނުގެ ނޫނީ ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން އެކަހަލަ ޙައްލެއް ގެންނަން. އެހެން ކަމަށް ވެއްޖިއްޔާމުން އޭގައި
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ ގޮތަށް ރެގިއުލޭޓް ކުރެވިދާނެހެން. އޭރުން ބޭރުގެ ކުންފުނިތަކަށް ވަކިވަރަކަށްވުރެ ބޮޑެތި
މަޝްރޫޢުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުއްދަ ދެވޭނީ. އޭރުން އެ ކުންފުނިތަކުން މިކަހަލަ ކަންކަމުގައި ނުއެއް އުޅޭނެ.
އެހެންވީމާ، އެ އޭންގަލުން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ ބައި ރެގިއުލޭޓުކުރައްވަން ވާނީ. މިނިސްޓަރ ވެސް އެ ގޮތަށް
ފާހަގަކުރެއްވީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ ސަރުވަޝް. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން އަދި ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ކުރެއްވި
ސުވާލާ ގުޅިގެން ޖަވާބު އިތުރަށް ފުރިހަމަ ނުވާ ކަމަށް ގަބޫލުކުރެވެންޏާ އެ ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލަ ދެއްވަން އަދި.
ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
40

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަށް ޖަވާބު ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ލިބިއްޖެ. ދެން އަޅުގަނޑަށް އިނގޭ
އެހެންވީމާ ސަރުކާރުގެ ވިސްނުމަކީ މިހާރު ބިލު މި އޮތް ގޮތަށް ބިލު ނިންމާލަދިނުންކަން. އެހެންވީމާ، ދެން އިތުރަށް
މިއަށް ދައްކާނެ ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ނެތް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވި ހަމަ ނުކުތާތައް ދެންމެ ހަމަ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކޮށްލީ. ހަމައެއާއެކު މުޤައްރިރު އަދިވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން
ބޭނުންވި ހަމަ ގިނަ ކަންތައްތައް ސާފުވެއްޖެ. އެކަމަކު ވެސް މިހެން ހެދުމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ
ކަންބޮޑުވުމަކަށް އަސްލު މި ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ޔަޤީން ފްލޯރއަށް ހަމަ ދިއުމާއެކު
ފްލޯރގައި ވެސް ހަމަ ގިނަ މެންބަރުންތަކެއް މި ކަމަށް ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކުރާނެ. އަޅުގަނޑަށް ހަމަ މި ކޮމިޓީގެ
މެންބަރަކަށް ވީތީ އަޅުގަނޑަށް ހަމަ މި ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިނުގަންނަވާ ބައެއް އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެ
ހަމަ މި މަޢުލޫމާތު އެބަ ހިއްސާކޮށްލައްވާ މިހެންވުމުގެ ސަބަބުން ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ހުރި ފުރުޞަތުތައް
ކުޑަވެގެންދާނެ ކަމަށް ހަމަ ގަބޫލުކުރެވޭ. އަދި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި ޢާންމުންގެ ތެރޭގައި މި ވާހަކަ
ދެކެވިގެން ދާނީ މިކަހަލަ ގޮތަކަށް. ސަރުކާރުން މިކަން ހަމަ ގަސްތުގައި ކުރީއޭ ބުނެ މި ވާހަކަ ފެތުރިގެން ދާނީ.
ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެހެން ގާނޫނަކުން މިކަން ކުރެވޭނެ، ކުރުން މިނިސްޓްރީން އެ އެދިވަޑައިގަންނަވަނީ.
އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި މިއީ އެ ގޮތަކީ. އެކަމަކު ވެސް މި ހާލަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިހެން މި ކޮށްފައި
ދޫކޮށްލާއިރު ދިވެހި ކުންފުނިތަކަށް ހުރި ފުރުޞަތުތައް ކުޑަވެގެންދާކަމަށް ހަމަ އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ. ވަޒީރު ހަމަ ނޫނީ
މިނިސްޓްރީން މީގެ އިތުރު ތަފުސީލެއް ދެވިދާނެތޯ؟ ހަމަ ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް ހަމަ ދިވެހި ކުންފުނިތަކަށް ހުރި
ފުރުޞަތު ކުޑަވެފައި، ދިވެހި ކުންފުނިތަކަށް ހުރި ފުރުޞަތު ކުޑަވުމެއް ނޫން. ބޭރުގެ ކުންފުނިތަކެއް ކުދި
ކޮންޓްރެކްޓްތައް މަސައްކަތްތަކަށް އައުމުގެ ފުރުޞަތު ބޮޑުވެގެން ހަމަ ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް ދޭތޯ؟ ކިހާވަރަކަށް މިކަން
ހިނގައިދާނެތޯ؟ މިހާރުގެ ހުރި މެކޭނިޒަމްގެ ތެރެއިން އެކަން ހުއްޓުވޭނެ އެއްވެސް ގޮތެއް އެބަ އޮތްތޯ؟ މި ބަދަލާއެކު
41

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ވެސް ބޭރު އިންވެސްޓަރުންނަށް، ބޭރު ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް އެ ކުދި ވިޔަފާރިތަކަށް ކުދި ކޮންޓްރެކްޓްތަކަށް
މަސައްކަތްތަކަށް އައުމުގެ، އައުން ހުއްޓުވޭނެ މަގެއް އޮތީ ކިހާވަރަކަށްތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ފާހަގަކުރިހެން ވެސް ދެން މިއީ ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ
މި ބިލު ހުށަހެޅުމުގެ ވިސްނުން ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ކިޔައިދީފިން. ދެން މީގައި އަޅުގަނޑު ހިތުން
އުނދަގޫތަކެއް މި ދިމާވަނީ އަސްލު ބޭރުގެ ތެރޭގައި އަދި އެކި ގޮތްގޮތުން ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެހެން
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ފާހަގަކުރެއްވިހެން އެކިއެކި އެކިއުޒޭޝަންސްތަކާ އެކިއެކި ގޮތްގޮތުން މި ވާހަކަތައް
ދެކެވޭތީވެ އެ ޓްރަސްޓް ނޯންނަނީހެން. ދެން އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް ޕްރޮފެޝަނަލީ ޓެކްނިކަލް
މަސައްކަތްތަކެއް ކޮށްފައި އޭގެން މި ޓެކްސް، މި ޓެކްސޭޝަންގެ މި ނިޒާމު ރަނގަޅަށް ހަމަ ރީފަންޑް ކުރެވޭ
މެކޭނިޒަމް ވެސް އަދި އެހެން ހުރި ހުރިހާ ކަންތައްތައް ވެސް ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި އެ ވިސްނުމުގައި ހުށަހަޅާފައި
އިން އިޞްލާޙުތަކެއް މިއީ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ޔަޤީންކޮށްދެނީ އެއްވެސް ވަކި އެހެން ކަމެއް ނުފޫޛެއް ކަމެއް އޮވެގެން
އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ކަމެއް ނޫނޭ. ދެން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން މި ކިޔައިދެނީ މީގެ މި ނަންމްބަރސްތަކުން މިއަންނަ
ބަދަލުތައް ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް އިނގޭތޯ. ދެން މީގައި ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓްތައް ވެސް އަދި ކުޑަ ޕްރޮޖެކްޓްސްތަކެއް
ވެސް މިހާރު ވެސް އަދި 5%ގެ ވިތުހޯލްޑިންގ މެކޭނިޒަމްގެ ތެރެއިން ވެސް ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް އެ ސީދާ
މި ބިލުގެ ތެރެއިން ވެސް ވިސްނާ ނަމަ ހަމަ އެޑްވާންޓޭޖް އަދިވެސް އެ އޮތީ ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް.
ކުރިން 10% ކުރެވިފައި މިހާރު 5% ކުރެވޭ ނަމަ ހަމަ އެ އެޑްވާންޓޭޖް އަދިވެސް އޮންނާނެ ދިވެހި
ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް. އެކަމަކު މިހާރު އޭގައި އަސްލު އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަން މި ޖެހޭ، އަޅުގަނޑު ހިތުން
އެންމެން ވެސް ވިސްނަން މި ޖެހެނީ މިހާރު އެއްހަމައެއްގައި ވިތުހޯލްޑް މި ކުރަނީ ކޮންމެހެން ބަޔަކަށް
ރެސްޓްރިކްޓްކޮށް، އެއް ބައެއް ރެސްޓްރިކްޓްކޮށް އަނެއް ބަޔަކަށް އޭގެ ފައިދާތަކެއް ހޯދައިދިނުމަކަށް ނޫން. ވިތުހޯލްޑް
މި ކުރެވެނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގައި އެޑްވާ ވެލިޔު އޭގެ ޓެކްސް އެންޑް ރައިޓްސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބުން. އެ ޓެކްސްއިން، އެ ޓެކްސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަށަވަރު ކުރެވޭނެ މެކޭނިޒަމްއެއް މި
42

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ގެންނަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ދެން އެ މެކޭނިޒަމް ގެންނައިރު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބޭނުންވޭ، އަޅުގަނޑުމެން އޭޒް
އަ ކަންޓްރީ ވިސްނަން އެބަ ޖެހޭ އެ ޕްރޮޖެކްޓްސްތައް ވެސް ނިމި، އެ ތަރައްޤީގެ ޕްރޮޖެކްޓްސްތައް ވެސް ހިނގާ
އަދި ސަރުކާރު ވިޔަސް އަދި ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރގެ ޕްރޮޖެކްޓްސްތައް ވެސް ނުހުއްޓި އެ ކަންތައް ކުރެވޭކަން
ޔަގީންކުރަން އެބަ ޖެހޭ. އިންވެސްޓް ކުރެވޭކަން އެބަ ޔަގީން ކުރަންޖެހޭ. ދެން އޭގެ ބޭރުން މި ގެންނަންޖެހޭ،
މިސާލަކަށް ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް 100 މިލިއަން ޑޮލަރު، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން މިސާލަކަށް ރާއްޖޭގެ ވެސް
އުފެދެން ބޮޑެތި ބިޔަ ޕްރޮޖެކްޓްސްތައް ހިންގޭނެ ފެންވަރުގެ ބޮޑެތި ކޮންޓްރެކްޓަރސް. އެހެންވެއްޖިއްޔާ
އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަންޖެހޭ މެކޭނިޒަމަކީ މިހާރު މިސާލަކަށް ރާއްޖޭގެ 350 މިލިއަން އެހެންނޫނިއްޔާ 500 މިލިއަން
ރުފިޔާއަށްވުރެ ދަށް ޕްރޮޖެކްޓްސްތައް މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރު ލެވެލްގައި އަޅުގަނޑުމެން އެކަން
ކުރަންޏާ އެ ކަންކަމަށް ކުރިމަތިލެވޭނީ ހަމައެކަނި ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށޭ. އެހެންވީމާ، އެ މެކޭނިޒަމް
އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަން މި ޖެހެނީ މި ޓެކްސްގެ މި ގާނޫނުގެ ބޭރުންނޭ އަޅުގަނޑުމެން މި ފާހަގަކުރަނީ. މިހާރު
ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރާއި 2019 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން އޭރު ފެށިގެން އައިއިރު ވެސް
އެކަހަލަ ބަދަލުތަކެއް ގެނެއްސައޭ ހުންނާނީ. ހަމަ ރާއްޖޭގެ ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުން އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ހިތުން
މަރުޙަބާ ވެސް ކިޔާ އެޕްރިޝިއޭޓު ވެސް ކުރޭ. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ގިނަ ފުރުޞަތުތަކެއް އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން
ހޯދައިދީފައި ވާނެ ހަމައެކަނި ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށޭ މިސާލަކަށް މި ބާވަތުގެ ކަންތައްތައް ވެސް ކުރިމަތިލެވޭނީ.
އެ ބަދަލުތައް ގެނެއްސަ ހުންނާނެ. އަދި މިސާލަކަށް މިވެނި ވެލިޔު، 50 މިލިއަން އެހެންނޫނީ 75 މިލިއަން
ރުފިޔާއަށްވުރެ ކުދި ޕްރޮޖެކްޓްސްތަކަށް ކުރިމަތިލެވޭނީ ހަމައެކަނި ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށޭ. އަދި އަޅުގަނޑުމެން
އެސް.އެމް.އީ ގާނޫނަށް ގެނައި، އެސް.އެމް.އީ ގާނޫނުގެ ތެރެއިން ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރިތަކަށް މިސާލަކަށް
2.5 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް އެއްވެސް ގޮތަކަށް ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް ނުދެވޭނޭ. އެކަހަލަ ބަދަލުތައް
އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވެސް ހުންނާނީ ވެސް ގެނެއްސަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ ހަމަ އެ ކަހަލަ
ލިމިޓޭޝަންސްތައް ގެންނަން ޖެހެނީ މި ޓެކްސްގެ ގާނޫނުގެ ބޭރުންނޭ. އެއީ އެހެން ޕޮލިސީއެއްގެ ތެރެއިން
ސަރުކާރުން ކުރިއަރުވަން ބޭނުންވާ ކަންކަން ކުރިއަރުވަން އޮންނަން ޖެހޭ ފުރުޞަތެކޭ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަތައް
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
43

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ޝުކުރިއްޔާ މިނިސްޓަރ. އަޅުގަނޑު ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި އިތުރަށް
ސާފުވެވަޑައިނުގެން ކުރެއްވި ސުވާލާއި ގުޅިގެން ކަމެއް އޮވެއްޖިއްޔާ އެ ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލަން އަޅުގަނޑު ތިނަދޫ
އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ވަރަށް ސާފު މީތި. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މި ސާފުކުރަން ބޭނުންވަނީ
އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ވެސް އެ ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް ހަމަ ޢާންމުންގެ ތެރޭ ދެކެވޭ ވާހަކަތައް. ހަމަ މިއަށް ސާފު
ޖަވާބެއް އަޅުގަނޑަށް ދިން. މިރާއްޖޭގެ ކުދި ވިޔަފާރިތަކަށް، ކުދި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް މިކަމުން ކިހާވަރެއްގެ
އަސަރެއް ކޮށްފާނެތޯ؟ ނޫނީ ނުކުރާނެތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑުގެ މައިގަނޑު ސުވާލަކީ. އެއަށް ހަމަ ސާފު ޖަވާބެއް
ދެއްވީމަ އަޅުގަނޑަށް ނިމުނީ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭނެ. ހަމަ އަޅުގަނޑަށް ޔަގީން ފްލޯރގައި މި
ވާހަކަ ދެކެވޭނެކަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ބޭނުން ހަމަ ރެކޯޑަށް ޓަކައި ވެސް ދަންނަވާލަން. އަސްލުގައި މި
ސުވާލު ކޮށްލަން މީގެ ޖަވާބެއް ހޯދަން. ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް މިއަންނަ ބަދަލާއެކު ހުރި ފުރުޞަތުތައް
ކިހާވަރަކަށް ހަނިވެގެންދާނެތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރަށް ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސީދާ އެ ކުރައްވާ ސުވާލާ ގުޅޭގޮތުން ވަކި
ކަމެއް ފާހަގަކޮށްދެއްވަން އޮތިއްޔާ އެ ކަމެއް ފާހަގަކޮށްދެއްވުމަށް.
މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އި އްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން، މިހާރު ކުރިން ވެސް ފާހަގަކުރިހެން ދިވެހި
ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް މިހާރު މި ލިބޭ އިތުރަކަށް ގެއްލުމެއް އަޅުގަނޑަށް ހިއެއްނުވޭ ލިބޭނެހެނެއް. ނުއެއް ލިބޭނެ.
އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރިން މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަމަ ބޭނުމަކީ ލޯކަލް
ކޮންޓްރެކްޓަރސް، ލޯކަލް ހަމަ ޕްރޮޓެކްޓް ކުރުމޭ. ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްގެ މެކޭނިޒަމުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން
ދިވެހި ލޯކަލް ކޮންޓްރެކްޓަރސް ޕްރޮޓެކްޓްކުރަން ބޭނުންވާތީވެއޭ އަޅުގަނޑުމެން މި ޓެކްސް ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްގެ
މެކޭނިޒަމް ވެސް މި އިންނަނީ. އަދި އެއާއިއެކު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓެކްސް އެންޑް ރައިޓްސް ޕްރޮޓެކްޓްކުރަން. ދެން
44

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ވެސް ފާހަގަކޮށްފިން މިހާރު 10% އިން 5% އަށް ގެނައީމަ ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް އެ
ކޭޝްފްލޯ ފަސޭހަތަކެއް އަންނާނެ ވިތުހޯލްޑް ކުރާ ރޭޓްސް ދަށްވެގެން ދިޔައީމަ. އެކަމަކު އެއީ 10% އިން % 5
އަށް މި ބަދަލު ކުރެވެނީ. އެ ބަދަލުކުރުމުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅި ވިސްނުން އަޅުގަނޑުމެން މި ކިޔައިދެނީ.
ދެން 5% ގައި ކުރެވެންޏާމުން ކުރީގެ 5% ގައި އިދެފައި މިހާރު 5% އަށް ދިޔައީމަ ބޭރުގެ ފަރާތަށް އެ ލިބޭނެ
ކޭޝްފްލޯ ފަސޭހަތަކެއް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ގެއްލުމެއްވާނެހެން އިނގޭތޯ.
އަޅުގަނޑުމެން މި ހަމަ އިންޓެންޝަނަކީ ވެސް ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސްގެ މެކޭނިޒަމް ހަމަ ޕްރޮޓެކްޓް ކޮށްފަ ދިވެހި
ކޮންޓެރްކްޓަރުން ވެސް ހަމަ އޭގެ ތެރެއިން ޕްރޮޓެކްޓްކުރުން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ފަހުން
ވެސް މަސީގެ ބޭފުޅުންނާ ވެސް މީޓުކޮށްލިން. ދެން އެބޭފުޅުންގެ ވެސް އަނެއް ގޮތަށް މާބޮޑު، އެބޭފުޅުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިން އެޑްވައިސްއަކީ އެން.ސީ.އާރު މެކޭނިޒަމްގެ ތެރެއިންނާ އަދި އެހެނިހެން ރެގިއުލޭޓްރީ
މެކޭނިޒަމުގެ ތެރެއިން އެބޭފުޅުން ރަނގަޅަށް ބެލުން. އަދި މިސާލަކަށް އެބޭފުޅުންނަށް އެކިއެކި ޕްރޮޖެކްޓްސްތަކަށް
އަޅުގަނޑުމެން ޓެންޑަރ ކުރާއިރު ޕްރެފަރެންސް ދެވޭނެ މެކޭނިޒަމެއް އެހެން ގޮތްގޮތުން އޮތުންކަން އަޅުގަނޑަށް
ފާހަގަވެފައި އޮތީ އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މިނިސްޓަރ. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ މިއީ
ވަކި ބަޔަކަށް މަންފާއެއް ނޫނީ ވަކި ބަޔަކަށް ގެއްލުމެއް ދޭން ހުށަހެޅި އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި، އެހެނެއް ނޫން
އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ. އެކަމަކު މީގެ، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން މީގެ މަގުސަދަށް ބަލާއިރު މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ޓެކްސް
ނެގޭ އުޖޫރައިގެ ތެރެއިން އިސްތިސްނާވާ ބާވަތްތައް އިޞްލާޙުކުރުމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ
ފަރާތްތަކަށް ދައްކަންޖެހޭ ބޭން ކޮމިޝަނާއި، އިންޓަރކަނެކްޝަން ޗާރޖް އަދި ރީއިންޝިއުރެންސް ޕްރިމިއަމް
ޓެކްސް ދެއްކުން އިސްތިސްނާކުރުން. މިކަންކަމުގެ ސަބަބުން އެކަމަކު ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ހަމަ ފުރުޞަތު
ހަނިވާތަން އެބަ ފެނޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް. ކޮންމެހެން އެކަން ކުރަން މިކަން ކުރަން އުޅުއްވާ ވާހަކައެއް ނޫން
45

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އަޅުގަނޑުމެންގެ އަސްލު ވިސްނުމުގައި އޮތީ. ދެން މިހާރު ވަރަށް ތަކުރާރުކޮށް ފާހަގަކުރައްވައިފި މި ގާނޫނުގެ
އެގޮތަށް ލިޔެލުމަކީ އެއީ ރަނގަޅު ކަމެއް ނޫނޭ ޓެކްސްގެ ގާނޫނުގައި. އަޅުގަނޑު އެ ކަމަށް ވެސް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް
އެގްރީވަން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުގެ ކޮންސަރންއަކީ މިހާރު އެބަ ފާހަގަކުރައްވާ އުސޫލުގައި، ގަ ވާއިދުގައި އެބަ އޮތޭ
މިވެނިމިވެނި ކަންކަމެއް، މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވޭނީ ދިވެހި ކުންފުނިތަކަށް މި ގޮތަށް ބުނާބުނުން. މިނިސްޓަރ
ވިސްނުމެއްނެތްތޯއޭ ގާނޫނަކުން އެކަން ދިވެހި ކުންފުނިތަކަށް އެކަން ކަށަވަރު ކޮށްދޭން ގެންގުޅޭނެ ވިސްނުމެއް
ނެތްތޯ؟ އެވިސްނުން އޮތް ނަމަ އެކަން ކުރައްވަން ކިހާ ދުވަހެއް ނަގާނެތޯ؟ ފުރަތަމަ ކަމަކަށް. ދެން އެ
އަސަރުތަކުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑު އެންމެ ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަމަކީ 12 ވަނަ މާއްދާއަށް މި ގެނެވޭ އިތުރު ކުރެވޭ
އަދަދު. ޓެކްސް ދެއްކުމަށް ދެވޭ އިސްތިސްނާ. މީގެ އިސްތިސްނާ ދިނުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބާރުތަކެއް މި ދެނީ
ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މަޝްވަރާގެމަތިން. މިއަދު އޮތް ސަރުކާރާ ދޭތެރޭ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތް
މި ކަންކަން ކުރުމުގައި ރަނގަޅަށް ގެންގުޅެދާނެ. މާދަމާ ފަހުން ބަދަލު ވެގެން އަންނައިރުގައި ވެސް މީގެ އެއްވެސް
އަދަދެއް ވަކި މިންވަރަށްވުރެ ދަށުގެ ކޮންޓްރެކްޓަކަށް ނުދެވޭ، ދެވޭ، އެގޮތަށް ބުނާ ބުނުމެއް ނެތުމަކީ އަޅުގަނޑުގެ
ކަންބޮޑުވުން އުފެދޭ ކަމަކަށް ވާތީ އެކަން އެގޮތަށް އޮތުމާއި ނެތުމުގައި މިނިސްޓަރގެ ވިސްނުން އަޅުގަނޑު ސާފުވާން
ބޭނުން. ދެން ފަހު ނުކުތާއެއްގެ ގޮތުގައި މި ގާނޫނު ފާސްވުމުގެ ސަބަބުން، މި ގާނޫނު މިގޮތަށް ފާސް ކުރުމުގެ
ސަބަބުން ކުރިން ހިންގާފައި އޮތް އެއްވެސް މުޢާމަލާތެއް އެއްވެސް ޓްރާންސެކްޝަނަކަށް އަސަރެއް ކޮށްފާނެތޯ؟
އެއަށް އެއްވެސް މޮޅު ގޮތެއް ނޫނީ ދެރަ ގޮތެއް ވެދާނެތޯ؟ އެކަން ވެސް ސާފުކޮށްލަދޭން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިނިސްޓަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.
މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ކުރީ ދުވަހުގެ އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ
ބައްދަލުވުމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރިން އަޅުގަނޑުމެން އަބަދު ވެސް ޓެކްސޭޝަންގެ ނިޒާމު މި ދެކެނީ
ފޯވަރޑް ލުކިންގ އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ގޮތަކަށް ނުވިސްނަމޭ ރެޓްރޮސްޕެކްޓިވް ކޮށް ފަހަތަށް
އޭތި އެޕްލައި ކުރެވޭ ގޮތަކަށް ޓެކްސްގެ ބިލުތައް ފާސް ކުރުމަކީ އެއީ ގޯސް ގޮތަކަށޭ އޭރު ދާނީ. އަޅުގަނޑުމެން
ބޭނުމެއް ނޫނޭ. އެހެންވީމާ، މީގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ތަސްދީޤުކުރާ ދުވަހުން ކުރިއަށް ބަލާނީ އިނގޭތޯ.
46

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އެހެންވީމާ، ތަސްދީޤުކުރާ ދުވަހުން ކުރިއަށް ރާއްޖޭގެ ވިތުހޯލްޑް ކުރާނީ މިގޮތަށޭ. އޭގެ ފަހަތަށް މިހާރު
ރެޓްރޮސްޕެކްޓިވްކޮށް ކުރީގައި ހިނގާފައިހުރި ކަންތައްތަކަށް އެޕްލައި ކުރެވޭ ގޮތަށް ނޫނޭ. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމެއް
ނޫން އެގޮތަކަށް އެކަން ޕްރެކްޓިސް، އެކަން ކުރާކަށް. އެއީ ރަނގަޅު ޓެކްސޭޝަންގެ ނިޒާމެއްގައި ކުރާ ކަހަލަ
ކަންކަމެއް ނޫން. ވަރަށް ޑޭންޖަރަސް ޕެރެސީޑެންސްއަކަށް ވާނީ. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ކުރާކަށް ބޭނުން
ނޫން. އަޅުގަނޑު ކުރީ ދުވަހުގެ އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގައި ވެސް ފާހަގަކުރިން އެ ވާހަކަތައް. ދެން އެކިއެކި މިހާރު
ގާނޫނެއްގެ ތެރެއިން އަސްލު ގެންނަންޖެހޭ ކަންތައްވީމަ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގައެއް ނުކުރަން. މިހާރު ވެސް
މިސާލަކަށް ދައުލަތުގެ ޕްރޮކިއުމަންޓް ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ހެދިފަ އެބަ ހުރޭ އެކިއެކި ލެވެލްތައް. މިސާލަކަށް
އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ފަހުން ޕްރޮކިއުމަންޓް ޕޮލިސީ ބޯޑެއް ވެސް އެބަ އިދޭ. ޕްރޮކިއުމެންޓް ޕޮލިސީ ބޯޑުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުންނާނެ ވަރަށް ގިނަ އެކިއެކި ބަދަލުތައް ގެނެއްސަ. މިސާލަކަށް ރަށެއްގައި ޓެންޑަރ ކުރެވޭ
ޕްރޮޖެކްޓެއް ވެއްޖެއްޔާ އެ ރަށެއްގެ ކޮންޓްރެކްޓަރުން މިސާލަކަށް ވަކި ރަށެއްގެ، ގދ.ގައްދޫގައި އަޅުގަނޑުމެން
ޕްރޮޖެކްޓެއް ހިންގާނަމަ އެ ގައްދޫގެ ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ލިބޭނޭ އިތުރު 10 މާރކްސް މިސާލަކަށް. އެހެންވީމާ، އެ
ރަށުގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް ނަމަ. އަތޮޅެއްގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް ނަމަ އަތޮޅަކަށް. މިސާލަކަށް ރަށުގެ ކޮންޓްރެކްޓަރެއް ނެތީ.
އެހެންވެއްޖެއްޔާ އަތޮޅަށް ބަލަންޖެހެނީ. ބަލާފަ ދެން ދާންޖެހެނީ ނޭޝަނަލްއަށޭ. އެކަހަލަ އުސޫލުތަކެއް ވެސް މިހާރު
ވެސް އޮންނާނެ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އޮންނާނެ ވަކި ލިމިޓްސްތަކެއް ލާފަ މިސާލަކަށް 350 މިލިއަން ރުފިޔާއަށްވުރެ
ދަށުގެ ޕްރޮޖެކްޓްސްތަކަށް ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް ކުރިމަތިނުލެވޭނެ ހާލަތްތައް ވެސް ހުންނާނެ. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށް
ހުންނާނީ. ދެން އެ ގާނޫނަކަށް ގެންނަންޖެހޭވަރުގެ އެއްޗެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. ޕޮލިސީއަކީ އެއީ ހަމަ
ބަދަލުވެދާނެ ކަންތައްތައް. މިސާލަކަށް ބޭނުންވަނީ ކޮންކަމެއްތޯ ޙާސިލުކުރަން. އެހެންވީމާ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން
ގެނެއްސަ ހުރި ބަދަލުތަކުން ރާއްޖޭގެ ކޮންޓްރެކްޓަރަށް ދިވެހި ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީއަށް ހަމަ ރަނގަޅު
ބަދަލުތަކެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ގެނެއްސަ ހުރީ. ދެން 10% އިން 5% އަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ގެންނަނީ
ޕިއޯލީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދެއްކި ވާހަކަތަކުގެ މައްޗައް ބިނާވެ އެ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން ކުރީ. އެއްވެސް
ގޮތަކަށް ވަކި ބަޔަކަށް މަންފާއެއް ދިނުމަށް، ވަކި ބަޔަކަށް ގެއްލުމެއް ދިނުމަށް ކުރިކަމެއް ނޫން. މި ނިޒާމުގެ
ތެރެއިން ދިވެހި ކޮންޓެރެކްޓަރުން ހަމަ ޕްރޮޓެކްޓް ވެފަ ތިބޭނީ. މިހާރު ވެސް ލިބޭ ޕްރޮޓެކްޝަން ހަމަ ކުރިއަށް
އޮތްތާގައި ވެސް ލިބޭނެ. އެއީ ހަމަ އެ ޔަގީންކަން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެޔަގީންކަން އެބަ އަރުވަން. ކުރިން ވެސް
ލިބޭ ޕްރޮޓެކްޝަން ހަމަ މި ނިޒާމުގެ ތެރެއިން، މި އަދި 10 އިން % 5 އަށް ދިޔަޔަސް ހަމަ އެ ޕްރޮޓެކްޝަން
47

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ލިބިގެންދާނެ ކަން. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަތައް ފާހަގަކޮށްލާނަން. ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރި ސުވާލުތައް
އަޅުގަނޑަކަށް މިހާރަކު ފޮތެއްގައި އެއްޗެއް ލިޔަން ނެތީމަ ހަނދާނެއް ނެތް އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ސުވާލު ތަކުރާރުކޮށްލެއްވުމަށް އިނގޭތޯ.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރީ 12 ވަނަ މާއްދާއަށް މި ގެނެވޭ ޓެކްސް އިސްތިސްނާކުރުމުގެ އިޙުތިޔާރު
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބިދޭ، އެ ބަޔަށް.
މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އޭގައި ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ދުވަހު ވެސް ފާހަގަކުރިން އިސްތިސްނާ މި ކުރެވެނީ އަސްލު ކުރީގައި
ވެސް އޮންނަ މެކޭނިޒަމެއް ހަމަ އިނގޭތޯ. ކުރީގައި ހަމަ ސަރުކާރުތަކުގައި ވެސް ކުރާ ކަންތައް. އޮންނަ
މެކޭނިޒަމްއެއް. ދެން ވީގޮތަކީ އަޅުގަނޑުމެން ފަހުން މި އިންކަމް ޓެކްސްގެ ގާނޫނު ގެނައި، ޓެކްސަށް ގެނައި
ބަދަލުތަކުން ގާނޫނު ފާސްވެގެން އާއިރު މި އޮތީ އެއްވެސް ގޮތަކަށް އެގްޒެމްޝަންސް ދެވޭ ގޮތަކަށް ނޫން މިހާރު
ރާއްޖޭގެ ޓެކްސްގެ ނިޒާމް އޮތީ. އަދި މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަކި ކޮންޓްރެކްޓެއްގެ ދަށުން ފަންޑިންގ
އެޖެންސީއަކަށް ލޯނު އެގްރީމަންޓުގައި ސޮއިކޮށްފަ އެ ލޯނު އެގްރިމަންޓުގައި ޓެކްސްގެ އެ ލުއިތައް ދޭންޖެހޭނޭ
އޮތަސް ރާއްޖޭގެ މިހާރު ފާސްކުރެވިފަހުރި ޓެކްސްގެ ގާނޫނުތަކުގެ ތެރެއިން އެ ފުރުޞަތެއް ނުދޭ. އެހެންވީމާ، އެ
ފުރުޞަތު ނުދޭ، ގާނޫނުން ފުރުޞަތު ނުދޭއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދި ކޮންޓްރެކްޓެއްގައި ވަކިން އެހެން އޮތަސް އެ
ކަމެއް ކުރެވޭކަށް ނެތް. އެހެންވީމާ، އަދި ކިތަންމެ ބިޔަ ޕްރޮޖެކްޓެއް ވިޔަސް ހަމަ ރާއްޖެއަށް ބޭރުގެ ކޮންސެޝަނަލް
ލޯނުގެ ގޮތުގައި ލިބޭ ފަންޑިންގއެއް އަޅުގަނޑުމެން ގެންދާ ޕްރޮޖެކްޓްސްތަކުން ވެސް އެކަން ކުރެވޭ ގޮތެއް ނެތް.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ އެ ބަދަލު ގެންނަން ވެގެން މިހާރު މި އޮތް މެކޭނިޒަމް މި ގެނައީ. އެ
އިޞްލާޙު މި ގެނައީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަ އިޞްލާޙުގެ ތެރޭގައި ވަރަށް ރަނގަޅަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް
ވެސް، ކޮމިޓީއަށް ވެސް ފާހަގަވާނެ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާފަ އޮންނާނެ ވަރަށްބޮޑަށް ޓްރާންސްޕޭރެންޓް ފެއަރ
މެކޭނިޒަމެއްގެ ތެރެއިން މިކަން ކުރަން. މި ކުރަނީ ކޮންކަމެއްތޯ ހުރިހާ ދިވެހިރައްޔިތުންނަށް އެނގޭ ގޮތަށް
48

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އަޅުގަނޑުމެން، މިސާލަކަށް ކެބިނެޓް ލެވެލްގެ ނިންމަނީ މިހާރު ކޮންކޮން ސެކްޓަރތަކަކަށްތޯ އެކަހަލަ އެ ދެވޭނީ
ވެސް. ދެން އޭގެ އިތުރުން އެ ދެވޭ ޕްރޮޖެކްޓެއް އަޅުގަނޑުމެން އެ ކޮންޑިޝަންސްތަކާއެކު އަޅުގަނޑުމެން ގެޒެޓު
ވެސް ކުރާނޭ. އެހެންވީމާ، އެވެސް ހަމަ ރައްޔިތުންނަށް ފެންނާނެ ކޮން ވިސްނުމެއްގައި ކީއްކުރަންކަން
އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޓެކްސްގެ އެގްޒެމްޝަންސް މި ދެވުނީ. އެހެންވީމާ، އެ ދެވޭއިރު، ގެޒެޓު ކުރެވޭއިރު އޭގެ
ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ބުރަދަނެއް ހުރި ކަމަކަށް އެ ވާންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު މި ދެކެނީ. ދެން އޭގެއިތުރުން
ކޮންޑިޝަންސްތަކަށް ފަހުން ބަދަލެއް އައީ. މިސާލަކަށް އެ ކޮންޑިޝަންސްތައް މީޓު ނުވެވުނީ. އޭގެ ބަދަލުތަކެއް
އައީ. އެހާހިސާބުން އެ ދީފައިން ޓެކްސް އެގްޒެމްޝަންސް ވެސް ބާތިލުވާނެ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވިސްނުން
ވެސް ހުރީ. ދެން މީގެ ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ފާހަގަކުރެއްވީ ވަކި ވަރަށް ބޮޑު ބިޔަ ޕްރޮޖެކްޓްސް.
މިސާލަކަށް އާއްމު ގޮތެއްގައި މިކަންކަން ހިނގާނީ ވެސް ބޮޑެތި ބިޔަ ޕްރޮޖެކްޓްސްތައް އަދި ވަކި އަޅުގަނޑުމެން
ވަކިން ކުރިއަށް ގެންދަން ބޭނުންވާ. މިސާލަކަށް ސޯޝަލް ހައުސިންގ، އެހެންނޫނިއްޔާ ބޮޑު ބްރިޖެއް، ޕޯޓްރީ
ލޮކޭޝަނެއް އެހެންނޫނީ އެހެން ކަހަލަ ކަމެއް ވިޔަސް އޭގެ ތެރެއިން. އެކަމަކު މިސާލަކަށް ހަމަ ބޭނުންވެދާނެ
އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގައި ޒަމާނުއްސުރެ މިސާލަކަށް ނުވެ، އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީ ނުވެ ހުރި ކަމެއް އަޅުގަނޑު
ހަމަ މިސާލެއްގެ ގޮތުގައި ކަމެއް ފާހަގަކުރާނަން. މިސާލަކަށް އިނގޭތޯ މެރިކަލްޗަރ، އެކުއަރކަލްޗަރ އޮރ
ކޮންމެވެސް ޑިޖިޓަލް ކަމެއް. އޭގައި ވެދާނެ އެއީ 200 މިލިއަން ޑޮލަރު، 100 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ބޮޑު ބިޔަ
ޕްރޮޖެކްޓަކަށް ނުވެދާނެ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ ރާއްޖޭގެ ކުރިއަށް މިސާލަކަށް ދެތިން އަހަރުގެ ތެރޭގައި
ރާއްޖޭގެ އެކުއަރކަލްޗަރ ވަކި ސަރަޙައްދެއްގައި ވަރަށް ރަނގަޅަށް ޑިވެލޮޕްކުރަން ބޭރުގެ ބަޔަކާއި އެއްކޮށް. އެ
ވެދާނެ 10 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ޕްރޮޖެކްޓަކަށް ވެސް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެއީ އެ ވިސްނުން ހަމަ ރަނގަޅަށް
ރައްޔިތުންނަށް ކިޔައިދީފައި، އެ ގެޒެޓު ކުރެވި ، އެ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރެވި، އޭގެތެރެއިން ޓެކްސް އެގްޒެމްޕްޝަންސް
ދިނުމަކީ އެއީ އެ ކަހަލަ ކަމެއް ކަމަށް ވަނީ ނަމަ އިނގޭތޯ، ވަނީ ނަމަ އެއީ ހަމަ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ވެސް،
ދިވެހި އިޤުތިޞާދަށް ވެސް ފައިދާކުރާނެ ކަމެކޭ. އެހެންވީމާ، އެ ކަހަލަ ކަންކަން ވެސް ފުރުޞަތު އޮންނަންވާނެ
ކަމަށޭ އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މި އިޞްލާޙުތައް މަޖިލީހާ ހިއްސާކުރުމުގެ
ވިސްނުމެއް އިނގޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހީކުރަން ޖަވާބުއެރުވިއްޖެ ކަމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
49

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ޝުކުރިއްޔާ މިނިސްޓަރ. ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އިތުރަށް ސާފުވެވަޑައިގެން، ކަމެއް ނެތް ކަމަށް
ވަންޏާ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތެއް އަރުވާލާނަން އަދި ސުވާލު ތަކުރާރުކޮށްލުމަށް.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑަށް އަނެއްހެން ސާފުވެއްޖެ. އެކަމަކު ދެން އަޅުގަނޑުގެ އަސްލު ހިތްހަމަޖެހޭ ގޮތަކަށް ނޫން
އަސްލުގައި އެ ދިޔައީކީ. ދެން ސާފުވެއްޖެ. އަޅުގަނޑުގެ ލޭޔަރއެއް ލާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދެއްކީ ދިވެހި
ކުންފުނިތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށް މި ލޭޔަރއެއް ލާ ވާހަކަ މި ދެއްކީ ކުދިކުދި އިޝޫތަކަށް ނޫނީ، މިސާލަކަށް
އަތޮޅުގެތަކަށް ޚާއްސަކުރުން. މިގޮތަށް ކުދިކުދި ކަންތައް ލާ ވާހަކަ. ވަކި އަދަދެއް އެގޮތަށް ފިކްސް ކޮށްފައި،
އެގޮތަށް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ވިސްނުމެއް ނެތްތޯ އަޅުގަނޑު ސުވާލުކުރީ. ދެން އުސޫލުތަކަށް އަންނަ ކުދިކުދި ބަދަލުތައް
ނުގެނެވޭ ގޮތަށް އެކަން ކުރާ ވާހަކައެއް. ދެން އަނެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ލިޔެވިފައި އޮންނަ
ގާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތައް އޮއްވާ ވެސް އޭގެތެރެއިން ލްޫޕޯހލް ހޯދައިގެން ކަންތައްތަކެއް ކުރާތީވެ،
ދިވެހިންގެ އިތުބާރު ފުދޭވަރަކަށް ކުޑަވެފައި ވާތީ އަސްލު އަޅުގަނޑުމެން އެ ގޮތަށް އެ ފާހަގަކުރަނީ ވަކި އަދަދުތަކެއް
އެގޮތަށް ހިމެނިގެން، އެ ކަންކަން ކުރުން. އެގޮތަށް ވޯލްތަކެއް ލެވިގެން ދިއުމަކީ ބޭނުންތެރި ކަމަކަށް ވާތީ، އެކަން
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަމުން ދިޔައީ. ދެން ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިނިސްޓަރު 5 ޖަހާއިރު އެހެން މީޓިންގއެއް އޮތުމާއެކު އަޅުގަނޑު މި
ވަގުތު ދެވަނަ ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެން ތިއްބެވި ދެ ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑު ސުވާލުކުރަން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.
އަރުވާފައި އޭގެ ފަހުގައި މިނިސްޓަރ، ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފަހުން ފާހަގަކުރެއްވި
ކަންތަކުގައި އިތުރަށް އެއްޗެއް ވިދާޅުވާން ބޭނުމިއްޔާމުން ވިދާޅުވާށާއި އަދި އެ ދެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފަހުން މި
ކުރައްވާ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދިނުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
50

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހިސާބަށް މިކަން މި ދިޔައީ އަޅުގަޑުމެންނަށް މި ބިލު ފާސްކޮށްފިއްޔާ
ކުރާނެ އަސަރެއް ސާފު ނުވާތީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބިލު ފާސްކުރީމަ ކުރާނެ އަސަރު ވެސް ސާފުވެއްޖެ. ދެން
އަދި ތިކޮޅުން އޮޅުންފިލުވައިދީފި ހަމަ ވަރަށް ސާފުކޮށް ރާއްޖޭގައި އެވްރެޖް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ބޮޑު ޕްރޮޖެކްޓެއް
ހިންގޭނެ ނެޓް ޕްރޮފިޓަކަށް އުޅެނީ 20 އާއި 30 ޕަސެންޓުގެ އަދަދެކޭ އުޅެނީ. އޭގެތެރެއިން ތިމަންނަމެން 10
މިލިއަން ޑޮލަރު ނަގާފަ ބަހައްޓައިފި ކަމަށް ވަންޏާ ވިތުހޯލްޑިންގގައި އަނެއްކާ އަނބުރާ އެބަ ދައްކަންޖެހޭ 5
މިލިއަން ޑޮލަރު. އެހެންވީމާ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެނިފެސްޓޯއާއި އަޅުގަނޑު ސުވާލަކީ، މެނިފެސްޓޯއާއި ޕޮލިސީއާ
ތަޢާރުޟުވޭތޯ؟ ނުވޭ މި ތަޢާރުޟެއް. މީގެން ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކުންފުނިތަކަށް މީގެން ވަނީ ފައިދާކަން އެބަ
އެނގޭ. އަޅުގަނޑު ރެކޯޑަށް ޓަކައި އެބަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ މިހާރު ސާފުނުވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކުރެއްވީ.
ދިވެހިރާއްޖޭގައި 100 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް އަދި ބޭރު މީހަކު އައިއްސިއްޔާ، އޭގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ދިވެހިންގެ 40 ،30 މީހުން ތިބޭނެ ކުންފުނިތައް ތިބޭނެ ސަބް ކޮންޓްރެކްޓަރުންގެ ގޮތުގައި. ސަބް ކޮންޓްރެކްޓަރުންގެ
ގޮތުގައި އަދި ތަންތަނުން ބަންގާޅިންނާއި އަނެއްކާ ބޭރު މީހުން ނަގައިގެން ގޮސް މުސާރަ ނުދެވިގެން އުޅޭ މައްސަލަ
މިހާރު މި ދިމާވަނީ. މި ބިލު މި ގޮތަށް ފާސްވެއްޖިއްޔާ އެކަމަށް ޙައްލެއް އެބަ އާދޭ. އެއީ ވިތުހޯލްޑިންގ ޓެކްސް
ބަހައްޓާފައި ބްލޮކް ކުރާ ފައިސާ، ސަރުކާރުން ބްލޮކް ކުރާ ފައިސާ، ކޭޝްފްލޯ އިކޮނޮމީ އިންޖެކްޓް ވާނެ ކަމަށް
ވަޒީރު ވެސް ވިދާޅުވެއްޖެ. އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ ކަންކަމަކީ މީތި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުކޮށްދިނީމަ ވަރަށް
ސާފުވޭ. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕޮލިސީއާއި އެލައިން ވޭ އެބަ ބަރާބަރަ ށް. އަދި މިނިވަން ވިޔަފާރިއަށް ފުރުޞަތު އެބަ ހުޅުވޭ.
100 މިލިއަން ޑޮލަރު ތުރެޝްހޯލްޑެއް ހަދާފައި މިއީ މިވެނި އެއްޗެކޭ ބުންޏަސް ދެންމެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
ފާހަގަކުރި މެންބަރުންނަށް ވެސް އެނގިލައްވާނެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެކަކަށް ނޫޅޭނެކަން 100 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ
ޕްރޮޖެކްޓެއް ހިންގާލެވޭވަރުގެ. އެކަމަކު އެއީ ސަބް ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ބެހިގެންދާ އެއްޗަކަށް ވިޔަސް، ގިނައިން
މުސާރަ ނުދެވިގެންކަން މައްސަލަ މި އުޅެނީ. ލޭބަރުންނަށް މުސާރަދެވޭ މިހެން ހެދީމަ. އެ ފައިވް ޕަސެންޓް
ވިތުހޯލްޑިންގގައި ނުބަހައްޓާ ކޭޝްފްލޯ މިކޮނޮމީ އިންޖެކްޓް ކުރީމަ، ބްލޮކްނުކޮށް ކުރީމަ އެ އިޤުތިޞާދު މި ވަގުތު
ހުރި ކަންތައްތަކަށް އެބަ ލުއިފަސޭހަވޭ. އަޅުގަނޑު އެދެން މިނިސްޓަރު އަރިހުން މިފަދަ ބިލުތައް ފާސްކުރާއިރުގައި
މިހާރު މި އުޅޭ 15 މިލިއަން ޑޮލަރެކޭ ކިޔާ ބަހައްޓާފައި ބަޔަކު މީހުން ކޮންމެވެސް ވާހަކައެއް ދެއްކީމަ އަޅުގަނޑު
ވެސް ހަމަ ޤަބޫލުކުރިން. ދެން ވާނެގޮތަކީ މި ކަހަލަ އެއްޗެއް ވެއްޖިއްޔާ ރައްޔިތުން ކިޔައިފިއްޔާ އެބަ ޖެހޭ
އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކުރަން. އެހެންވީމާ، މިއީ ވަރަށް ބޮޑަށް ފައިދާ އިކޮނޮމީއެއް. ފައިދާ ހުރި ކަމެއްގައި މި ގޮތަށް
ކުއްލިކުއްލިއަށް މި ކަންތައް ސިއްރުސިއްރުން މިހެން އަވަސްއަރުވާލައިގެން ކުރީމާ ހައްތަހާވެސް އުފެދެނީ
51

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ރައްޔިތުންނަށް ޝައްކު. އެއީ ސަރުކާރުން އަވަހަށް ފާސްކުރަން ބޭނުންވާތީވެ ރޭގައި މުޤައްރިރު ވެސް މިކަން
ކުރެއްވީ. މީގައި އެބަ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާތަކެއްވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ބިލަށް ވޯޓުދޭނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހިތުން ހުރިހާ އިޖުރާޢަތްތަކެއް ފުރިހަމަކޮށްފައި ނޫން ގޮތަކަށް
އަޅުގަނޑުމެން ބިލެއް ދިރާސާކޮށް ނިންމައެއްނުލާނަން އިނގޭތޯ. އެ ގޮތުން އިއްޔެ ވެސް މިނިސްޓަރާއި އަދި
އޭ.ސީ.ސީންނާއި، ޕީ.ޖީންނާއި ހުރިހާ ފަރާތަކުން ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގެން ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބޭނުންފުޅުވި
ހުރިހާ ސުވާލަކަށް ޖަވާބުދެއްވި. ދެން އަޅުގަނޑަށް މިއަދު މި ބަ އްދަލުވުން އިތުރަށް އިންތިޒާމުކުރަން މި ޖެހުނީ
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ ބައްދަލުވުމުގައި ސުވާލުތައް ކުރަން ފުރުޞަތު ލިބިވަޑައިނުގެންނެވި އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންނަށް އިތުރަށް ސާފުކޮށްދެއްވުމުގައިހެން. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން، ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ
މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ އަށް.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ނުކުތާއަކީ އަޅުގަނޑު ވަޒީރުކުރެން ހަމަ
އޮޅުންފިލުވާލަން ބޭނުންވަނީ މި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އިސްތިސްނާ ކުރެވޭ ޕްރޮޖެކްޓްތައް، ޓެކްސް އެ މިހާރު މި
އިންނަނީ އެއްވެސް ހައްދެއް ނެތި ކުރެވޭ ގޮތަށް މި އިންނަނީ. މިކަމާއި ދޭތެރޭ ވަޒީރުގެ ޚިޔާލުފުޅަކީ ކޮބައިތޯ؟ އެއީ
މިކަމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ރާއްޖޭގެ ކޮންމެ ފަދަ ޕްރޮޖެކްޓަކަށް ވެސް ހަމަ މަޢާފުކޮށްލައިދީ، އެ އޮންނަ
ލުއިތަކެއް ދެވޭ ކަހަލަ ގޮތަކަށް އޮންނަނީ ވަކި ހައްދެއް ނެތި. މިކަން މި ގޮތަށް ބޭއްވުމާއި ދޭތެރޭ ވަޒީރުގެ
ވިސްނުންފުޅަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާގޮތުގައި ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް އެކަން
ކޮށްދެވިދާނެ. އެކަމަކު ރާއްޖޭގެ އަންނަ ކޮންމެ އިންވެސްޓަކަށް ކޮންމެ ފަދަ ޕްރޮޖެކްޓަކަށް ދެވޭ ގޮތަށް އޮންނަ
އޮތުން އެއީ އަޅުގަނޑު އެހާ ޤަބޫލު ކަމަކަށް ނުވާތީ ހަމަ ވަޒީރުގެ، ފުރަތަމަ ވަޒީރުގެ ވިސްނުންފުޅަކީ ކޮބައިތޯ
ބަލާލަންވެގެން އަޅުގަނޑު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
52

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައި ތިއްބެވި ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ
ސުވާލުތައްކޮށް އެ ނިމުނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން އަދި ސަރުވަޝް ވެސް
އިތުރުކޮށްލަން ބޭނުފުޅިއްޔާ ފުރުޞަތު އަރުވާނަން، އެ ކުރެއްވި ސުވާލުތަކަށް ވީހާވެސް މެންބަރުންގެ ނުތަވަސްކަމަށް
ތަޞައްލީއެއް ލިބޭ ގޮތަށް ޖަވާބުތައް ދެއްވުމުގައި. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަކަށް މި ބިލު ދިރާސާކުރުމުގައި
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަނެއްކާވެސް ތަކުރާރުކޮށް ހުށަހަޅާ، ތާއީދުކޮށްގެން، ތާއީދު ލިބުނިއްޔާ ނޫނީ އަޅުގަނޑު
އިތުރަކަށް ނުދަންނަވާނަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން މިނިސްޓަރަށް އިނގޭތޯ.
މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް، އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު، ސަރުވަޝް ފުރުޞަތު އަރުވާފައި ދެން ނިންމާލަމުން އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ފާހަގަކޮށްލާނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސަރުވަޝް.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، އަޅުގަނޑު ދެންމެ ކޮށްލި ސުވާލުގައި ހަމަ ވަޒީރުގެ ވިސްނުންފުޅު އަޅުގަނޑު ހަމަ ބޭނުން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަޒީރު ޖަވާބުދެއްވާނެ ފަހުން އިނގޭތޯ. އެންމެ ފުރަތަމަ ސަރުވަޝް އެއްޗެއް ބުނުއްވާފައި ދެން މިނިސްޓަރަށް
އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނަން.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްގެ ޗްފީ ފައިނޭންޝިއަލް ބަޖެޓް އެގެޒެކެޓިވް، އަޙްމަދު ސަރުވަޝް އާދަމް
ވާހަކަދެއް ކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑަށް، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ބިލު މި ފޮނުވީ މިދިޔަ އަހަރު ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވީ މި
ބިލު ފޮނުވަން މަޖިލީހަށް. ދެން މި ބިލުގެ ޑްރާފްޓިންގ މަސައްކަތް ނިމުނީ މަޖިލިސް ހަމަ ރިސެސްއަށް ދިޔަ ތަނާ.
ދެން މި އަހަރު ފެށުނުތަނާހެން ބިލު މަޖިލީހަށް ފޮނުވައިގެން މި ކުރިއަށް މި ދަނީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އަސްލު މި
53

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ވަގުތު އިންކަމް ޓެކްސްގެ ގާނޫނަށް ގެންނަން އެބަ ހުރި ހަމަ އަދި އިތުރު ބަދަލުތައް ވެސް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން
ދިރާސާތައް ކުރެވެމުން މި ދަނީ އެކި ކަންކަމާއި ގުޅޭގޮތުން. ބައެއް ޕޮލިސީ ކަންކަން ބަލާފައި އަޅުގަނޑުމެން ދެން
އެހެން ފަހަރެއްގައި އަދި އިތުރު ކަންކަން ވެސް ގެންނާނަން. އެހެންނަމަވެސް، މި ވަގުތު މި ބިލުގައި ހިމެނޭ
ކަންތައްތަކަކީ އެކިއެކި ވިޔަފާރިތަކަށް އަންނަ އެކި ގެއްލުންތަކަށް، އަންނަ ލޮޅުންތަކަށް ވިސްނާފައި އެ އިންކަމް
ޓެކްސް ގާނޫނު އައުމާއި ގުޅިގެން އައި ، ހަމަ އިމީޑިއެޓްލީ އައި ކަންކަމަށް އެޑްރެސްކުރުމުގެ ގޮތުން. އެގޮތުން
ރީއިންޝުއަރެންސްގެ މައްސަލަ ޙައްލުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ބޮޑަށް މި ބިލުން ބޭނުންވީ. އިންޝުއަރެންސް
ކުންފުނިތަކަށް ލިބޭ ޕްރޮފިޓް އެއްކޮށް ހަމަ ވައިޕްއައުޓް އެބަ ދޭ ރީއިންޝުއަރެންސް އިން ޓެކްސް ނަގާތީ.
ރީއިންޝުއަރެންސް ނަގާނެ އެހެން މެކޭނިޒަމެއް ރާއްޖޭގައި ނެތުމާއި ގުޅިގެން އެއީ ޙައްލުކުރަން އެންމެ އަވަހަށް
ބޭނުންވި މައްސަލައަކީ. ދެން އެކަމާއި ގުޅިގެން މި ބިލު އެހާ އަވަހަށް އަޅުގަނޑުމެން މިދިޔަ އަހަރު ނިމުމުގެ ކުރިން
ލާން ވިސްނުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރަމުން އައީ ވެސް. ދެން ބިލުގައި ހުންނާނެ ފުދޭވަރަކަށް ގިނަ
އެކިއެކި އިސްތިސްނާ. އެއީ ދެން އިސްތިސްނާތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ލިމިޓްކޮށްފަ. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ފުރަތަމަ
އިންކަމް ޓެކްސް ގާނޫނު މި ޑްރާފްޓް ކުރަމުން އައީ. ދެން އެކަމަކު އޭ ގެ ކުރީގައި ބީ.ޕީ.ޓީ ގާނޫނުގައި ހުރި ބައެއް
ކަންކަން، ބައެއް އިސްތިސްނާތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެއަށް އުނިވެފައި މީގެތެރޭގައި އޮތީ. އެ ގޮތުން ތަރައްޤީގެ
މަޝްރޫޢުތަކަށް ދެވޭ އިސްތިސްނާ ވެސް ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެ ކުރީގައި ބީ.ޕީ.ޓީ ގާނޫނުގެ ހުއްދަ، އެކަން
ކުރެވުނު. އެކަމަކު އިންކަމް ޓެކްސްގެ ގާނޫނުގައި ނެތް. އެހެންވީމާ، މީގެ ސަބަބުން ދިމާވާ އިޝޫއަކީ ހަމަ ހިންގާ،
ރާއްޖެ ހިންގަންވާ ތަރައްޤީ ވަރަށް ބޮޑެތި މަޝްރޫޢުތަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޓެކްސް ދައްކަން ޖެހެނީ.
އެކަމަކު ޓެކްސް ދައްކަން ބަލާއިރުގައި ގިނަ ފަހަރަށް މިފަދަ ބޮޑެތި މަޝްރޫޢުތައް އަންނަނީ ހަމަ ދޭދޭ ޤައުމުތަކުގެ
މެދުގައި ހެދޭ ބައިލެޓްރަލް ލެވެލް އެގްރިމަންޓްސްތަކުގެ ތެރެއިން ވެސްމެ. އެހެންވީމާ، އާންމު ގޮތެއްގައި އެފަދަ
އެގްރީމަންޓްތަކުގެ ތެރެއިން ޓެކްސް މި އޮންނަނީ އިސްތިސްނާކޮށްފަ. ވަކިން ޚާއްސަކޮށް ހިލޭ އެހީއެއް ދީފިއްޔާމުން
ހިލޭ އެހީދޭ އެގްރީމަންޓްގައި އެބަ ބަޔާންކުރޭ މި ޓެކްސްއެއް ދައްކައިގެންނުވާނެއޭ. މާނައަކީ އެއީ ހިލޭ އެހީގެ
ގޮތުގައި ދޭ އެއްޗެއް އަނެއްކާ ޓެކްސްގެ ގޮތުގައި ދައުލަތުގެ އާމްދަނީއަށް ވައްދާ ހަމަ އިތުރު ޚަރަދުތަކެއް،
ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތަކެއް ކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ގަވަރުނަރު އެހީތެރި ފަރާތެއް އެބަ އިންޝުއަރ ކުރަން ބޭނުންވޭ ސީދާ
އެ ދޭ ކަންކަމަށޭ ޚަރަދު މި ކުރަނީ. މި ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުއަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ލާރިދީފިއްޔާ ތަރައްޤީގެ
މަޝްރޫޢުއަކަށް ޚަރަދުކުރަނީ. އެ ޔަގީންކުރަން ބޭނުންވާ ޓެކްސް. އެއި އަނެއްކާ ހަމަ ދައުލަތުގެ އެއް ޖީބުން ހަމަ
އަނެއް ޖީބަށް ދިޔުން ކަހަލަ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، މި ކަހަލަ ހާލަތްތަކުގައި މިހާރު އިސްތިސްނާއެއް ދެވެން ނެތީމަ މި
54

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ޖެހޭ ގޮތަކީ ދައުލަތުން އަމިއްލައަށް ބައިލެޓްގެ ތެރެއިން ހަމަ ޓެކްސްއަށްވާ ކޮމްޕޯނަންޓް ދައްކަން މި ޖެހެނީ ވެސް.
އެހެންވީމާ، ޖީ.އެސް.ޓީ ވެސް އަދި އިންކަމް ޓެކްސްތަކުގެ ތެރެއިން ބީ.ޕީ.ޓީ ވެސް މި ޖެހެނީ އަޅުގަނޑުމެން
އަމިއްލައަށް ދައްކަން. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަށް ޙައްލެއް ގެނައުމުގެ ގޮތުން. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓު އާޓިފިޝިއަލީ ވެސް
އެބަ ބޮޑުވޭ އެކަމާއި ގުޅިގެން. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަށް ޙައްލެއް ގެނައުމުގެ ގޮތުން ހަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން 12
ވަނަ މާއްދާގައި ލުއި، ހަމަ ޓާގެޓްކޮށްފައި މި އޮތީ ހަމަ ތަރައްޤީގެ ބޮޑެތި މަޝްރޫޢުތަކަށް. ދެން އިތުރަށް އެ
ލިމިޓްކުރުމާއި ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރ އެޑްކޮށްލާނެ އޭ ގެ ޕޮލިސީއާ ގުޅޭގޮތުން. ދެން ހުރި
އިސްތިސްނާތަކަކީ ވެސް ޙަޤީޤަތުގައި ހަމަ އެކިއެކި ޕޮލިސީ އެކި ލެވެލްތަކުގައި ކުރެވުނު މަޝްވަރާތަކުގެ އަލީގައި
އަދި ބައެއް ކަންކަމަކީ ގަވާއިދު އަޅުގަނޑުމެން ފަރުމާ ކުރިއިރު، އިންކަމް ޓެކްސް ގާނޫނު ހެދުމަށްފަހު ގަވާއިދު
ހެދިއިރު ގަވާއިދުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނު އެންފޯސްކުރުމަށް ޓަކައި ބައެއް ކަންކަން އެބަ ޖެހޭ ގާނޫނަށް
ޕްރޮމޯޓްކުރަން. އެ ކަންކަންވާނެ ގަވާއިދުގައި ލިޔެފައިވެސްމެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކަންކަން ގާނޫނުގައި ހުރުމަކީ މާ
ޖާއިޒު ކަމަކަށް ވާތީ އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނަށް އެ ކަންކަން ޕްރޮމޯޓްކުރުމުގެ ގޮތުން ވަރަށް ގިނަ ގަވާއިދުގައި ހުންނަ
ބައެއް ބައިތައް، ގަވާއިދު ފަރުމާ ކުރިއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނު ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ހުންނާނެ މި
ގާނޫނުގައި ހިމަނަން ފޮނުވާފަ. އޭގެތެރެއިން އެއް ކަންތައް މި ކައިވެނީގެ ރަނުން އެ ވާހަކަ ވެސް. އެ ޙަޤީޤަތުގައި
ގަވާއިދުގައި ހިމެނޭ ބައެއް. އެކަން އެގޮތުން އެންމެ ރަނގަޅީ ގާނޫނުގައި ކަމަށް ވާތީ އެ ކަހަލަ ބައިތައް ހިމަނާފައި
ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެއީ މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މި ޓެކްސްގެ ބިލު އަޅުގަނޑުމެން ފަރުމާކުރިއިރު ވިސްނުންހުރި ގޮތަކީ.
މިނިސްޓަރ އެބަ އޮތްތޯ އެއްޗެއް އިތުކޮށްލަން؟
މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް، އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ތެންކިއު ސަރުވަޝް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު އަދި ކޮމިޓީ މެންބަރުން، ދެން ހަމަ
މި ފުރުޞަތު މިއަދު ވެސް. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް އުފާވޭ މި ގޮތަށް ތިބޭފުޅުންގެ އެ ހުންނަ ސުވާލުތަކަށް
ޖަވާބުދިނުމަށް. މީގައި ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ ކުރީ ދުވަހު ވެސް މިއަދު ވެސް، ދެން
އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހަށް މި ބިލު ފޮނުވުމުގެ ވިސްނުން އެކިއެކި ކަންކަމުގައި އިޞްލާޙުތައް ލުމުގެ ވިސްނުން
އަޅުގަނޑުމެން ކިޔައިދިނިން. އެ އެގްޒެމްޝަންސްތަކަށް ވިޔަސް އަދި ވިތުހޯލްޑްކުރާ މެކޭނިޒަމްގެ ތެރެއިން އެ ގެނެވޭ
ބަދަލުތަކަށް ވިޔަސް އަދި އެހެނިހެން ރީއިންޝުއަރެންސް، އިންޓަރ ކަނެކްޝަން ޗާޖަރސް، މި ހުރިހާ ކަންތަކުގައި
ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން އަޅުގަނޑުމެން އެ ކިޔައިދިނީ އެ އިޞްލާޙުތައް މުހިންމުވާ ސަބަބުތައް. ދެން
55

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރިހެން އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މީގެތެރެއިން ޙައްލުތަކެއް އެބަ ގެނެވޭ
އެ ބޭރުގެ މީހުންނަށް މުސާރަ ނުދެވި މި ތިބޭ ކަންކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޙައްލުތަކެއް އެބަ ލިބިގެން އެބަ
ދޭ. ދެން މީގައި ބައެއްގެ ކޭޝްފްލޯ ދަތިކޮށްލާފައި އެ ހިންގޭ ޕްރޮޖެކްޓްސްތައް ނުހިން، ޕްރޮޖެކްޓްތައް އަހަރު ދެ
އަހަރު ނުނިމި އެގޮތަށް ހުރުމެއް ވެސް ނޫން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމަކަށް ވާންވާނީ. އެހެންވީމާ، އަސްލު
ޙަޤީޤަތުގައި ރާއްޖޭގެ އިޤުތިޞާދަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ފައިދާތަކެއް، ޖުމުލަކޮށް ވިސްނައިފިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު
ފައިދާތަކެއް އަންނާނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް. ދެން އޭގެ އިތުރުން މިސާލަކަށް
އެގްޒެމްޝަންސްތަކުގެ ވިސްނުމަށް އަޅުގަނޑު މީގެ ކުރިން ވެސް މި ފާހަގަކުރި، ވަރަށް ބޮޑަށް ޓްރާންސްޕޭރެންޓް
މެކޭނިޒަމެއްގެ ތެރެއިން ގެންދެވޭނެ ކަމަކަށޭ ވާނީ. ގާނޫނުގައި ލިޔެފައި އޮންނާނެއޭ ކިހިނަކުންތޯ އެ ކަންކަން
ކުރާނީ. ދެން އަދި އޭގެ އިތުރުން ވަކި މިސާލަކަށް، ވަކި އަދަދެއްގެ ބޮޑު ޕްރޮޖެކްޓެއް އެގޮތަށް ޖެހުމުގެ ނުޖަހާ
ހުށަހަޅާފައި މި އޮތީ ޕްރޮސެސްއެއް އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ އޭގައި ޑިފައިން ކުރެވިފައި
އޮންނަން. ކޮންމެ ކަމެއް ވެސް ކުރެވޭނެ ޕްރޮސެސްއެއް. އެ ކަމެއް ކުރެވޭނީ މިވެނި ގޮތަކަށޭ ކިޔާފައި، ބުނެފައި
ގާނޫނުގައި އެ ލިޔެވިފައި އޮތުން. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިން ވެސް ފާހަގަކުރެއްވިހެން އަދި 300 ،200
މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ޕްރޮޖެކްޓަކަށް ނުވި ކަމުގައި ވަނީ ނަމަވެސް ރާއްޖޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކުރިއަށް ގެންދަން
ބޭނުންވާނެ ޕްރޮޖެކްޓް ސެކްޓަރއެއް ހުރެދާނޭ ބޭރުގެ ފަރާތަކުން ރާއްޖެއަށް އައިއްސަ، ރާއްޖޭގެ ބަޔަކު މިސާލަކަށް
އިނގޭތޯ ހަމަ އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ އެފް.ޑީ.އައިއެއްގެ ގޮތުގައި ވިޔަސް އަދި އެހެން ގޮތަކަށް ވެސް ރާއްޖެއަށް
އައިސް އިންވެސްޓްކޮށްގެން ކަމެއް ކުރަން ބޭނުންވެދާނެ. ބަޔަކު ހަމަ މިސާލަކަށް މެރިކަލްޗަރ ވިޔަސް،
އެކުއަރކަލްޗަރ ވިޔަސް އަދި ރާއްޖޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް ބޭނުން އިނގޭތޯ ޑިޖިޓައިޒޭޝަން ބޭރުގެ
ފަރާތްތަކުން އައިއްސަ ރާއްޖޭ ގެ މިސާލަކަށް ކްލައުޑް ކޮމްޕިއުޓިންގ، މި ކަހަލަ ކަންކަން ވެސް ކުރަން. އެ މޭ ބީ
އޭގެ ޖުމުލަ އަދަދު ނުވެދާނެ މިސާލަކަށް 300 ،200 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ޕްރޮޖެކްޓަކަށް. އެކަމަކު ރާއްޖޭގެ ސެކްޓަރ
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަރުވަން ބޭނުންވާތީވެ އެއަށް ޓެކްސްގެ ލުއިތަކެއް ދިނުމުގެ ބާރު އެ ޓްރާންސްޕޭރެންޓް ފެއަރ
މެކޭނިޒަމެއްގެ ތެރެއިން އޮތުން އެއީ ހަމަ މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެހެންވީމާ، އެއީ އަސްލު.
ދެން އަޅުގަނޑުމެން ޓެކްސްގެ އެ އެގްޒެމްޝަންސް ދެވޭނެ ގޮތް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ލިމިޓުކުރެވިފައި އެ އޮތީ ތީގެ،
ތި ގާނޫނުގެ ތެރެއިން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އޭގައި އިއްޒަތްތެރި އެއްވެސް މެންބަރަކު ކަންބޮޑުވެވަޑައިގަންނަވާނެ
ނުކުތާއެއް އޮތް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއްނުކުރަން. ދެން 10% ތޯ؟ 7% ތޯ؟ 5% ތޯ ؟ އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ހަމަ ޑިބޭޓު ހަމަހަމަ ކޮށްކޮށް ތިބެވިދާނެ ކަމެއް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން މިސާލަކަށް % 5 ގައި އަޅުގަނޑުމެން މި
56

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ވިތުހޯލްޑް މި ކުރާ ބަދަލު، ރޭޓު ބަދަލުކުރަން މި ވިސްނީ ނަންބަރސްއިން އަޅުގަނޑުމެން މި ދެއްކީ މި އަންނަ
ބަދަލުތައް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އޭގެ ވިސްނުމަކީ. ދެން، އެއްވެސް ގޮތަކަށް މިއީ ވަކި އެހެން
ކަމެއް ހާސިލުކުރާކަށް ނޫން. އަދި އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރިހެން ޓެކްސްގެ ނިޒާމަކީ ވަރަށް ސިމްޕަލްކޮށް އޮންނަން
ޖެހޭނެ އެއްޗެއް. މިއީ ކޮމްޕްލިކޭޓުވި ވަރަކަށް ޓެކްސްގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޭގެ މި ޓެކްސް
ދޫވެގެންދާ މިންވަރު ބޮޑުވެގެންދާނެ. އަދި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމެއް ނުވެޔޭ ރެޓްރޮސްޕެކްޓިވްކޮށް ޓެކްސްގެ ނިޒާމު
ގެންނަ ބަދަލުތަކަކަށް ބަލާކަށް. އޭގެ މާނައަކީ ކުރިން ހިނގާފައި އިން ކަމަކަށް މިއިން އެޕްލައިއެއް ނުވާނޭ.
ފޯވަރޑް-ލުކިންގ ކުރިއަށޭ ބަލާނީ. އެއީ ގާނޫނު ތަސްދީޤުވާ ދުވަހުން ފެށިގެން ކުރިއަށް އަންނަ އިންވޮއިސަސްތަކަށޭ
މިސާލަކަށް އަދި 10% އިން 5% އަށް ބަދަލު ވިޔަސް، 5%ގައި ވިތުހޯލްޑް ކުރެވޭނީ ތަސްދީޤުކުރެވުނު ދުވަހުން
ފެށިގެން ކުރިއަށް އެ ރެއިޒްވާ އިންވޮއިސްތަކަކުންނޭ މި 5% ގައި ވިތުހޯލްޑުކުރާނީ. އޭގެ ފަހަތަށް ރެއިޒްކޮށްފައި
ހުރި ހުރިހާ އިންވޮއިސްތަކަކުން ވިތުހޯލްޑްކުރާނީ ހަމަ މިހާރުވެސް % 10 ގައޭ. އެހެންވީމަ، އެއީ ހަމަ އަޅުގަނޑު
ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ނުކުތާއެއް. ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ހީކުރަން އެންމެ
ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ މި ދެން ކަންބޮޑުވުންތަކަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެޑްރެސްކުރެވިއްޖެ ކަމަށް. ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔަ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މިނިސްޓަރ އަދި ސަރުވަޝް، ހުކުރު ދުވަހެއްގައި މި ގަޑީގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އޮޅުންފިލުވާލަން
ބޭނުންވި ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދެއްވަން ކޮމިޓީއާ ގުޅިވަޑައިގަތީ. އަދި ދެވަނަފަހަރަށް ވެސް މި ބިލާ ގުޅޭގޮތުން
މަޢުލޫމާތު ދެއްވީތީ ހަމަ ކޮމިޓީގެ އެންމެ މެންބަރުންގެ ނަމުގައާއި އަޅުގަނޑުގެ ނަމުގައި އަދި ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި
ވެސް ތި ދެއްވަމުން ގެންދަވާ އެއްބާރުލުން ހަމަ ފާހަގަކޮށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ޝުކުރު އަދާކުރަމުން މިނިސްޓަރާ
އެއްކޮށް ކުރިއަށް ގެންދާ މި ބައި ނިންމާލާފައި ދެން، އަޅުގަނޑު ކުރިއަށްދާނީ އިނގޭތޯ.
މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު މިނިސްޓަރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑުމެން އެހެންވީމާ ވަކިވެލާނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
57

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް. ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް އަޅުގަނޑު ހިތުން ބޭނުންވި ސުވާލުތައް ކުރެއްވުމުގެ
ފުރުޞަތު ލިބުނު އެންމެ އެދެވޭ ގޮތަށް ކަންކަމުގައި، އެންމެ ބޭނުންވާ ގޮތަށް ކަންކަމުގެ އެއް ވިސްނުމެއްގައި
ޖަވާބުތަކެއް ނައި ކަމުގައި ވީނަމަވެސް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހިތުން ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު 55 ވަނަ މާއްދާއަށް ހުށަހެޅުއްވި އިޞްލާޙާ ގުޅޭގޮތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވިސްނުންފުޅު
ފަހުން ވާހަކަދެއްކެވިއިރު ހުރީ މިނިސްޓަރުގެ ވާހަކަފުޅުތަކާއި އަދި އެ ކަމަށް ތާއީދު އޮތް ގޮތަށް ބަލާއިރު އެ
އިޞްލާޙައިގެން ކުރިއަށް ވަޑައިނުގަންނަވާ ގޮތަށް. ދެން އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ކުރިން އެ އޮތް ގޮތަށް ފާސްވެފައި
އޮތް މާއްދާއަކަށް ވާތީ އެ މާއްދާ އޮތް ގޮތަށް ފާސްވެފައި އޮތް ކަމަށް ބަލައިގެން އަޅުގަނޑު ކުރިއަށްދާނީ އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިދާރީމޭޒުގައި އެދޭނަން ދެން އިން ނުނިމި ކަމެއް އޮވެއްޖެއްޔާ އެ ކަމަކާ ގުޅޭގޮތުން
ކުރިއަށްދާން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! 50-1 ވަނަ މާއްދާ ކުރިން ފާސްކުރެވިފައި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެއީ މީރާއިން އިތުރަށް ހުށަހެޅުއްވި
އިޞްލާޙުތަކުގެ ތެރޭގައި. ދެން، އެ މާއްދާއާ ގުޅިގެން މިއީ އޭ.ޖީ އޮފީހުން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއާއެކު
ހުށަހަޅުއްވާފައި އެބަ ވޭ އިތުރު ދެ މާއްދާ. އެއީ، ގާނޫނުގެ 50 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި
ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. -50 (ހ)- -3 ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައި ނުވާ އަދި އެ ފަރާތުގެ ދާއިމީ މަރުކަޒެއް
ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނެތް ފަރާތަކަށް ލިބޭ އާމްދަނީއަކީ މި ގާނޫނުގެ 50-1 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާ
މުޢާމަލާތްތަކުން ލިބޭ، ނުވަތަ މި ގާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އާމްދަނީ ކަމުގައިވުން. މި
މާއްދާއަށް މި އަންނަ އިޞްލާޙަކީ މި 50-1 އަށް ހަވާލާ އިތުރުކުރެވުން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފަހުން މި އިތުރުކުރެވުނު ބަޔާ ދޭތެރޭގައި އެއްވެސް އިޢުތިރާޟެއްނުކުރައްވާ ކަމަށް
ވަންޏާމުން އަޅުގަނޑު ވޯޓަކަށް ނާހާނަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެއަށް ތާއީދުކުރައްވާ ކަމަށް ބަލާފައި އަޅުގަނޑު
ފާސްވީ ކަމަށް ބަލާނީ އިނގޭތޯ. އަފްޒާލް ދެން، އެބަ އިންތޯ އިތުރު މާއްދާއެއް؟
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
58

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އާދެ! ދެން ހަމަ އޭގެ އިތުރުން 51 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. އެއީ ވެސް ހަމަ 50-1
އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައި ވާތީވެ އެ މާއްދާގެ ހަވާލާ މި މާއްދާއަށް ވެސް އިތުރުކުރަންޖެހޭތީވެ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ
އިޞްލާޙެއް. އިންޓަރިމް ޕޭމަންޓާއި ފައިނަލް ޕޭމަންޓް ދައްކަން ނުޖެހޭ ބައެއް ހާލަތްތައް. -51 މި ގާނޫނުގައި އެހެން
ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްގައި ވީނަމަވެސް މި ގާނޫނުގެ 50 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
މީހުން ނުވަތަ މި ގާނޫނުގެ 50-1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޓެކްސް ނަގާ މުޢާމަލާތްތަކުން ލިބޭ އާމްދަނީއާ ގުޅިގެން
ނުވަތަ މި ގާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޓެކްސް ނަގާ އާމްދަނީއާ ގުޅިގެން އެއްވެސް އިންޓަރިމް ޕޭމަންޓެއް
އަދި ފައިނަލް ޕޭމަންޓެއް ދައްކާކަށް ނުޖެހޭނޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އެއްވެސް ވިސްނުންފުޅެއް އޮތް ކަމަށް ވަންޏާމުން ވިސްނުން.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ބޭނުން މި 50 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި އެ ބަޔާންކުރާ މީހުންނަކީ ކޮބައިކަން ސާފު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު އިދާރީމޭޒުގައި އެދޭނަން އެ އިތުރަށް ތަފްސީލުކޮށްލަދޭން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
50 ވަނަ މާއްދާގައި ގާނޫނުގައި މި އިންނަނީ ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅަން ނުޖެހޭ ހާލަތްތައް. އެހެންވީމާ، 50 ވަނަ
މާއްދާގައި މި އިންނަނީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނަން. (ހ)ގައި މި ގާނޫނުގެ 41 ވަނަ މާއްދާގައި އެހެން
ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުން ކުރެ ހާލަތެއްގައި ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތުން ޓެކްސް އަހަރަކަށް
ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅާކަށް ނުޖެހޭނެއެވެ. ދެން އޭގެ ތެރޭގައި މި ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅަން ނުޖެހޭ ފަރާތްތަކުގެ
ތެރޭގައި މި މާއްދާގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގައި ކުރީގައި މި އިންނަނީ ހަމައެކަނި 55 ވަނަ މާއްދާއާ ހަވާލާދީފަ. ދެން
އޭގެ އިތުރުން 50-1 އާއި ގުޅިގެން މި ގެނެވުނު އިޞްލާޙު އެ މާއްދާއަށް ރިފަރެންސް އިތުރުކޮށްފަ. އެހެންވީމާ، އެ
ފަރާތްތައް މި އިސްތިސްނާ ކުރެވެނީ މި ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅަން ނުޖެހޭ ބައެއްގެ ގޮތުގައި. އޯފްޝޯރ
59

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އިންޑައިރެކްޓް ޓްރާންސްފަރ ޓެކްސް ދެއްކުން، އެހެންވީމާ، އެ މާއްދާގައި އެ ބަޔާންކުރާ ފަރާތްތައް މި
އިތުރުކުރެވެނީ 50 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގައި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސާފުވެވަޑައިގެންފިތޯ؟
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ސާފުވެއްޖެ. މިހާރު އަޅުގަނޑު އަދި އޯފްޝޯރ އިންޑައިރެކްޓް ޓްރާންސްފަރ، މި އޯފްޝޯރ އިންޑައިރެކްޓް
ޓްރާންސެކްޝަންތަކުގެ އޭގެ ޑެފިނިޝަން މާނައެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެވޭނެތޯއޭ މި ގާނޫނު ހަދާއިރު؟ މިސާލަކަށް
އެއީ ރާއްޖޭގެ އައްސޭރިން ބޭރުގައި އޯފްޝޯރ ރާއްޖޭން ބޭރުގައި ވަޒަންވެރިވެފައިވާ ކުންފުންޏަކާ އެހެން
ކުންފުންޏަކާ އެ ވިޔަފާރީގައި ރާއްޖޭގައި ހިނގާ ވިޔަފާރީގެ މުޢާމަލާތެއްގައި އެއްބަޔަކު އަނެއް ބަޔަކަށް ހަދާފައި
އޮންނަ ޓްރާންސެކްޝަން. އޭގެ މާނައަކީ އެ ޓްރާންސެކްޝަން ހަދަން އަޅުގަނޑުމެން ޖާގައެއްދީފި ކަމަށް ވަންޏާ
މުޅި ޕްރޮޖެކްޓު ނިންމާއިރު އޯފްޝޯރކޮށް ހުރިހާ ޓްރާންސެކްޝަންތަކެއް ހަދައިފިއްޔާ، ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
ރާއްޖޭގެ އެތެރޭގައި ދައުރުވާ ފައިސާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނެތި ހިނގައިދާނެތީ އެތެރެއަށް ވަންނަ ފައިސާ، ރާއްޖޭގެ
އެތެރެއަށް. އެތެރެއަށް މި ދަމާ ފޯސްއެއް ނުހުންނާނެ. އޭރަށް މުޅިން އޮންނާނީ ވެލޯސިޓީ އެހެން ދިމާލަކަށް.
ޑައުންވަރޑް އަޕްވަރޑަށް ވެފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ އެއީ އެ ޓްރާންސެކްޝަންތައް އެ އިސްތިސްނާވާ
ސަބަބަކީ މިސާލަކަށް އޭގެން އެހެން ހެދީމަ ކިހިނެއްތޯއޭ ވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް؟ ފައިސާތައް ބޭރުގައޭ. އޭގެން
ދައްކަން ނުޖެހެޔޭ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ ހުރިހާ ޓްރާންސެކްޝަންތަކެއް އޯފްޝޯރކޮށް އެއް ބަޔަކު އަނެއް ބަޔަކަށް
ހަދާފާނޭ. މިހާރު އޯފްޝޯރ ކުންފުންޏަކީ ރާއްޖޭގެ ކުންފުންޏެއް ނޫން. އެކަމަކު ރާއްޖޭން ބޭރު ކުންފުންޏެއް
ރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވި ކަމަށް އެޖެންޓެއް ކަނޑައަޅައިގެން ޕްރޮޖެކްޓު ނިމެންދެން ދެ ފަރާތުގައި މި ހިންގާ
މުޢާމަލާތް، އެއްޗިހި ގަތުމާއި ހުރިހާ ކަމެއްގައި ވެސް ބޭރުންބޭރަށް، ބޭރުންބޭރަށް. އޯފްޝޯރކޮށް ނިންމަނީ.
އެހެންވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ ކިހިނެއްހޭ ވާނީ؟ މިއީ އަޅުގަނޑު އުފެދޭ ސުވާލެއް . އިދާރީމޭޒަށް އެފަދަ މަޢުލޫމާތެއް
އެބަ އޮތްތޯ ލިބިފަ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
60

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އަފްޒާލް.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ނިއުޝާ އެބައި ބޮޑަށް އެކްސްޕްލެއިންކޮށްލަދެއްވާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ނިއުޝާ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނިއުޝާ؟ އަޅުގަނޑު އެބަ ބަލާލަން ނިއުޝާ. އާދެ! ނިއުޝާ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅަން ނުޖެހޭ ހާލަތްތައް އެބަ ހުރި އިނގޭތޯ. އެބޭފުޅުން ވެސް ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅަން
ނުޖެހޭނީ އެބޭފުޅުން މި 50، އެބޭފުޅުން މި ރެފަރ ކުރަނީ 50-1 އަށް އިނގޭތޯ. އެ ދެ މާއްދާގެ ދަށުން
އިސްތިސްނާވާނެ ކަމަށް މި ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅަން ޖެހޭ ހާލަތްތައް. މި އިންނަނީ، 1ގައި މި އިންނަނީ އެ
ފަރާތަށް އެ އަހަރު ތެރޭގައި ލިބުނު ޖުމްލަ އާމްދަނީ މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަ ޅާ އަދަދަކަށްވުރެ
ކުޑަވުން. 2ގައި މި އިންނަނީ، އެ އަހަރުގައި އެ މީހަކަށް ލިބުނު ޖުމްލަ އާމްދަނީ ލިބިފައި ވަނީ ވަޒީފާދޭ އެންމެ
ފަރާތަކުން ކަމަށް ވުން. ނުވަތަ 3ގައި މި އިންނަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައިނުވާ އަދި އެ ފަރާތްތަކުގެ
ދާއިމީ މަރުކަޒެއް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނެތް ފަރާތަކަށް ލިބޭ އާމްދަނީއަކީ މި ގާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ އާމްދަނީ ކަމަށް ވުން. އެ ހާލަތްތަކުގައި ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅަން ނުޖެހޭނެ ކަމަށް އިނގޭތޯ މި
ބުނަނީ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
61

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އޯކޭ ސާފުވެއްޖެ އަޅުގަނޑަށް. މިހާރު ގްރޭ އޭރިއާއަށް މީގައި މި އިންނަނީ ލާފަ. ގަވާއިދަކުން އަނެއްކާ މީގެ
ތެރޭގައި މިއަށް އެނެކްސެއް ދެނީ. ދިނީމަ އެ ގަވާއިދުން އިސްތިސްނާ ކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް އެ
އެގްޒެކްޓު ޕްލޭނެއް ދެއްތޯ ގަވާއިދުގައި އެ އިންނާނީ. އެކަމަކު މީގައި ކީއްވެގެންތޯ އެ ގާނޫނަކަށް އެބައި ނުލައްވަން،
ގަވާއިދަކަށް އެ ދޫކޮށްލަނީ؟ އެއީ އުފެދޭ ސުވާލެއް. ދެން އެކަމަކު އަޅުގަނޑު އިޢުތިރާޟެއްނެތް މިއަށް. އެއީ
ގަވާއިދު ހައްދަވާއިރު އަޅުގަނޑަކަށް ގަވާއިދު ލެވިދާނެ ލިމިޓުކުރާއިރު. އެއީކީ މައްސަލައެއް ނޫން އެއީ. މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ސާފުވެއްޖެ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެހެންވީމާ، މިހާރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް
ސާފުވެވަޑައިގެންފި. އެހެންވީމާ، އިތުރު އެހެން އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއްގެ ސުވާލެއް ނެތުމާ އެއްކޮށް
އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ކުރިއަށްގެންދާ މާއްދާ އިތުރަށް ދަންނަވާލަދެއްވުން އެދެން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! 51 ވަނަ މާއްދާ ދެންމެގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ. އިންޓަރިމް ޕޭމަންޓާއި ފައިނަލް ޕޭމަންޓު ދައްކަންނުޖެހޭ
ހާލަތްތައް. ހަމަ އެ މާއްދާގައި ވެސް ކުރިން މި 50 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރަށް ގެނައި ފަދައިން -1
50ގައި މި ބަޔާންކުރާ އޯފްޝޯރ އިންޑައިރެކްޓް ޓްރާންސްފަރގެ މުޢާމަލާތާ ގުޅޭގޮތުން އެ މާއްދާއަށް ހަވާލާ މި
އިތުރުކުރެވެނީ. ހަމަ މި 50 ވަނަ މާއްދާގައި ވެސް ކުރިން ހަވާލާދެވިފައި މި ވަނީ ހަމައެކަނި 55 ވަނަ މާއްދާގެ
ދަށުން ޓެކްސް ނަގާ އާމްދަނީއާ ގުޅިގެން އިންޓަރިމް ޕޭމަންޓެއް ވެސް ފައިނަލް ޕޭމަންޓެއް ވެސް ދައްކަން ނުޖެހޭނެ
ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އޭގެ އިތުރުން 50-1ގެ ދަށުން ޓެކްސް ނަގާ މުޢާމަލާތްތަކުން ލިބޭ އާމްދަނީއާ ގުޅިގެން ވެސް
އިންޓަރިމް ޕޭމަންޓަށް ނުވަތަ ފައިނަލް ޕޭމަންޓެއް ދައްކަން ނުޖެހޭނެ ކަމަށް މި އިޞްލާޙުކުރެވުނީ 51 ވަނަ މާއްދާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެހެންވީމާ، އެކައްޗެއް ތި އެޕްލައިވަނީ މި ކޮޅަށް ވެސް ދެއްތޯ؟
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ. އަނެއް މާއްދާ އިތުރުކުރެވުނީމަ އެ އިސްތިސްނާ މި ގެނެވެނީ.
62

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިޢުތިރާޟުނުކުރައްވާ ކަމަށް ވަންޏާމު އަޅުގަނޑު ތި މާއްދާގެ ވެސް ހަމަ ކުރީ މާއްދާއެކޭ
އެއްގޮތަށް ފާސްވީ ކަމަށް ބަލާނަން އިނގޭތޯ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން އިނީ ގާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިޞްލާޙެއް. ދެން އޭގެ
ކުރިން އަޅުގަނޑު މަޢުލާމާތަށް ޓަކައި ދަންނަވާލާނަން ގާނޫނުގެ 64 ވަނަ މާއްދާއަށް މީރާއިން އިޞްލާޙެއް
ހުށަހަޅުއްވާފައިވޭ. އެކަމަކު އެ އިޞްލާޙަކީ ޢާންމު ފަރުދުންގެ މަޢުލޫމާތު 3 ވަނަ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް މީރާއިން
ހޯއްދެވުމަށް ކޮމިޝަނަރ ޖެނެރަލް ވަރަށް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ބާރު ލިބިދޭ ގޮތަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މާއްދާއެއް
ކަމަށް ވާތީ އެ މާއްދާ އެފަދައިން ބިލުގައި ހިމަނަން ނުފެންނަ ކަމަށް ބަޔާންކުރައްވާފަ. އެ މާއްދާ އުނިކުރައްވާފައި
މި ވަނީ ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއާ އޭ.ޖީ އޮފީހުން އަލުން ޑްރާފްޓް ފޮނުއްވިއިރުގައި. އަދި މީރާއިން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ
ކަންކަމަށް ޙައްލެއް ހޯދޭނެ އިތުރު ގޮތްތަކާ މެދުގައި ފަހުން މަޝްވަރާކުރެއްވުމަށްފަހު ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ އިދާރީ
ގާނޫނަށް އެ އިޞްލާޙުތައް ގެންނެވުމަށް މަސައްކަތް ކުރައްވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކުރައްވާފައި ވަނީ، މި މީޓިންގގައި
ވެސް އިއްޔެ ފާހަގަކުރެއްވި ފަދައިން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މީރާގެ ފަތުޙުاله އަދި މިނިސްޓަރ ޢަމީރު އަދި އޭ.ޖީ އޮފީހުން ވެސް ބައްދަލުވުމުގައި ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި
މަޝްވަރާކުރެވިފައި އޮތް ކަމެއް. ދެން އެ ބައްދަލުވުމުގައި ވެސް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް އޭ.ޖީ އޮފީސް އަދި ފިނޭންސް
މިނިސްޓްރީން ތި މާއްދާ އުނިކުރަން ފުރުޞަތަށް، އުނިކުރަން ވަކާލާތުކުރައްވާފައި އޮތީ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު
އަރުވާނަން މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މާފަންނު މެދު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
63

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
މި ޓްރާންސްޕޭރެންސީއަށް އޮތް ޖާގައެއްހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މީގެ ތެރޭގައި މި އޮތީ މީރާއިން. އެއީ ތަރޑްޕާޓީ
ޓްރާންސެކްޝަން އޯފްޝޯރ ގެ އެ ޓްރާންސެކްޝަންތައް ހަދާއިރުގައި އޭގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ތަރޑްޕާޓީއާ ބެހޭ
މަޢުލޫމާތު ހޯދުން ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިއީ ކުށް ކަމަށް، މަޢުލޫމާތު ކުށްނޫން ކަމުގައި ނުވަނީނަމަ.
އަޅުގަނޑަށް އިދާރީމޭޒުން ޔަޤީންކޮށްދީ މިއީ ޓްރާންސްޕޭރެންސީއާ ބެހޭ މާއްދާއެއްތޯ. މީރާއިން އެދެނީ
ހާމަކުރަންޖެހޭނެ ކަމަށް. އަނެއްކޮޅުން މި އެދެނީ އަނެއްކާ އެބައި ކޮންމެހެން ހާމަކުރާކަށް ނުޖެހޭނެ ކަމަށް.
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ކީއްވެގެންތޯ ހާމަކުރަން ނުޖެހެނީ؟ އެކަހަލަ މާއްދާއެއްތޯ އިނީ؟ މިސާލަކަށް މި ބުނީ 64
ވަނަ މާއްދާއަށް މީރާއިން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިޞްލާޙަކީ ޢާންމު ފަރުދުންގެ މަޢުލޫމާތު، މަޑުކޮށް، ޢާންމު ފަރުދުންގެ
މަޢުލޫމާތު 3 ވަނަ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް މީރާއަށް ހޯއްދެވުމަށް ކޮމިޝަން ޖެނެރަލް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ބާރު ލިބިދޭ
ގޮތަށް ހުށަހަޅާފައި އޮތް މާއްދާއެއް ކަމުގައި ވާތީ އެ މާއްދާ އެފަދައިން ބިލުގައި ހިމަނަން ނުފެންނާތީ. ކޮމިޝަނަރ
ޖެނެރަލް އޮފް ޓެކްސޭޝަނަށް އެ މުޅިން ފުޅާދާއިރާއެއްގައި އެ މަޢުލޫމާތު އެއީ ކޮން ބައެއްކަން އިނގުނީމާ އެ
ކަންކަން ކުރަން ފަސޭހަވާނީ. އެކަމަކު ތަރޑްޕާޓީ ޓްރާންސެކްޝަނެއް ހަދާއިރުގައި އެ ފައިސާ އެ ހިފައިގެން ގޮއްސަ
މިސާލަކަށް ދަބަހަށް އަޅައިގެން ގޮއްސަ ފައިސާ ދިން މީހާ ނޭނގިގެން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވެސް މި އުޅެނީ.
އެހެންވީމާ، އެ ދެ ފަރާތުން ހިންގާ މުޢާމަލާތެއްގެ ތެރޭގައި އެ ފައިސާ 3 ވަނަ ފަރާތަކުން ގޮސް ދޭއިރުގައި އެ
ދަބަސް ދޭ މީހާއަށް ނޭނގޭ ގޮތަށް އޮވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ އޭގެ މާނައަކީ މީގެ ތެރެއިން އެބަ ފޮރުވެއޭ ދަބަސް
ގެންދިޔަ މީހާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެން މީރާއިން އެ ހުށަހަޅާފައި އޮތް ގޮތަށް އެ ނިންމުން ކުރިއަށް
ގެންދިއުމަށް. ކުށްކަމުގައި ނުވަނީނަމަ. އިދާރީމޭޒުން އަޅުގަނޑު މި ދައްކާ ވާހަކަ އަނެއްކާ އޮޅިގެން ދައްކާ ވާހަކައެއް
ކަމުގައި ނުވާނަމަ މި ވިސްނުމުގައި، އަޅުގަނޑު މި ދެންމެ ފާހަގަކުރި ވިސްނުމުގައި އެ މީރާގައި އެ ވިސްނުމުގައި
އޮވެއްޖެއްޔާ މީރާގެ އިޞްލާޙަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު އިދާރީމޭޒުގައި އެދޭނަން އިއްޔެ އޭ.ޖީ އޮފީހުންނާއި ފިނޭންސް
މިނިސްޓްރީން ތި މާއްދާއާ ގުޅޭ ގޮތުން ދެއްވި ތަފުސީލުގެ އިދާރީމޭޒަށް ދެއްވެން ހުރި މައުލޫމާތެއް ޙިއްޞާކޮށްދެއްވާ
އިނގޭތޯ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
64

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އާދެ! އަސްލު އޭ.ޖީ އޮފީހުން ވެސް އިއްޔެ ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެއްވީ މި ވަ ގުތު ޑޭޓަރ ޕްރޮޓެކްޝަންގެ ގާނޫނެ އް ވެސް
ނެތުމާއެކުގައި ފަރުދުންގެ މަޢުލޫމާތު އެގޮތަށް ތިންވަނަ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް ހޯދުމަށް މި ގާނޫނަށް އެވަރުގެ
މާއްދާއެއް އިތުރުކުރާއިރުގައި ބަލަންޖެހޭ އިތުރު ބެލުންތައް ބަލަންޖެހޭތީއާއެކުގައި އިތުރު ދިރާސާތައް ކުރަންޖެހޭތީ މި
ވަގުތު އެ މާއްދާ އިތުރުކުރެވެން ނެތް ކަމަށް. އެހެންވީމާ، މާދަމާއަކީ މި ބިލުގެ އެންމެ ފަހު ދުވަސް ކަމަށް
ވުމާއެކުގައި އޭ.ޖީ އޮފީހުން ވެސް އަދި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން އިތުރު ބެއްލެވުންތައް ބައްލަވާފައި ކަމަށް ވިދާޅުވީ
އެކަހަލަ މާއްދާއެއް އިތުރުކުރެއްވޭނީ މި ވަގުތުން ވަގުތަށް އިތުރުކުރެއްވުމަށްވުރެ. ދެން އެ ވިދާޅުވަނީ ކުރިއަށް
އޮތްތަނުގައި އެ މާއްދާ އިތުރުކުރުމަށް ކުރެވެން ހުރި މަސައްކަތެއް ކުރާނެ ކަމަށް. ދެން އަދި ޓެކްސް
އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން އެކްޓަށް ކަމަށް ބޮޑަށް އެ މާއްދާ އިތުރުކުރުމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވަ ނީ. ދެން ނިއުޝާ އަދި
އިތުރުކޮށްލައްވާނެ މި މާއްދާއާ ގުޅޭގޮތުން މަޢުލޫމާތު.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިއަށް ކަމެއް ސާފުކޮށްލަދޭނަން އިނގޭތޯ. މިހާރު ޕްރޮސެސް ކުރިއަށް ދާ ގޮތް ބޮޑަށް. މީރާއަށް މިހާރު
މިގޮތަށް މަޢުލޫމާތު ރިކުއެސްޓް ކުރެވޭނީ އެބޭފުޅުން ކުރައްވަމުން ގެންދަވާ އޮޑިޓަކާއި ގުޅިގެން އެ އޮޑިޓެއްގެ
ބޭނުމަށް މަޢުލޫމާތު ހޯދޭނީ. ދެން މިހާރު އަސްލު މި މާއްދާ މީރާއަށް މި ލާފައި ހުރި ސަބަބަކީ އޮޑިޓަކާ ގުޅިގެން
ނޫނަސް މީރާއިން ބޭނުންވެއްޖެ ހިނދެއްގައި އެ މަޢުލޫމާތެއް ހޯދަންވެގެން ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތަކުން. މިސާލަކަށް
އެބޭފުޅުން ފާހަގަކުރެއްވި މިހާރު މަޢުލޫމާތު މިސާލަކަށް ބުނަންޏާ ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީއަށް މި ހުށަހަޅާ މަސް
ރިޕޯޓް. އެގޮތުން އެ ރިޕޯޓުގައި އެ ހުރި ފަރާތްތަކާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ވެރިފައިކުރަން އެބޭފުޅުން މި ފަރާތްތަކާ ގުޅިގެން
އެ މަޢުލޫމާތު ހޯދައި އެކަހަލަ ގޮތަކަށް. ދެން އޭ.ޖީން އެ ފާހަގަކުރާ ކަމަކީ އެއީ ބައެއްގެ އަމިއްލަ މަޢުލޫމާތުތަކެއް.
އެހެންވީމާ، މީރާއިން އެހާ ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި އެ މަޢުލޫމާތުތައް ހޯދަން އިސްލާޙުގެ ސަބަބުން އެގޮތަށް ވަރަށް ފުޅާ
ދާއިރާއެއްގައި އެ މަޢުލޫމާތުތައް ހޯދަން އެ އިޞްލާޙުގެ ސަބަބުން އެގޮތަށް ވަރަށް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި އެ މަޢުލޫމާތު
ހޯދަން ރިކުއެސްޓްކޮށްގެން ފުރުޞަތު އެބަ އޮތޭ. ދެން އަފްޒާލް ވެސް ފާހަގަކުރި ފަދައިން ޑޭޓާ ޕްރޮޓެކްޝަން
ގާނޫނެއް ނެތްއިރު އަދި މިއީ މިހާ ފަސޭހައިން މިހެން ލައިގެން އަދި މި އަންނާނެ އިމްޕެކްޓް ރަނގަޅަށް ބެލިފައެއް
ނެތޭ. އެހެންވީމާ، މި ވަގުތަށް މި އިޞްލާޙު ނުހިމެނުމޭ ރަނގަޅީ. ދެން ފަހުގެ މަރުޙަލާއެއްގައި އެބޭފުޅުން މިއާ އި
މެދު ވިސްނާނެ ކަމަށް މި ޤަބޫކުކުރަނީ. އެގޮތަށް.
65

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހިތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް..
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، އަޅުގަނޑު ކުޑަކުޑަ އެއްޗެއް. މިހާރު އަޅުގަނޑަށް ސާފުވެއްޖެ. މިހާރު ވެސް އޮޑިޓްގެ ބޭނުމަށް މީރާއަށް
އެ މަޢުލޫމާތު ހޯދޭނެ. އެކަމަކު އޭގެ އިތުރުން އޮޑިޓުން މީރާއަށް މި އޮތީ އެދިފައި އޮޑިޓް ބޭނުމަށް ނޫނަސް އެ
މީހުން ބޭނުމޭ މި މަޢުލޫމާތު. އެހެނެއް ނުހެދޭނެ. އެއީ ޕްރައިވެސީއާ އި ޕްރޮޓެކްޓްކުރުން އޮވޭ ގާނޫނެއް. ޢާއްމު
ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކެއް އޮންނާނެ. މީރާއިން އޮޑިޓެއް މައްސަލައެއް ޖެހިއްޖެއްޔާ، ޝައްކެތް ކުރެވިއްޖެއްޔާ އޮތީ
މިހާރު ވެސް އޭތި ހޯދުމުގެ އިޚުތިޔާރު ގާނޫނުން އެބަ އޮތް ދެއްތޯ، އެއީ އަޅުގަނޑު ސާފުކުރަން ބޭނުންވާ. އޮއްވާ
އިތުރަށް މީރާއިން އަނެއްކާ ފުޅާކުރަންތޯއޭ މި އެދުނީ؟ މިހާރުވެސް އޮޑިޓްގެ ޙާލަތުގައި ދެންމެ ތި ފާހަގަކުރެއްވީ
އޮޑިޓް ބޭނުމަށް އެ މަޢުލޫމާތު ތަރޑް ޕާޓީއަށް ވެސް ހޯދެއޭ. އެހެން އޮއްވާ އަނެއްކާވެސް ތި ބުނުއްވާހެން ޑޭޓާ
ޕްރައިވެސީއެއްގެ ވާހަކަ އެބަ އާދޭ. އެ ޑިޖިޓަލް ޕޭމަންޓާ އެކަހަލަ އެއްޗެހިތަކެއް އަދި ނުވެސް ހެދޭ. ގާނޫނުތައް
ފާހެއް ވެސް ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ތަރޑް ޕާޓީގެ ތި ފާހަގަކުރި ގޮތަށް އޮޑިޓް ބޭނުމަށް މީރާއަށް ކުރެވެން
ފުރުޞަތު އޮއްވާ އިތުރަށް މީރާއަށް ފުޅާކުރުމަށް ޓަކައި އެ ކޮށްފިއްޔާ އޭގެ މާނައަކީ ދެން މިހާރު އެފަދަ
ކަންތައްތައް އޮންނާނީ އެހެން މުއައްސަސާތަކަށް ވެސް ފުރުޞަތު އޮންނާނެ، ތިންވަނަ ފަރާތެއް. އެއީ ޕޮލިސް
އިންޓަލިޖެންސްއާ މިކަހަލަ ކަންތައްތަކާއި ، ތަޙުޤީޤީ އިދާރާތަކާއި އޮއްވާ މީރާއަކީ ތަޙުޤީކުކުރާ، އެގޮތަށް ތަޙުޤީޤުކުރާ
ތަނެއް ނޫން. އެކަމަކު މީރާ އެދިއްޖެއްޔާ ވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެޓަރނީ ޖެނެރަލްއިން އެ
ފޮނުވާފައި އޮތް ގޮތް ރަނގަޅުހެން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހިތުން ތަފާތު ވިސްނުމެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއްގެ ނެތް.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެ ޑްރާފްޓް ކުރެވިފައި އޮތްއިރު އެ އޮތް ގޮތަށް މި މާއްދާ ބާއްވައިގެން ކުރިއަށްދާކަށް.
އެހެންވީމާ، ފަހުން މީރާއިން އެ އެދުނު ގޮތް އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މީގެ ތެރެއަށް ނުހިމަނާ ކުރިން އޮތް ގޮތަށް
ކުރިއަށްދާން ބަލާފައި ފާސްވި ކަމަށް ބަލާފައި ކުރިއަށްދާނަން.
66

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން ގާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)އަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިޞްލާޙު. -68
(ނ)- މި މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން ތައްޔާރުކޮށް ބަލަހައްޓާ ޓްރާންފަރ ޕްރައިސިންގ ޑޮކިއުމަންޓޭޝަން އެ
މުޢާމަލާތަށް ނިސްބަތްވާ ހިސާބުކުރާ މުއްދަތުގެ ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅަންޖެހޭ ސުންގަޑީގެ ނިޔަލަށް ތައްޔާރުކޮށް
ނިންމަންވާނެއެވެ. އަދި މީރާއިން ކަނޑައަޅާ ސުންގަޑިއެއްގެ ނިޔަލަށް މީރާއިން ހުށަހަޅަންވާނެއެ ވެ. އެހެންވީމާ، މި
އިތުރުކުރެވޭ އިބާރާތްކޮޅަކީ މީރާއިން ކަނޑައަޅާ ސުންގަޑިއެއްގައި އެ ޓެކްސް ބަޔާން މީރާއިން ހުށަހަޅަންވާނެ ކަމަށް.
ކުރިން އެ ގޮތަށް ބަޔާންކުރެވިފައި ނުވާތީވެ. ދެން އޭގެ އިޞްލާޙު ހުށަހެޅުއްވި ސަބަބު. ސަބަބެއްގެ ގޮތުގައި މި
ބަޔާންކުރަނީ، ޓްރާންސްފަރ ޕްރައިސިންގ ޑޮކިއުމަންޓޭޝަން ތައްޔާކުރުމަށް ގާނޫނުގައި ލާޒިމުކޮށްފައި އޮތް
ނަމަވެސް މީރާއިން އެ ހުށަހަޅަންޖެހޭ އެ ހުށަހެޅުމަށް ލާޒިމުކޮށްފައިނުވާތީވެ މި ވަގުތު އެ މާއްދާ އެ އޮތް ގޮތުން އެ
ހުށަނާޅާ ފަރާތްތަކަށް ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ގާނޫނުގެ 65 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަދަބު ކަނޑައެޅިދާނެ ކަމަށް
ނުފެންނާތީ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ހުށަހެޅުމަށް ލާޒިމުކޮށްފައި މި އިބާރާތް އިތުރުކުރެވުނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަނެއްހެން އެއްވެސް ކޮމެންޓެއް ނެތް ދެއްތޯ، އޭ.ޖީއަކުން، އެހެން ދިމާލަކުންނެއް؟ ހަމަ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މީރާއިން ހުށަހެޅުއްވި އިޞްލާޙަށް އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން އެޑަޕްކުރައްވާފައި ފޮނުވި ގޮތް މިއީ މިހާރު
ދެންމެގައި މި ދަންނަވައިލެވުނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެހެންވީމަ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިހާރު މި އިތުރުކުރެވޭ އަދި މީރާއިން ކަނޑައަޅާ ސުންގަޑިއެއްގެ
ނިޔަލަށް މީރާއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއޭ އިންތަންކޮޅު އިތުރުކުރުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވަންޏާމު
އެ ތަންކޮޅު އިތުރުކުރުން ކިހިނެއްތޯ؟ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ތަފާތު ވިސްނުންފުޅެއް
ނެތީމަ އެ ތަންކޮޅު އިތުރުކުރުން....
67

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނޫން. އެ ދޭތެރެ އެ އިންނަނީ ކީއްކުރަންތޯއޭ؟ މިހާރު ގާނޫނުގައި ނުއިދޭތޯއޭ؟ އަޅުގަނޑުގެ މައްސަލައެއްނެތް.
ގާނޫނުގައި ނުއިންނަނީތޯއޭ، މީރާއިން ކަނޑައަޅާ ވަށްތަރެއްގެ ޚިދުމަތް ކަނޑައަޅައިގެން، ގަވާއިދަކުންތޯ އެ ބައި؟
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހުށަހަޅަން ލާޒިމުކުރެވިފައި ނުވަނީ. މިހާރު މި މާއްދާ ގާނޫނުގައި އިން ގޮތުން. ހަމައެކަނި ބަޔާންކުރެވިފައި މި ވަނީ
އެ ޑޮކިއުމެންޓޭޝަން މުޢާމަލާތަށް ނިސްބަތްކުރާ ހިސާބުކުރާ މުއްދަތުގައި ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅަންޖެހޭ ސުންގަޑީގެ
ނިޔަލަށް ތައްޔާރުކޮށް ނިންމަންވާނޭ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންތޯ. އާދެ! އާދެ! އޯކޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އެ ތަންކޮޅު އިތުރުކޮށްފައި ކުރިއަށް ދާނީ އިނގޭތޯ. އެ މާއްދާ 68 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އިތުރުވީ
ތަންކޮޅު އިތުރުވީ ކަމަށް ބަލައި ކުރިއަށްދާނަން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން މި މާއްދާއަކީ ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- (ޓ)ގައިވާ ލޯނުގެ މާނަކުރުން އަންނަނިވި ގޮތަށް
އިޞްލާޙުކުރުން. (ހ)- (ޓ)، ލޯނު ކަމަށް ބުނެފައި އެ ވަނީ އެއްފަރާތުން (ފުރަތަމަ ފަރާތް) އަނެއް ފަރާތަށް،
(ދެވަނަ ފަރާތް) ދެވަނަ ފަރާތުން ކުރިމަގުގައި އަދަދެއް ދެއްކުމުގެ އިލްތިޒާމެއް އުފުލުމަށް ވެވޭ އެއްބަސްވުމެއްގެ
ދަށުން ފައިސާއިން ވިޔަސް ނުވަތަ ފައިސާއިން ނޫން ގޮތަކަށް ވިޔަސް ދޭ އަދަދަކަށެ ވެ. މީގެތެރޭގައި ފައިނޭންސް
ލީސް ނުވަތަ ޕްރޮމިސަރީ ނޯޓް ނުވަތަ ބިލް އޮފް އެކްސްޗޭންޖު ނުވަތަ ބޮންޑަކާ ގުޅިގެން ދައްކަންޖެހޭ އަދަދުތައް
ވެސް ހިމެނެއެވެ. ދެން މި އިޞްލާޙު ހުށަހެޅުއްވި ސަބަބެއް ކަމަށް ފާހަގަކުރައްވަނީ ފައިނޭންސް ލީސްއާއި ލޯނަކީ
އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ބަލާއިރު އެކައްޗެއް ކަމުގައި ވާތީ، ލޯނުގެ މާނަ މިހާރު އޮތް ގޮތުން ފައިނޭންސް ލީސް ލޯނުގެ
މާނައިގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމާމެދުގައި ބައެއް ފަރާތްތަކުން ސުވާލު އުފަށްދާތީވެ، އެކަން އިތުރަށް ސާފުކޮށްދިނުމުގެ
68

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ގޮތުން ކަމަށް. އެހެންވީމާ ، "ފައިނޭންސް ލީސް" މި އިބާރާތްކޮޅު އިތުރުކުރެވިފައި މި ވަނީ ލޯނުގެ މާނައިގެ
ތެރެއަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކިހިނެއްތޯ ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ ؟
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިޢުތިރާޟެއްނެތް.
މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރަނގަޅު ކަމަށް ފެންނަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާތީ އެ ރަނގަޅު ކަމަށް ބަލާފައި، އެ ފާސްވީ ކަމަށް
ބަލާފައި ކުރިއަށް ދާނަން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި ދަންނަވައިލެވުނީ ބިލަށް އިތުރުކުރުމަށް މީރާއިން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އަދި އޭ.ޖީގެ ފަރާތުން ފަހުން ފޮނުއްވާފައިވާ
ހުރިހާ އިޞްލާޙުތަކެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އެއްވެސް މާއްދާއެއް އެބަ އިންތޯ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ރިޢާޔަތްނުކުރެވި އޮތް.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
69

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ހުރިހާ މާއްދާތަކެއް، ބިލުގެ ހުރިހާ މާއްދާއެއް އިއްޔެ ވަނީ ފާސްކުރެވިފަ ރޭގެ ބައްދަލުވުމުގައި. ދެން އޭގެ އިތުރުން
ބިލުގައި ސަރުކާރުން ހުށަހެޅުއްވިއިރުގައި ނެތް ، ބިލަށް އިތުރުކުރާ މާއްދާތައް މިއަދު މި ދަންނަވައިލެވުނީ. އެއީ 50
ވަނަ މާއްދާ، 51 ވަނަ މާއްދާ ދެން އަދި 50-1 ގާނޫނަށް އިތުރުކުރުމަށް، ދެން 68، ދެން 79 ގެ (ހ)، (ޓ).
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަސައްކަތްކުރެވުނު ގާނޫނުގައި މިހާތަނަށް ކުރެވުނު
މަސައްކަތުން ނުނިމި ހުރި އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނެތް. ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ނިމުނީ ކަމަށް އިދާރީމޭޒުން އެ
ފާހަގަކޮށްދެއްވަނީ ދެއްތޯ؟
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އެހެންވީމާ ، އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރެވުނު
މަސައްކަތް ޢިމްލާކުށް ރަނގަޅުކުރުން ފަދަ ކަންތައްތައް އިދާރީމޭޒަށް ދޫކޮށްލާ، އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގެންފައި އޮތީމަ.
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ރިކޯޑަށް ޓަކައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ ޙަޤީޤަތުގައި މަޖިލީހުން މިގޮތަށް
އަންނަ ބިލުތައް އަދި ޚާއްޞަކޮށް އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީއަށް މިހެން އަންނަ ބިލުތަކާމެދުގައި ނަފުރަތު އުފެދޭ ގޮތަށް،
މީހުންގެ ބޮލުގައި ތުހުމަތު އެޅުވޭ ގޮތަށް މީގެ ޙަޤީޤަތް ނު ބަލާ ކަންކަން ބަލަންވާ ހިސާބަށް ނުބަލާ ސާފުނުވެ ހުރެ
އެކި ވަށްތަރުގެ ހެޑްލައިންގ ހަދަމުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންބަރުން ދާ ދިއުމަކީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމަކުރާ ކަމެއް.
ދެން ޙަޤީޤަތުގައި މާ ބޮޑު ބަދަލެއް ނުވެސް އާދޭ ބިލަކަށް. ބިލުގެ ހަވާސާ ބޭރުން އަންނަ ކުޑަކުޑަ ތަންކޮޅެއް މި
ތަފްސީލުކޮށްދިނީމަ މުޅި ބިލު ރަނގަޅުވެގެން ބައެއް މެންބަރުން އުޅުއްވާތަން އެބަ ފެނޭ. އަޅުގަނޑަށް އެބަ ޝައްކު
އުފެދޭ އެ މެންބަރުން ކޮންމެހެން މި ބިލު ރަނގަޅުވެގެންތޯ ބިލު ރަނގަޅު ވެގެން މި އުޅެނީ ނޫނީ ވަކި ފަރާތެއްގެ
70

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
އޯޑަރަށް ބިލު ރަނގަޅުވީތޯ. އެ ޝައްކު އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ބޮޑަށް އުފެދޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ އާދޭހަކީ
އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅޭ ބިލެއް އޭގައި ރަނގަޅަށް ދިރާސާކޮށް ހޯދަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތުތައް ހޯދުމުގެ ކުރިއަށް
ހެޑްލައިންގ ހަދައިގެން ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓަރުންނާއި އަދި އެކިއެ ކި ބޭބޭފުޅުން ބޮލުގައި އެކި އިލްޒާމުތައް އަޅުވައި
ހެޑްލައިން ހެދުން މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި މިހާރު މިކަން ކުރުން މިއީ ވަރަށް ބޮޑު ގޯހެއް. އެހެންވީމާ،
މިކަން ނުކުރެވޭނެ މަގަކުން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ބައްޓަންކުރަންޖެހޭ. އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީން ކަންކަން
ހިނގަންޖެހޭނީ އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށްފައި ނުކުންނަ ނަތީޖާއެއްގެ މައްޗަށް އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ
މެންބަރަކު ބަހެއް އަސްލު އެގޮތަށް ޕަބްލިކުގައި ބުނެވެންޖެހޭނީ ކޮމިޓީގައި އޮތް ބިލަކާ ބެހޭ ގޮތުން. އެހެންވީމާ،
އެނޫން ގޮތަކަށް ދިރާސާނުކޮށް ބުނެފި ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގެ މައްޗަށް ބުނެވޭ އެއްޗެއް ގޮތުގައި
ބައެއް ބޭފުޅުން ސިފަކޮށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ އިނގިލި އެބަ ދިއްކުރޭ. އެހެންވީމާ، މީގެ ފަހުން އެކަން އެ ގޮތަށް
ނުކުރުމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން. އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާ ހިންގާފައި ގޯހެއް އުޅެންޏާ އޭތި ޙައްލުކުރަން އުޅޭނީ. އަދި
ޙައްލު ނުވެއްޖެއްޔާ ދެން ޕަބްލިކަށް ނުކުމެ އެ ވާހަކަދެއްކުމަށް އަޅުގަނޑު އެދޭތީ ހަމަ ރިކޯޑަށް ޓަކައި މިއަދު
ހިނގާދިޔަ ކަމެއް. ހަމަ 5 ސިކުންތުން މުޅި އެތި ބަދަލުވެގެން ދިޔަތަން މި ފެނުނީ ސާފުވެގެން މިވަރުގެ ބިލެއް
ނެތިގެން ހަމަ މި ބިލާ ހެދި، މި ބިލާ ނުލާ ނޫޅެވޭވަރުވެގެން ވެސް ދިޔަތަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެނުނީ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ކުޑަ ޝައްކު ނަޒަރެއް ވެސް އޮތުމާއެކުގައި އެ ރިކޯޑަށް ޓަކައި ހަމަ އެކަން އެ ގޮތަށް
ތަކުރާރުނުކުރުމަށް އާދޭހާއެކު އެދޭތީ އެކަން ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހިތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ތިކަމާ ދޭތެރޭ ވިސްނާވަޑައިގަންވާނެ
ކުރިއަށް އޮތްތާނގައި. އަޅުގަނޑު ވެސް އެކަމުގައި ތި ވިސްނުމާ އެއްގޮތަށް ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް
އެޅެން އޮތް ބާރެއް އަޅާނަން. އަޅުގަނޑު ދެން ނިންމާލުމުގެ ކުރީގައި މިހާރު ބިލު ދިރާސާކޮށް މި ނިމުނީ. 53 ވަނަ
މާއްދާއާ ހަމައަށް އެއްކޮށް ނިމުނުއިރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާ ކަމަށް ވަންޏާމު އަޅުގަނޑު
ޢިމްލާކުށް ފަދަ ކުށްތައް އިޞްލާޙުކޮށްލުމަށް އިދާރީމޭޒަށް ފުރުޞަތު ދީފައި މި މުޅި ބިލު އޮތް ގޮތަށް ފާސްވީ ކަމަށް
އަޅުގަނޑު ބަލާނަން އިނގޭތޯ. މިހާރު ވޯޓިންގ ކޯރަމް ވެސް އޮތުމާއެކު އަޅުގަނޑު އެގޮތަށް ނިންމާލަންވެގެން
އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވަންޏާ. އާދެ! އެއް ވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު
އިޢުތިރާޟެއްނުކުރައްވާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިއްތިފާޤުން މިހާރު މި ދިރާސާކޮށް
71

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 43 ވަނަ ބައްދަލުވުން 2 ޖުލައި 2021
ނިމުނު ގޮތަށް ފާސްވީ ކަމަށް ބަލައި މިއަދުގެ ކޮމިޓީ ނިންމާލުމުގެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ތިބޭފުޅުންނަށް ހަމަ ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން ބޭނުން، ބަންދު ދެ ދުވަހު ރޭގަނޑާއެއްކޮށް މަސައްކަތްކޮށްދެއްވައި ތި ކޮށްދެއްވި ބުރަ
މަސައްކަތަކީ ހަމަގައިމުވެސް މަޖިލިސްއިން ވަކިގޮތަކަށް އެކަމެއް ކުރަން ރިޔާސަތުން ނިންމެވީމާ ކޮމިޓީން ފުރިހަމަ
އެއްބާރުލުން ދެއްވައި ގެން އެކަން ކޮށްދެއްވަންހުރިކަމުގެ ނަމޫނާ މިސާލެއް. ހަމަ އެއާއެކު އިދާރީ ބޭފުޅުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ މި ބަންދު ވަގުތުގައި ތި ކޮށްދެއްވި މަސައްކަތަކީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ އެންމެ
މެންބަރުންގެ ނަމުގައި ފާހަގަކުރާ ކަމެއް. އެކަމަށް ޓަކައި އަދިވެސް އެއްފަހަރު ނިންމާލުމުގެ ކުރީގައި ހުރިހާ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށާއި އިދާރީ ބޭފުޅުންނަށް ޝުކުރުއަދާކުރަމުން މިއަދުގެ ބައްދަލުވުން ނިންމާލާނަން. ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
____
72